

Møte onsdag den 20. februar kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 53):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 10)
2. Referat

Presidenten: Det foreligger tre permisjonssøknader:

- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representantene Kjell *Engebretsen* og Eirin *Fal-det* om permisjon torsdag 21. februar, begge for å delta i møte i OSSEs parlamentarikerforsamling i Wien
- fra representanten Aud *Gaundal* om velferdspemisjon i tiden fra og med 21. februar til og med 8. mars

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
 - For Akershus fylke: Sverre *Myrli*
 - For Hedmark fylke: Grethe G. *Fossum*
 - For Nord-Trøndelag fylke: Jon Olav *Alstad*

Presidenten: Representanten Øystein Hedstrøm vil framsette et privat forslag.**Øystein Hedstrøm (FrP):** På vegne av representanten Lodve Solholm og meg selv vil jeg framsette et forslag om salg av utvalgte eierandeler i Statskog SF for at bønder og lokale skogeiere skal få bedret sitt næringsgrunnlag.**Presidenten:** Representanten Rolf Reikvam vil framsette et privat forslag.**Rolf Reikvam (SV):** På vegne av Lena Jensen og meg selv vil jeg framsette et forslag om ulike modeller for fagopplæring i videregående skole og større frihet til å velge avvikende ordninger i forhold til hovedmodellen.**Presidenten:** Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- *muntlig spørretime*
- *ordinær spørretime*

*Muntlig spørretime***Presidenten:** Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- Odd Einar Dørum

– Einar Steensnæs

– Laila Dāvøy

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Sylvia Brustad.

Sylvia Brustad (A): Jeg har et spørsmål til statsråd Steensnæs, fordi gasskraftverk igjen har blitt et veldig hett tema. Og bare for å gjøre det helt klart innledningsvis: Arbeiderpartiet er selvfølgelig for at vi skal bruke den til enhver tid mest miljøvennlige teknologi som finnes. Derfor har vi også brukt penger for å forske på dette.

Når jeg allikevel vil stille spørsmål, er det fordi Regjeringa har skapt betydelig forvirring og usikkerhet om sitt syn på gasskraftsaka og om de faktisk følger opp Stortingets vedtak. Det var f.eks. Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet som måtte presse statsråden på plass i forhold til å gi Naturkraft mer tid. Jeg har også lest statsminister Bondeviks innlegg i Dagbladet den 14. februar i år, hvor han skriver at «forurensende gasskraftverk er skutt ut i det blå».

Samtidig med alt dette har Regjeringa foreslått å bygge et gasskraftverk på Snøhvit i Finnmark. Det er Arbeiderpartiet for, men i den forbindelse har statsråd Steensnæs skrevet i et brev til komiteen at det anlegget kommer til å slippe ut 900 000 tonn CO₂ årlig. Mener statsråd Steensnæs at dette er et CO₂-fritt gasskraftverk?**Statsråd Einar Steensnæs:** Regjeringen kommer selvfølgelig til å følge opp Stortingets vedtak. Det ligger i bunnen for alle de vedtak Regjeringen gjennomfører – også når det gjelder gasskraftverk.

Når det gjelder Snøhvit, er det avklart i Sem-erklæringen, som er Regjeringens politiske grunnlag. Representanten Brustad og Stortinget for øvrig vil vite at i de forhandlingene gikk Kristelig Folkeparti, Venstre og Høyre sammen om å avgrense antall konvensjonelle gasskraftverk til de fire som representanten Brustad nevnte.

Jeg er glad for det som Arbeiderpartiet har avklart når det gjelder støtte til å utvikle CO₂-frie gasskraftverk. Men jeg må si at det oppstår betydelig tvil om Arbeiderpartiet samlet står for dette, ettersom det kom positive utspill fra representanten Brustad som ble replisert fra representanten Akselsen, som gikk i en helt annen retning.Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har samlet seg om én felles plattform når det gjelder CO₂-frie gasskraftverk, en politikk som er annerledes enn den politikken regjeringen Stoltenberg gikk inn for. Det er på tre områder: For det første har vi avgrenset antall gasskraftverk bygd etter konvensjonell teknologi til de fire jeg har nevnt. For det andre har vi etablert rammevilkår for å få fram CO₂-frie gasskraftverk. Der har Arbeiderpartiet med noen representanter kommet etter, og det er jeg veldig glad for, men jeg trenger Brustads bekreftelse på at dette er Arbeiderpartiets politikk. Og for det tredje har vi sagt at forurensingsloven § 18 -3 skal tillegges betydelig

vekt når en vurderer utslippstillatelsen, dvs. at de som skal bygge disse gasskraftverkene, må være forberedt på å få skjerpede krav når det gjelder utslipp.

Sylvia Brustad (A): Nå er det en kjent teknikk at angrep er det beste forsvar. Men statsråden svarte ikke på det spørsmålet jeg stilte, og jeg kan gjenta det: Mener statsråden at det gasskraftverket som nå skal bygges på Snøhvit, med et årlig utslipp på 900 000 tonn CO₂, er et CO₂-fritt gasskraftverk?

Så vil jeg også si at jeg føler at Regjeringa her taler med to tunger. Vi kan fort bli enige om at når teknologien er der, så skal vi bruke den til å bygge CO₂-fritt, også demonstrasjonsanlegg. Men er det ikke også slik, statsråd Steensnæs, at Statoil har sagt at det er på Kårstø det er mest hensiktsmessig å bygge et demonstrasjonsanlegg, og ikke på Snøhvit? Jeg forventer faktisk at Regjeringa taler med én tunge, og opptrer redelig i forhold til hva som skal bygges og ikke bygges. På Snøhvit er det vel slik at det gasskraftverket som nå planlegges der, og som Regjeringa har foreslått – og jeg går ut fra at hele Regjeringa står bak det – ikke er et CO₂-fritt gasskraftverk.

Statsråd Einar Steensnæs: Både representanten Brustad og jeg har svart på det spørsmålet som Brustad nå stiller igjen. Jeg sa at det var de fire gasskraftverkene som de tre samarbeidende partiene ble enige om skulle bygges etter konvensjonell teknologi. Representanten Brustad sa selv at dette på Snøhvit vil slippe ut 900 000 tonn CO₂, og det er også riktig. Med andre ord – selvinnløsende – ikke et CO₂-fritt gasskraftverk. Det forhindrer ikke at vi har invitert operatøren til å bli med på et pilotprosjekt for å se om vi kan redusere det utslippet av CO₂. Det er vi i dialog med Statoil om. Om det ikke går i forbindelse med Snøhvit, har jeg også i brev til Stortinget sagt at jeg er interessert i en dialog med Statoil om et annet sted hvor et slikt pilotanlegg kan plasseres.

Presidenten: Hvis vi skal rekke så mange hovedspørsmål at vi så noenlunde er i tråd med alle dem som har meldt seg, må presidenten prøve å begrense antall oppfølgingsspørsmål. Derfor vil det bli maksimum to oppfølgingsspørsmål.

Det blir oppfølgingsspørsmål – Øyvind Vaksdal.

Øyvind Vaksdal (FrP): I et brev til energi- og miljøkomiteen i forbindelse med Snøhvit skriver statsråden at vi i et normalår har et underskudd på 6–7 TWh, samtidig som det heller ikke er særlige utsikter til økt produksjon i framtiden. Samtidig innrømmer han at veksten i forbruket vil fortsette, og han fraråder derfor elektrifisering av Snøhvit-anlegget. Han skriver videre at dette vil føre til økt tilførsel av kraft fra utlandet, da vi mangler kraft i innenlandsmarkedet. Konsekvensen av dette er økt kraftproduksjon i andre land, som vil komme fra kull- eller fossilbasert kraftproduksjon. Så konkluderer statsråden med at økt kraftimport til dette formål derfor ikke vil peke i retning av reduserte CO₂-utslipp.

Jeg er selvfølgelig enig i den konklusjonen, men hvorfor i all verden konkluderer ikke statsråden på denne måten når det gjelder de andre gasskraftverkene?

Statsråd Einar Steensnæs: Når det gjelder Snøhvit, kommer jeg tilbake til det. Jeg svarer ikke direkte på Snøhvit-spørsmål ettersom dette ligger som sak i Stortinget.

Men når det gjelder den problemstillingen som representanten Vaksdal tar opp, mener jeg at han blander kortene. På kort sikt er det ikke mulig å tilføre så store mengder elektrisitet til Snøhvit innenfor den tidsramme som Regjeringa skal forholde seg til, uten at dette vil føre til problematisk energiproduksjon i utlandet. En elektrifisering av Snøhvit vil måtte føre til økt import av de grunner som jeg har gjort rede for.

Når det gjelder på lang sikt derimot, har vi etter mitt syn tid til å forsyne det norske kraftnettverket med CO₂-fri gasskraft. Det har vi tid til, for ved siden av å satse på gasskraft, skal vi satse på nye fornybare energikilder, vi skal satse på enøk, vi skal satse på å oppruste de vanlige vannkraftverkene, og vi skal i tillegg forsterke koblingen mot utlandet. Alle disse fem elementene som jeg har nevnt som ledd i en strategi for å bedre kraftbalansen, gir oss nødvendig tid til å utvikle de CO₂-frie gasskraftverkene.

Presidenten: Rolf Terje Klungland – til oppfølgings-spørsmål.

Rolf Terje Klungland (A): Jeg vil si at jeg er glad for at statsråden tar avstand fra statsministerens utsagn om at gasskraftverk er skjøvet ut i det blå. En skal være god til å snakke for å selge dårlig vare, sies det. Jeg skjønner at det er det energiministeren forsøker i energispørsmål.

Statsråden har lagt fram St. prp. nr. 35 for 2001-2002 om utbygging av Snøhvit. Det er olje- og energiministerens proposisjon som nå ligger til behandling i Stortinget. Ingen andre enn ministeren selv har lagt fram denne. Det var derfor med sjokk og vantro jeg leste i Dagsavisen fredag 15. februar at Steensnæs sier:

«Jeg er skeptisk til Snøhvit, men sitter i regjering, og vi følger opp det som står i Sem-erklæringen.»

Jeg må spørre: Står statsråden bak sin egen proposisjon, eller har Høyre tatt styringen i alle departementene?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg tar ikke avstand fra statsministerens beskrivelse, den er korrekt så langt den gjelder i en polemisk form, nemlig at det ikke er realistisk og heller ikke kommersielt mulig å bygge de konvensjonelle gasskraftverkene i dag. Det har Naturkraft endt opp med som sin konklusjon. Industrikraft Midt-Norge har foreløpig ikke meldt noe, men de står overfor de samme utfordringene med å få økonomien til å gå sammen. Det at det ikke er mulig å bygge konvensjonelle gasskraftverk i dag, er riktig. Og det er ikke sikkert når dette overhodet kan bygges. Det var det som var innholdet i statsministerens utsagn, og det støtter jeg fullt ut.

Når det gjelder det som representanten Klungland nå tok opp, blander han kortene. Jeg mener at det på lang sikt er mulig å bygge de CO₂-frie gasskraftverkene. På kort sikt er det bare én mulighet, nemlig å forsyne Snøhvit med nødvendig kraft gjennom de konvensjonelle gasskraftverkene som er tilgjengelige, og det er det som ligger i innstillingen om Snøhvit. Den kommer jeg tilbake til den 7. mars.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Heidi Sørensen (SV): Våren 1997 tok daværende statsminister Thorbjørn Jagland et viktig grep i gasskraftsaken. Han laget en helt ny praksis som innebar at Naturkraft AS ikke fikk starte å bygge gasskraftverk før alle utslippstillatelsene var på plass. For miljøbevegelsen var det en viktig seier. Forurensningsmyndighetene står åpenbart friere til å stille miljøkrav til et gasskraftverk som ikke er bygd. I Snøhvit-saken har regjeringen Bondevik falt tilbake på gammel praksis. Statoil får lov til å starte byggingen av Snøhvit med en gang konsesjonen er gitt, og før utslippssøknaden er sendt.

Kan ikke Regjeringen og statsråd Steensnæs helt uavhengig av Stortingets behandling ta det samme grepet, et Jagland-grep, i Snøhvit-saken?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg vil benytte denne anledning også til å supplere mitt svar til representanten Klungland.

Jeg vedkjenner meg at jeg har vært skeptisk til Snøhvit. Alle kjenner til Kristelig Folkepartis innstilling til dette prosjektet, men dette partiet har også gått inn i forhandlinger med to andre partier, og grunnlaget for Regjeringens politikk når det gjelder både Snøhvit og olje- og energipolitikken for øvrig, er Sem-dokumentet. På det grunnlaget har jeg ansvar for å gjennomføre Regjeringens politikk, og jeg står bak det som er Regjeringens politikk. Ved å gjennomarbeide Snøhvit-prosjektet ser jeg at jeg fullt ut kan forsvare de konklusjoner jeg har dratt der. Ved å gå gjennom alle sider av Snøhvit-prosjektet kan jeg ikke se at de miljøhensyn og klimahensyn som det er nødvendig å ta, ikke har blitt behandlet på en forsvarlig måte, slik at jeg kan anbefale den konklusjonen som Regjeringen har tatt på dette punktet.

Jeg vil for øvrig igjen si at når det gjelder Snøhvit, har jeg ikke særlig sans for at vi skal forhåndsprosedere dette i den muntlige spørretime. Etter reglementet skal en sak som er forelagt Stortinget, behandles i den sammenheng og ikke forhåndsprosederes i den muntlige spørretimen.

Heidi Sørensen (SV): Jeg registrerer at statsråden sier at han har gått gjennom alle sider av dette, og det sier han på tross av at Statoil ennå ikke har sendt utslippssøknad i forbindelse med Snøhvit-utbyggingen. Den søknaden vil dreie seg om utslipp til luft og om utslipp til vann. Hvilke utslipp til vann det er snakk om, er faktisk foreløpig uklart. Det kan dreie seg om alkylfenoler, som vi vet kan være med og påvirke hormonbalansen til torsk. Vi vet også at det kommer til å dreie seg om store utslipp av

den farlige klimagassen CO₂. Dette er ikke spørsmål som ligger i konsesjonen, ei heller til behandling i Stortinget nå, det ligger i utslippstillatelsen.

Kan statsråden forklare meg logikken i at når en skal bygge gasskraftverk på Vestlandet eller i Trøndelag, skal all utslippstillatelse være på plass før byggestart, mens hvis en skal bygge den samme typen gasskraftverk i Finnmark, kan utbyggerne starte dagen etter konsesjonen er gitt? Og hvorfor skal regjeringen Bondevik stille svakere miljøkrav til Snøhvit enn regjeringen Jagland stilte til Naturkraft?

Presidenten: Før presidenten gir ordet videre til statsråden, vil presidenten bare bemerke at det er selvsagt slik at statsråden velger selv hva han vil svare på. Presidenten er imidlertid ikke kjent med at det står i reglementet at man ikke kan snakke om saker som ligger til behandling i Stortinget. Men hva statsråden finner det fornuftig å uttale seg om i forhold til den pågående behandling, blir det opp til statsråden selv å vurdere.

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg tar det til etterretning, men dette er ganske viktige og alvorlige spørsmål. Det er begrenset hvor mye en statsråd på så kort tid kan svare på, og jeg finner det utilfredsstillende at jeg i løpet av et par minutter skal svare på så viktige prinsipielle forhold knyttet til Snøhvit.

La meg bare understreke at Snøhvit vil bli behandlet etter reglementet og etter alle forskrifter på lik linje med alle andre prosjekter som det vil bli søkt om. Vi kommer i den debatten som vil bli i Stortinget 7. mars, til å ta opp også de spørsmål som representanten tar opp her med hensyn til utslippstillatelse, og den utslippstillatelsen vil også bli gjennomgått med hensyn til best tilgjengelig teknologi. Det vil ikke være spørsmål om å sette til side hensyn som er viktige å ivareta i denne sammenheng, men det vil være opp til Statoil, operatøren, om de for egen regning og risiko vil gå i gang med å gjennomføre anlegget til tross for at utslippstillatelsen og konsesjonen etter energiloven først vil foreligge på et senere tidspunkt, sannsynligvis først i 2003.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Carl I. Hagen.

Carl I. Hagen (FrP): Statsråden svarte i sitt hovedsvar på dette spørsmål at det som lå til grunn for Regjeringens handling, var Sem-erklæringen. Jeg går ut fra at det må være en delvis misforståelse, i og med at det er fattet et stortingsvedtak som er rettslig bindende for Regjeringen, den 9. mars år 2000, som bl.a. ikke hjemler at man kan sette noen tidsfrist for tildeling av konsesjon for gasskraftverk. Det har Regjeringen ikke rettslig anledning til etter dette stortingsvedtaket før det eventuelt blir opphevet etter forslag eventuelt fra Regjeringen.

Jeg vil da spørre: Er statsråden enig i at det Regjeringen nå legger til grunn, er Stortingets vedtak den 9. mars, og er han innstilt på og har han planlagt eventuelt å fremme noen forslag til Stortinget om å oppheve det rettslig

bindende vedtaket, som vil være gjeldende for fremtiden inntil det formelt er opphevet av Stortinget?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg har i mitt første svar til representanten Sylvia Brustad bekreftet at alt det som jeg kommer til å fatte av beslutninger når det gjelder denne saken og andre saker, er forankret i stortingsvedtak. Derom er det ingen tvil, men Regjeringen har også en politisk ambisjon, et politisk dokument, som grunnlag for sin politikk, nemlig Sem-erklæringen. Hvis det da er slik at Regjeringen fremmer forslag som ikke skulle være forankret i tidligere stortingsvedtak, er det selvfølgelig min plikt at jeg forelegger dette for Stortinget for prøving, slik at jeg har støtte for de eventuelle beslutninger jeg måtte ta, som ikke er forankret i det som er fattet av vedtak i Stortinget. Det er mitt utgangspunkt i denne saken som i alle andre saker.

Presidenten: Hallgeir H. Langeland – til oppfølgings-spørsmål.

Hallgeir H. Langeland (SV): Naturkraft har ikkje begynt med å byggja på sine anlegg. På Snøhvit er dei i full gang med bygginga. Der går maskinane for fullt allereie før Stortinget har behandla saka. Mitt første spørsmål blir då: Er dette likebehandling i forhold til Naturkraft, når ein ser på kva som skjer på Snøhvit?

Eg forstår at Snøhvit-prosjektet er Høgre si sak i Regjeringa. Det er ikkje Kristeleg Folkeparti si sak. Det var veldig tydeleg. Når det gjeld dette med CO₂-fritt gasskraftverk, som har vore viktig for Kristeleg Folkeparti, er mitt andre spørsmål til Steensnæs: Er det slik å forstå at det er mogleg å byggja eit CO₂-fritt gasskraftverk i dette området? Er det reservoar til å putta vekk CO₂ i, eller betyr det at den CO₂ som ein produserer der oppe ved dette gasskraftverket, må ein rett og slett bruka til trykkstøtte, slik at ein får oljeutvinning i området?

Statsråd Einar Steensnæs: Når det gjelder likebehandling, er det jo forskjeller mellom de prosjektene som Naturkraft har konsesjon på, og det som nå Statoil som operatør er ansvarlig for når det gjelder Snøhvit. Ikke minst gjelder dette i økonomien. Men når det gjelder ansvaret og kravene, er de nøyaktig like.

Det at Statoil nå forbereder etablering av dette anlegget, skjer for Statoils egen regning og risiko. Vi vet at når det gjelder konsesjon etter energiloven, og når det gjelder utslippstillatelser etter forurensningsloven, vil ikke slike avgjørelser kunne foreligge før kanskje først i 2003. Alle de forberedelser som operatøren måtte gjøre, gjøres for operatørens egen regning og risiko. Det er ingen forskjellsbehandling. Det er ikke unntak for krav for Statoil i forhold til Naturkraft i den sammenheng.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Karin S. Woldseth (FrP): Jeg har et spørsmål til statsråd Dávøy.

Den 14. februar startet en far sultestreik i ren desperasjon for å kunne besøke sine barn. At en far finner det nødvendig å sultestreike i Norge i dag for å få oppmerksomheten rettet mot at barn har rett til to foreldre, synes helt ubegripelig. Fedre er altså nødt til å gå til ekstreme handlinger, og dette er en av uendelig mange slike saker som kommer på mitt bord som komitemedlem og stortingsrepresentant.

Riktignok er det ikke så mange som sultestreiker for å få fokusering på problematikken, og det krever kanskje ekstra mot for å gjøre nettopp dette. Fremskrittspartiet har lenge foreslått å få en endring i barneloven som gir automatisk delt foreldreansvar ved samlivsbrudd, for å sikre barnas rett til to foreldre og for å unngå at slike saker ender i domstolen og trekker ut. Mitt spørsmål til statsråden blir: Er statsråden villig til å endre barneloven slik at det gis automatisk delt foreldreansvar ved samlivsbrudd?

Statsråd Laila Dávøy: Den konkrete saken kjenner jeg ikke til, men prinsipielt er jeg veldig enig med representanten i at barn har rett til begge foreldre, og at det er vesentlig at både far og mor har muligheter for en god kontakt med sine barn. Det er mitt primære standpunkt, og det må vi søke å få til i alle sammenhenger.

Når det så gjelder det direkte spørsmålet knyttet til delt foreldreansvar, er det et av de spørsmål vi nå jobber med i forbindelse med endring av lovverket, og som vi vil komme tilbake til Stortinget med i en egnet sak når det gjelder revidering av loven. Så for meg blir det nok litt tidlig å signalisere noe her og nå, i og med at saken er under utredning. Jeg har ikke tatt politisk standpunkt ennå, men vi er kjent med all argumentasjon som er knyttet til dette.

Karin S. Woldseth (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Undertegnede går heller ikke inn i den konkrete saken, men ønsker å vise at desperate fedre og mødre faktisk ser seg tvunget til å foreta seg noe som til tider kan virke ekstremt, for å kjempe for å få kontakt med barna sine. Ethvert barn burde ha rett til både far og mor. Vi snakker altså om barnets beste, og da er det på tide med handling.

Så mitt oppfølgings-spørsmål til statsråden blir: Når kan vi vente oss at det kommer en sak til Stortinget om endringer i barneloven?

Statsråd Laila Dávøy: Jeg har stor forståelse for problemstillingen, og jeg er enig i utgangspunktet for spørsmålet – det er viktig å ta vare på barnets beste. Det er viktig at barna får – skal vi si – rett til begge foreldre.

Når det gjelder oppfølgingen, jobber vi med saken. Vi regner med og håper at vi i løpet av året vil kunne komme med en vurdering og forslag til eventuelle endringer i lovverket også på dette punktet. Jeg har ikke sagt hva vi kommer til å gå for, men i løpet av året håper jeg å komme tilbake til Stortinget.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Ulf Erik Knudsen.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Det er åpenbart at dagens lovgivning fører til en kamp mellom foreldre om barn. Dette er uheldig tatt i betraktning at dagens lov hevder å ha som utgangspunkt å være til barnets beste. Barn har selvfølgelig et meget sterkt behov for at begge foreldrene skal være til stede i deres oppvekst som omsorgspersoner.

Vi vet altså at dagens lov er negativ for barnet, og vi ser at fedre sliter med selvmordstanker, depresjoner og tragedier. Da mener jeg at det er behov for at vi setter fart på oss som politikere. Dette kan ikke være en ny problemstilling for statsråden. Og mitt spørsmål til statsråden er: Hva kan gjøres for å sette hastighet på i byråkratiet, slik at denne saken kan bringes fram for Stortinget helst før sommerferien?

Statsråd Laila Dávøy: Det er nok ingen ny problemstilling for meg heller. Men jeg er relativt ny som statsråd, og vi trenger nok litt tid. Jeg kan ikke love at jeg kommer tilbake med saken før sommeren, men jeg kan i hvert fall love at vi skal legge trykk på arbeidet.

Ellers vil jeg gjerne si at i alt arbeidet som er knyttet til ulike lovendringer og gjennomgang av ulike lovverk – vi har mange saker i departementet for tiden – vil barnets beste stå i fokus. Det kan jo hende da at enkelte ganger må foreldrenes rettigheter vike til fordel for barnets. Det er også en viktig problemstilling som vi må ta med oss.

Presidenten: Vi tillater et oppfølgingsspørsmål til, selv om presidenten tviler på at det er mer å hente.

Per Sandberg – til oppfølgingsspørsmål.

Per Sandberg (FrP): Som statsråden selv var inne på, er ikke dette en ukjent sak. Den er faktisk så lite ukjent som at Stortinget og de forskjellige regjeringer nå gjennom ti år har jobbet med å få fram lovendringsforslag. Da kan det ikke være en unnskyldning at man er ny som statsråd, for embetsverket bør være godt kjent med denne typen saker, og den bør ikke nå utsettes eller trenes videre.

Men mitt spørsmål har forbindelse med at Norge jo har ratifisert en lang rekke konvensjoner. Vi har f.eks. menneskerettigheter å forholde oss til. Det må også ligge til grunn for endringen av loven. Når Norge – for snart ti år siden – har ratifisert FNs barnekonvensjon, og når det i forskjellige sammenhenger har blitt påpekt at Norge ikke følger denne, spør jeg: Vil FNs barnekonvensjon om menneskerettigheter nå legges til grunn for den norske barneloven, slik at barn får sin legitime rett til to foreldre?

Statsråd Laila Dávøy: FNs barnekonvensjon vil selvsagt også bli lagt til grunn for de endringene vi skal gjøre i det norske lovverket, og det jobbes også med implementeringen av reglene på ulike måter i ulike lovverk.

Det at Stortinget har jobbet med ulike forslag til lovendringer i ti år, var veldig lang tid. Jeg skal i hvert fall love ikke å bruke så lang tid – jeg sitter vel kanskje heller ikke som statsråd så lenge.

Presidenten: Vi går da til neste hovedspørsmål.

Knut Storberget (A): Jeg har et spørsmål til justisministeren.

Mot Arbeiderpartiets vilje trådte tomtefesteloven i kraft 1. januar i år, av flere av oss titulert som århundres avgiftsøkning. Paradoksalt nok står de partiene som før valget og i Sem-erklæringen argumenterte for lavere avgifter, sammen med Fremskrittspartiet, bak en lov som eksempelvis nå gjør at en boligeier på Ringerike skal betale 46 000 kr i tomteleie pr. år, mot 140 kr før nyttår, og en boligeier på Østlandet som før betalte 470 kr, skal nå betale utrolige 36 000 kr.

Vi i Arbeiderpartiet får daglig henvendelser vedrørende et avgiftshopp som rammer et sosialt gode, boligen. Jeg antar justisministeren også er kjent med dette. Vil justisministeren nå bidra til å endre loven, slik Arbeiderpartiet vil, og har foreslått, når han ser denne lovens urimelige utslag, eller i det minste foreslå avbøtende tiltak?

Statsråd Odd Einar Dørum: Først til historiebeskrivelsen. Loven ble – etter min hukommelse – vedtatt sommeren 2000, med Arbeiderpartiets subsidiære støtte. Regjeringen Stoltenberg valgte deretter å sette det som Arbeiderpartiet hadde gitt subsidiær støtte til, i verk, med sommeren 2001 som iverksettelsestidspunkt.

Det er helt riktig at Arbeiderpartiet etter valget kom på tanken om at man ikke burde gjøre det. Jeg valgte for min del, fordi denne saken hadde versert lenge, å iverksette det som ble vedtatt sommeren 2000 og foreslått iverksatt sommeren 2001,* og hvor man på en måte traff midt på treet mellom grunneierinteresser og leietakerinteresser, idet regjeringen Bondevik I, som jeg selv satt i, satte en maksimalgrense på hvor høyt man kunne gå, på 9 000 kr pr. mål. Det er også slik at dette gjelder tomtefester inngått før 1983, og det kan kun reguleres, så vidt jeg vet, i forhold til reguleringer som skjer hvert tjuefemte år.

Denne loven er kompleks og meget sammensatt. Det erkjenner jeg faktisk, at det er en av de vanskeligste lovene jeg noen gang har vært i nærheten av, nesten like vanskelig som loven om samordning av statspensjoner og folketrygd. Jeg var også med og behandlet den som stortingsrepresentant, og i ettertid har jeg hatt samme ettertanke som Arbeiderpartiet hadde, men på en litt annen måte, og foreslo derfor en evaluering, og denne evalueringen vedtok Stortinget. Den skal foretas etter at loven har virket i en toårsperiode, og det vil i praksis si etter 1. januar 2004.

Jeg er også generelt opptatt av å se på de høringsforslag som kommer tilbake, og som regjeringen Stoltenberg initierte, så vidt jeg husker, i august i fjor, etter at

* Se for øvrig statsråd Dørum's presisering, side 1617.

(Statsråd Dørum)

man hadde gått inn for å iverksette loven. Jeg er spesielt opptatt av om det kan være mulig å lette muligheten for folk til å kjøpe istedenfor å leie.

Knut Storberget (A): Jeg takker for svaret.

Det gir mager trøst for mange av dem som i dag får en så drastisk avgiftsøkning. Loven er vanskelig å forstå. Men det som ikke er vanskelig å forstå, er den konkrete avgiftsøkningen som mange – mange tusen – i dag får krav om. Det er ikke noe vanskelig å forstå.

I den grad det skulle være noe i påstanden fra justisministeren i forhold til hva Arbeiderpartiet har stemt for tidligere, var det nettopp for å begrense skadevirkningene, og det er subsidiært for Arbeiderpartiet, for vi har bestandig vært imot denne økningen av avgifter.

Jeg har lyst til å følge opp justisministeren: Hva er det som gjør at denne type avgifter er greit, og at vi der må møtes midt på treet, mens når det gjelder andre typer avgifter, snakker man nesten som om det skulle representere fandens verk?

Statsråd Odd Einar Dørum: Nå vil ikke jeg bruke sitater fra verken den ene eller den andre makt som ikke er representert her i salen, men forholde meg til det som har skjedd i Stortinget.

Denne såkalte avgiften som er omtalt her, er et forhold mellom grunneierinteresser og leietakerinteresser. Man kan gjerne beskrive det på mange måter, nesten som en historisk anakronisme. Norge har hatt som hovedlinje etter krigen at man skal eie, men anakronismen har vært der. Så var jeg medvirkende til å begrense hvor mye en grunneier kunne få, og det stemte Arbeiderpartiet subsidiært for. Vi tok på en måte midt på treet, og jeg vedstår meg det.

Hvis denne saken hadde vært en så sterk samvittighetssak for Arbeiderpartiet – og det inntreffer i mange partiers liv at det er det – hadde ikke regjeringen Stoltenberg vært nødt til å foreslå en iverksettelse sommeren 2001. Man kunne rett og slett kommet tilbake til Stortinget med dokumentasjon på forhold som var vanskelige. Jeg valgte da, fordi loven hadde ligget lenge, å iverksette den, men jeg gjentar: Jeg kommer selvfølgelig til å følge med på det som kommer inn i forbindelse med høringen, og siden jeg er et lyttende menneske, skal jeg ta det med meg. Jeg har også vært med på å foreslå en evaluering fordi jeg fant det nødvendig.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Svein Roald Hansen.

Svein Roald Hansen (A): Statsråden sa at han var et lyttende menneske, og jeg håper han også da får inn de samme reaksjonene som kommer hit til Stortinget, på følgene av denne loven, og som Knut Storberget nevnte noen eksempler på.

De eksemplene som er kommet, og som er de mest dramatiske, med økninger på opptil 3 000 pst., fra 500 kr til 36 000 kr i året, kommer altså fra statlige eiere. Det er

Opplysningsvesenets fond som går så dramatisk til verks. Vil statsråden også kunne ta et initiativ til at ulike statlige instanser som grunneier lar være å gå foran med et eksempel som er et dårlig eksempel, og som gir private grunneiere en ryggdekning for å gå så langt som loven gir mulighet for?

Statsråd Odd Einar Dørum: Etter min kunnskap arbeider Opplysningsvesenets fond etter retningslinjer gitt av Stortinget. Og hvis jeg har oppfattet det rett, tilsier de retningslinjene at Opplysningsvesenets fond skal opptre forretningsmessig og forholde seg til markedspriser. Det er også slik at den arbeiderpartiregjerings som satt, ønsket å tappe fondet til en rekke gode formål, og sikkert også av den grunn var interessert i at fondet skulle ha en best mulig kasse.

Jeg finner det i hvert fall vanskelig å gå tilbake på noe som Stortinget har trukket opp. Jeg vet også at representanten tidligere har stilt et spørsmål til kirke- og kulturministeren om dette. Hun har avgitt svar til representanten, hvor en del av de forhold som jeg nå tar opp, også fremgår.

Presidenten: Øystein Djupedal – til oppfølgingsspørsmål.

Øystein Djupedal (SV): Jeg setter pris på at justisministerens gir en korrekt historiebeskrivelse av dette, for dette er en sak som mange partier nok har bruk for å tenke seg nøyer om i. Jeg setter også pris på at justisministeren beskriver seg selv som et lyttende menneske. Og hvis man lytter til det som nå er flertallet i Stortinget, er det ingen grunn til å vente på en evaluering etter to år av hvordan tomtefestelovens endringer vil slå ut. Dette vil slå dramatisk ut i mange familiers økonomi, og her har staten valgt å gå foran og tøyne lovens paragraf og bokstav til det ytterste, noe som gjør at svært mange familier nå kommer veldig dramatisk ut.

Det finnes et flertall i Stortinget – hvis denne Regjeringen ønsker å bruke det – for at denne loven trekkes tilbake, og at man ikke iverksetter, som man allerede har gjort, disse dramatiske endringene. Min veldig klare oppfordring til den lyttende minister er følgende: Ta initiativet til å gjøre om – i dette tilfellet kan faktisk Stortinget det – på de tidligere beslutninger som har vært ukloke, og som vi med sikkerhet også vet hvordan slår ut. Vi trenger ikke vente på en evaluering til etter to år.

Statsråd Odd Einar Dørum: Lyttende statsråder bør også være statsråder som vedstår seg både standpunkter som de er forpliktet av, og standpunkter som de til og med har vært med på å stemme for – så det gjør jeg.

Etter min kunnskap var siste gang Stortingets flertall hadde sjansen til å gi uttrykk for sitt syn, etter valget, da Arbeiderpartiet kom på andre tanker enn de de hadde før valget. Da ble det fremmet et Dokument nr. 8-forslag, som et stortingsflertall avviste, og det gikk nettopp ut på at man ikke skulle iverksette det som regjeringen Stoltenberg hadde foreslått å iverksette sommeren 2001.

Det er det flertallet jeg kjenner. Samtidig hørte jeg at flertallet bad meg følge med, og det er en av grunnene til at jeg sier jeg er lyttende. Men jeg viste også den gang til evalueringen. Og så vidt jeg husker, gjorde også andre stortingsrepresentanter det i forbindelse med behandlingen av Dokument nr. 8-forslaget.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg har et spørsmål til olje- og energiministeren.

I forbindelse med at jeg i forrige uke – med rette, mener jeg selv – kritiserte Kristelig Folkeparti for å ha endret standpunkt på en rekke områder, besvarer statsministeren det med at dette er urimelig svartmaling fra Enoksen.

Om gasskraftverk sier han følgende:

«Min holdning og retorikk er fortsatt den samme: at konvensjonelle gasskraftverk er sterkt forurensende. Enoksen burde være opptatt av og glede seg over at slike gasskraftverk er skutt ut i det blå.»

Nå må jeg si at på det tidspunktet ble jeg ganske glad, for jeg tenkte at etter alt det rotet som har vært i den senere tid, har faktisk Regjeringen bestemt seg for at man virkelig skal skyte denne typen gasskraftverk ut i det blå, og si nei til bygging av sterkt forurensende gasskraftverk. Men etter å ha hørt innledende runde her i dag, er forvirringen ytterligere skrudd opp et hakk. Så mitt spørsmål til statsråden er: Kan statsråden bekrefte det statsministeren svarer i Dagbladet, at sterkt forurensende gasskraftverk virkelig er «skutt ut i det blå», og at Regjeringen ikke vil tillate bygging av slike gasskraftverk?

Statsråd Einar Steensnæs: Dette har jeg også svart på tidligere.

Statsministerens utsagn er i en polemisk form helt korrekt. Det manifesterer seg rett og slett i at Naturkraft har kommet til departementet og sagt at den konsesjonen som de har for å bygge konvensjonelle gasskraftverk, ikke lar seg realisere innenfor tidsrammen av konsesjonen som løper ut i 2004. De har derfor drøftet med departementet muligheten for å forlenge konsesjonen, og nå bærer det i retning av – og det er jeg veldig glad for – at Naturkraft vil inngå et samarbeid med departementet om å se på muligheten for å reise CO₂-frie gasskraftverk i stedet.

Uttrykket «skutt ut i det blå» har dekning så langt som at man ennå ikke har noen som helst konkret oppfatning av når det er mulig, på kommersielt grunnlag, å bygge de konvensjonelle gasskraftverkene.

For øvrig er også representanten Enoksen klar over at når man inngår i et regjeringssamarbeid med ulike parter som har ulike standpunkter i en del vanskelige saker, er det snakk om å kompromisere. Det er noe av politikken kunst, men ikke å gjøre det på en slik måte at en taper troverdighet.

Senterpartiet måtte for sin del samarbeide med Kristelig Folkeparti og Venstre om EØS-avtalen, som vi vet at Senterpartiet var sterkt imot. Men de hadde realisme nok

til å se at skulle de gå inn i et slikt regjeringssamarbeid, var det nødvendig å gjøre kompromisser også på et slikt sårt og vanskelig punkt for Senterpartiet.

Jeg må innrømme at Sem-erklæringen har veldig mange gode formuleringer som avdekker Kristelig Folkepartis miljøpolitikk f.eks., og som miljøvernministeren fremfører på en meget god og engasjert måte. Den inneholder selvfølgelig også elementer som ikke uten videre avspeiler Kristelig Folkepartis politikk, men slik er det altså å inngå i en koalisjon og lage politiske kompromisser. At Høyres politikk også avspeiles i Sem-dokumentet, kan jo ikke være særlig overraskende.

Odd Roger Enoksen (Sp): Saken om gasskraftverk har jo en ganske spesiell forhistorie. I mars 2000 var samtlige tre sentrumpartier, Kristelig Folkeparti, Venstre og Senterpartiet, enige om at dette var en så viktig sak at man ikke ønsket å fortsette i regjering dersom Stortinget fattet vedtak om at det skulle bygges sterkt forurensende gasskraftverk. Disse tre partiene lanserte også den gang en pakke for å få fram forurensningsfrie gasskraftverk. De tre partiene visste også den gangen at det ikke var et kommersielt grunnlag på kort sikt for å bygge forurensende gasskraftverk. Men til tross for det tok man altså et kraftig politisk standpunkt. Man kunne ikke være med på å bygge denne typen gasskraftverk og stå for et slikt vedtak i Stortinget. Jeg mener det stod respekt av det.

Jeg skjønner at Kristelig Folkeparti er nødt til å kompromisere når de skal sitte i regjering på nytt. Men er statsråden da enig i at når man ikke bare godtar Stortingets vedtak, men sågar også fremmer forslag om bygging av et nytt forurensende gasskraftverk i forbindelse med Snøhvit-feltet, har Kristelig Folkeparti inntatt et helt nytt standpunkt i forhold til i mars 2000?

Statsråd Einar Steensnæs: Når det gjelder Kristelig Folkepartis syn på dette, er ikke det endret. Når det gjelder Kristelig Folkepartis vilje til å gå inn i et regjeringssamarbeid for å finne sammen med andre partier om en felles politisk plattform, er det Sem-erklæringen jeg refererer til.

Øg bare for at en skal være klar over hva som var utfordringen: Her hadde Stortinget vedtatt konsesjon for de tre gasskraftverkene som ligger på Kårstø, Kollsnes og i Skogn. Hvis noen av disse skulle måtte endre forutsetninger, måtte en altså tilbake til Stortinget og få nye vedtak. Det var ikke en realistisk utgang på de forhandlingene vi hadde med Høyre, og vi ble da enige om en slags «time out»: Vi godtar de konsesjoner som er gitt for de tre gasskraftverkene, men ønsker deretter å bygge CO₂-frie gasskraftverk på alle andre prosjekter, eller vi bygger slike gasskraftverk basert på Kyoto-avtalens mekanisme om kvoter.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Øystein Djupedal.

Øystein Djupedal (SV): Det er i sannhet riktig som ministeren bekrefter, at Kristelig Folkepartis vilje til å

sitte i regjering er større enn politikkenes innhold, noe denne saken bekrefter til alt overmål.

Nå prøver ministeren å snakke seg bort fra det som er sakens faktiske realitet, og forvirringen er brakt opp på et meget høyt nivå. Det statsministeren har sagt, er at «gasskraftverk er skutt ut i det blå». Dette er beviselig ikke riktig. Det planlegges og forberedes nå bygging av gasskraftverk knyttet til Snøhvit-feltet i Hammerfest. Dette er et gasskraftverk som behandles på en helt annen måte enn de øvrige gasskraftverk som Stortinget har hatt til behandling en rekke ganger, der det ikke minst er gitt konsesjon, og der forurensningslovens bestemmelse gjelder.

Det jeg nå må få avklart med ministeren, er følgende: Hva er det som gjør at et gasskraftverk lokalisert til Snøhvit skal behandles på en annen måte enn de gasskraftverk som den forrige regjeringen Bondevik faktisk gjorde en iherdig og prisverdig jobb for å få skutt ut i det blå? Et gasskraftverk lokalisert på Kårstø eller Kollsnes eller for den del i Skogn kan da vel ikke, i forbindelse med en rent praktisk og rettslig bindende behandling, være annerledes enn den er for gasskraftverket knyttet til Snøhvit?

Statsråd Einar Steensnæs: Når det gjelder de tre gasskraftverkene som vi nå har snakket om, Kårstø, Kollsnes og Skogn, har jeg forklart at muligheten for en kommersialisering ikke er realiserbar innenfor den tidsrammen de har fått til å realisere dette. Nå har Industrikraft Midt-Norge ikke foreløpig meldt tilbake, men de vil bli stilt overfor de samme utfordringene samt de kalkulasjonene som Naturkraft har gjort.

Når det gjelder Snøhvit, var også det en del av de forhandlingene som sentrumpartiene, altså Venstre og Kristelig Folkeparti, hadde med Høyre, og i Sem-erklæringen er det nøyaktig foreskrevet hvordan denne enigheten om Snøhvit er å forstå. Vi utsatte behandlingen av Snøhvit i tre måneder for å gå gjennom hver eneste høringsuttalelse, og jeg kan godt detaljere hvor grundig arbeid vi har gjort med dette i departementet i de tre månedene. Hver eneste høringsuttalelse er gjennomgått. Vi har sett på alle miljøkonsekvensene og tatt hensyn til disse, og vi mener at konklusjonen vår er basert på et forsvarlig grunnlag, slik at alle klima- og miljøhensyn er ivare tatt.

Presidenten: Sylvia Brustad – til oppfølgingsspørsmål.

Sylvia Brustad (A): Det jeg syns vi tydelig får demonstret her, er at for Kristelig Folkeparti er det viktigere å ha statsministeren og å sitte i regjering enn politikken, men la nå det ligge.

Når Steensnæs gjentar her at det er riktig «i en polemisk form» det statsminister Bondevik har sagt om at forurensende «gasskraftverk er skutt ut i det blå», så tror jeg Steensnæs vet like godt som alle oss andre som er i denne salen, at det faktisk ikke er riktig. Samtidig har Steensnæs i et tidligere svar til meg innrømmet at det

gasskraftverk som nå skal bygges på Snøhvit, ikke er CO₂-fritt. Begge deler kan ikke være riktig. Kan ikke statsråd Steensnæs nå være så snill å innrømme at når statsminister Bondevik sier at «gasskraftverk er skutt ut i det blå», så er det faktisk tull?

Presidenten: Presidenten synes ikke akkurat det å karakterisere noen for å fare med tull er særlig parlamentarisk, og presidenten ber representanten bite seg merke i det.

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg står fast på at det som statsministeren i en polemisk form har gitt uttrykk for, er helt korrekt. Det refererte seg til de tre gasskraftverkene på Kårstø, Kollsnes og i Skogn. Nå må jeg ta et lite forbehold om Skogn, fordi Industrikraft Midt-Norge foreløpig ikke har meldt tilbake hvordan de vil forholde seg til dette.

Når det gjelder Snøhvit, er det en spesiell sak, fordi man har trukket energianlegget på land på Melkeøya, i forhold til andre prosjekter hvor et slikt energianlegg ville ligge på sokkelen, og som kjent er det jo flere slike gasskraftverk gående på sokkelen i dag.

Jeg må si at jeg reagerer på representanten Brustad som nå forsøker å gi inntrykk av at Arbeiderpartiet har en annen holdning når det gjelder Snøhvit, enn det Samarbeidsregjeringen har. Det er på Arbeiderpartiets grunnlag at denne saken er ført videre, og det er på arbeiderpartiregjeringens premisser at denne saken fremmes for Stortinget. Jeg kan ikke skjønne annet enn at Brustad nå skaper en usikkerhet omkring Arbeiderpartiets holdning til CO₂-frie gasskraftverk, slik hun nå uttaler seg.

Presidenten: Carl I. Hagen – til oppfølgingsspørsmål.

Carl I. Hagen (FrP): Jeg stilte et tillegsspørsmål til statsråden i sted vedrørende stortingsvedtaket, og fikk da et klart svar om at statsråden aktet å legge stortingsvedtaket av 9. mars 2000 til grunn. Noen minutter senere viser statsråden til en tidsfrist i den gitte konsesjonen, og da legger han i tilfelle ikke Stortingets vedtak til grunn. Regjeringen har ingen hjemmel, rettslig sett, til å sette noen tidsfrister. I vedtaket av 9. mars er det henvist til hva som er vanlig i EØS-området pr. 9. mars 2000 og inntil det blir et annet varig regime. Så den tidsfristen er ikke gjeldende. Der er det regjeringen Stoltenberg som ikke selv skjønnte at de ikke kunne sette noen tidsfrist.

Er statsråden enig i at Regjeringen ikke har hjemmel til å sette noen tidsfrister inntil Stortingets vedtak er formelt opphevet? Det er ikke snakk om bare å legge problemstillingen frem for Stortinget. Et rettslig bindende vedtak overfor den norske regjering må oppheves av Stortinget før Regjeringen har den handlefriheten som statsråd Steensnæs går rundt og tror at han har.

Statsråd Einar Steensnæs: Det kan være nødvendig å gjenta det som for så vidt Hagen la inn som en oppsang, nemlig at Regjeringen og denne ministeren baserer

alle sine beslutninger på Stortingets premisser. La meg altså gjenta det.

Så er det slik at både etter forurensningsloven og etter energiloven er det praksis å sette tidsfrister for gjennomføring. Det har vært gjennomført siden lovene ble implementert. Det er aldri slik at det gis konsesjoner og utslippstillatelser uten tidsfrister. Det ville være noe helt nytt. Det er riktignok ikke hjemlet i loven, men det er etablert praksis. Og det er det da departementet som gjennomfører etter sedvane, og tidsfristen blir da vurdert i forhold til gjennomføringen av prosjektet. Det er for å sikre at man ikke gir tillatelse til en konsesjon uten at utbygger gjennomfører det omsøkte prosjektet innen rimelig tidsfrist. Hvis Hagen ønsker å endre en slik praksis, må han gjerne ta opp dette, men det jeg har forholdt meg til, og det departementet har forholdt seg til, er tidsfristen. Det var for øvrig arbeiderpartiregjeringen som gav den tidsfristen.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Hvis vi nå fortsetter på samme tema, vil det ikke bli gitt anledning til oppfølgingsspørsmål, slik at vi også skal rekke andre hovedspørsmål.

Øyvind Vaksdal (FrP): Mitt spørsmål går til olje- og energiministeren.

I en artikkel i Dagbladet i går fikk vi på en god og nøktern måte illustrert forholdet mellom tilbud på og etterspørsel etter kraft i Norge. Artikkelen bekrefter at vi i Norge vil få både strømrasjonering og kraftkrise dersom ikke noe gjøres. I tillegg slås det fast at omfattende enøktiltak ikke har virket. Mangelen på kraft i markedet er selvfølgelig også i tillegg til skyhøye avgifter medvirkende til høye strømpriser som forbrukerne må svi for.

I en kommentar til nevnte artikkel uttaler olje- og energiministeren at man i Regjeringen tar energibalansen på alvor. Han sier også at han har som målsetting at vi skal bli nettoeksportør av kraft. Jeg må jo si meg enig i denne målsettingen. Det skulle bare mangle at vi som er en energistormakt, ikke skulle klare det! Jeg vil likevel spørre statsråden: Hvordan i all verden skal en kunne oppnå målsettingen om å bli nettoeksportør av kraft når tiltakene han støtter, som vindmøller o.l., ikke engang er nok til å dekke økningen i etterspørselen i innlandsmarkedet?

Statsråd Einar Steensnæs: Kraftbalansen er en svært viktig del av det ansvarsområdet jeg har som olje- og energiminister. Det er bekymringsfullt at vi i dag, i et normalår, faktisk er avhengig av import. Dette bør vi endre på. I Sem-erklæringen står det faktisk at Norge bør kunne ta mål av seg til å bli en av Vest-Europas ledende energiprodusenter, dvs. at minstekravet bør være at vi skal sørge for at vi har nok kraft til å forsyne vår egen husholdning, vårt eget næringsliv og vår egen industri med den kraft vi trenger. Vi kan også ha ambisjoner om å produsere så mye energi at vi kan eksportere, men det må skje gjennom en sammensatt portefølje. Jeg gjentar for

sikkerhets skyld de fem elementene som en norsk kraftbalanse bør bygge på:

For det første må en gjennomføre enøktiltak på en forstandig måte, hvor bl.a. varmepumper er et viktig element.

For det andre må en satse på nye fornybare energikilder, både bioenergi og vindkraft. Og det er altså slik at bare ved å satse på dette, får vi en energibalanse. Det er ikke riktig det som representanten nå sa, at dette ikke vil være tilstrekkelig. Ved å satse på vindkraft og bio innenfor en tiårsperiode vil vi kunne få 7 TWh med ny energi, som altså i seg selv vil rette opp kraftbalansen.

I tillegg bør vi ruste opp vannkraftanleggene våre, rørgatene, turbinene, generatorene og linjenettet.

For det fjerde bør vi sørge for en bedre kabling mot utlandet. Vi inngår i et nordisk kraftmarked, som etter hvert også blir europeisk, og dermed har vi mulighet til å importere og eksportere når det ligger til rette for dette.

Og endelig: Her får vi tid til å utvikle CO₂-frie gasskraftverk som kan forsyne nettet med kraft. Vi har tid til å gjøre dette gjennom en målrettet satsing på forskning og utvikling.

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg takker statsråden for svaret, som jeg ikke synes var særlig oppklarende.

Som jeg sa i mitt hovedspørsmål, er Norge i dag en energistormakt med enorme ressurser. Problemet er jo bare at politisk handlingslammelse, både fra Regjeringen og stortingsflertallet, hindrer at vi tar disse ressursene i bruk.

Ved behandlingen av vannkraftprosjektet i Saltfjellet-Svartisen-området i fjor satte Stortinget en effektiv stopper for både dette og lignende fremtidige prosjekter. Nå ser vi også at statsråden finner på de utroligste krumspring for å stoppe de planlagte gasskraftverk. Har statsråden tenkt å kaste av seg denne handlingslammelsen og støtte økt produksjon, siden han, ifølge Dagbladet iallfall, har som målsetting at vi skal være nettoeksportør av kraft?

Statsråd Einar Steensnæs: For nå å gjøre det klart hva som er forskjellen på Fremskrittspartiets og Samarbeidsregjeringens politikk når det gjelder energiforsyningen: Vi tror på at det går an å balansere hensynet til en større produksjon og en bedre kraftbalanse med nødvendige hensyn både til miljø, til klima og til fiskeriressursene. Hvis vi skal få dette til, må vi gå skrittvis fram. Vi må ikke få fram en energiproduksjon som kan sette andre viktige samfunnshensyn til side, enten det er internasjonale klimaforpliktelser, viktige miljøhensyn eller hensynet til fiskeriressursene, som særlig i de nordlige områdene er så avgjørende i forhold til både verdiskaping, satsing og bosetting.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Øyvind Korsberg.

Øyvind Korsberg (FrP): Artikkelen i Dagbladet i går slår fast at til tross for omfattende satsing på enøkt-

tak, øker forbruket i Norge med om lag 1,5 pst. årlig. Statsråden bekrefter dette i brev til energi- og miljøkomiteen angående Snøhvit, hvor han skriver at det ser ut til at veksten vil fortsette, til tross for betydelig satsing på omlegging av energibruk og energiproduksjon.

Dette vitner om at den kostbare satsingen på enøktiltak ikke har virket, og at stortingsflertallets målsetting i energimeldingen om omlegging av bruk og produksjon ikke har vært noe annet enn et kostbart luftslott, noe Fremskrittspartiet hevdet og advarte mot ved behandlingen av meldingen.

Vil statsråden nå ta innover seg denne utviklingen og endre kurs? Eller vil han fortsatt bruke milliarder av skattebetalernes penger på denne gedigne enøkfiaskoen?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg er grunnleggende uenig med representanten Korsberg i at dette har vært en fiasko. Men jeg innser at når det gjelder enøk, kan det gjøres mye mer.

Jeg tror at etableringen av Enova i Trondheim, som skal ha hovedansvar for energiomleggingen og særlig få fram enøktiltak og nye fornybare energikilder, vil kunne bety et virkelig løft for dette. Det er et bredt flertall i Stortinget som står bak opprettelsen av Enova. 5 milliarder kr skal satses i løpet av ti år. I løpet av i fjor og i år har det blitt satt av 500 mill. kr. Det tas sikte på at et tilsvarende beløp skal sikre oppfølging av det viktige arbeidet som Enova gjør, slik at vi når målet om 7 TWh i fornybare energikilder innen 2010.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål, fra Inga Marte Thorkildsen. Dessverre tror presidenten ikke vi rekker flere hovedspørsmål i dag.

Inga Marte Thorkildsen (SV): Mitt spørsmål går til justisminister Dørum.

Bare ved Hamar politikammer er tre personer kommet siden 1996 etter å ha blitt kastet i fyllarresten. Flere andre overstadig berusede mennesker har mistet livet andre steder i landet fordi politiet åpenbart har feilvurdert situasjonen. Flere av sakene har endt med henleggelse på grunn av bevisets stilling.

Hvordan er det mulig at vi kan ha en situasjon ved flere av landets politikammer som er så til de grader utilfredsstillende at mennesker dør fordi politiet ikke er i stand til å vurdere deres tilstand? Er det ikke åpenbart for justisministeren at det her er nødvendig med en full gjennomgang for å fastslått en gang for alle at overstadig berusede personer ikke har noe som helst i fyllarresten å gjøre, men at de skal ha behandling av helsepersonell, og at dette er det eneste forsvarlige?

Statsråd Odd Einar Dørum: La meg først med presidentens tillatelse korrigere noe som kunne misforstås i deler av mitt svar til representanten Storberget: Etter å ha konsultert min hukommelse var iverksettelsestidspunktet for tomtfesteloven 1. januar i år, og det var derfor Arbeiderpartiet, selvfølgelig, fremmet et Dokument nr. 8-forslag i desember. Det jeg sa, kunne muligens oppfattes

som at det var iverksatt sist sommer. – Og man skal være korrekt i Stortinget.

Så tilbake til spørsmålet som er stilt – jeg håper at tiden kan telle fra nå av.

Det spørsmålet som er stilt, er det grunn til å ta svært alvorlig. Derfor er også SEFO inne i hver eneste sak, slik som de nå er på Hamar. SEFOs rapport vil foreligge når den skal, og vil selvfølgelig telle med. Jeg har uavhengig av det bedt Politidirektoratet om å gi meg en framstilling av det som har skjedd på Hamar – i den utstrekning det ikke påvirkes eller berøres av SEFOs etterforskning – for å få den kunnskapen med, og jeg har også generelt fått til gjennomsyn og sett på de retningslinjer som gjelder i dag. De tilsier regelmessig tilsyn, og de tilsier at man skal vurdere forholdet til helsemyndighetene. Nå kan det være mange situasjoner hvor det er vanskelig, men det skal ikke være svar nok i seg selv. Derfor sa Politidirektoratet i går at de vil gå ut med initiativ både for å få callinganlegg og for å få elektronisk overvåking i politiarresten. De har også gjort noe som etter min mening er både svært viktig og riktig, ved å sette ned en arbeidsgruppe for bl.a. å se på forholdet til helsemyndighetene.

Jeg legger vekt på at man skal gjennomgå nettopp forholdet til helsemyndighetene, slik at man så langt som det er mulig, kan sikre seg mot situasjoner hvor man ikke ut fra noen politifaglig vurdering kan være trygg på situasjonen. Jeg oppfatter det slik at det er Politidirektoratets hensikt med gruppen, og jeg vil selvfølgelig i samråd med direktoratet følge opp nettopp spesielt dette forholdet som handler om det helsefaglige.

Inga Marte Thorkildsen (SV): Jeg takker for svaret. Men etter mitt syn dreier dette seg dypest sett om et menneskesyn som vi ikke kan være bekjent av: at folk som drikker seg for fulle, har seg sjøl å takke, og at de fortjener straff i stedet for hjelp.

Vi har altfor mange ganger hittil sett konsekvensen av en sånn holdning. Vi forventer derfor fra SVs side at ministeren aktivt engasjerer seg i dette, slik at det tragiske dødsfallet på Hamar er det siste vi opplever av denne typen dødsfall i norske arrester. Og da tror jeg ikke at det vil holde at man skal ha bedre tilsyn med dem som er satt i fyllarresten. Vi må innse at disse menneskene ikke har noe i fyllarresten å gjøre, men at de skal sendes til medisinsk kyndig personell som kan ta seg av dem på egnet måte.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg vet ikke om representanten mente å tillegge meg et menneskesyn som gikk ut på at man skulle behandle rusede folk på en tilfeldig måte. Det antar jeg ikke var hensikten. Jeg antar det var hensikten at ingen skulle stå for det synet.

Jeg legger for det første til grunn, helt uavhengig av denne saken, at ethvert voksent menneske har et ansvar for å vite hva man gjør. Hvis man da skulle være så uheldig at man blir utsatt for rus enten fordi man kanskje i et tenkt tilfelle har drukket noe man ikke vet hva er, eller kanskje enda verre: at man holder på med kjemiske designerdrugs, er det klart at man står overfor en meget problematisk situasjon. Den situasjonen har jeg forutsatt at man kan gjen-

nomgå i den arbeidsgruppen som nettopp Politidirektoratet har tatt initiativet til i samarbeid med helsefaglige myndigheter. Og jeg vil si at det bekymrer meg faktisk uavhengig av Hamar-saken at vi kanskje i tiden som kommer, både i forhold til politi og soning, kan møte mennesker som tar inn stoffer som det av og til kan være forferdelig vanskelig å registrere. Det gjør utfordringen formidabel, ikke bare for politiet, men også for helsemyndigheter.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – det siste – Gunn Karin Gjøl.

Gunn Karin Gjøl (A): De siste fem årene er ungdoms alkoholforbruk fordoblet, og alkoholforgiftning er et økende problem. Vi vet nå at det dør flere av akutt alkoholforgiftning enn av narkotikaoverdoser. Og mange av disse havner da altså i politiets varetekt. Etter Arbeiderpartiets mening bør ikke disse havne på glattcelle, men rett og slett i en sykehusseng. Det mener vi kan gjøres mulig med enkle, klare grep og retningslinjer, ikke bare ved etterforskning av SEFO.

Jeg vil gjerne utfordre statsråden: Vil statsråden nå innarbeide et krav om legetilsyn i straffeprosessloven eller i egne retningslinjer til politiet, sånn at vi unngår flere slike hendelser?

Statsråd Odd Einar Dørum: Til min kunnskap ligger det i gjeldende retningslinjer forpliktelser til å bruke både lege og medisinsk personell, men det er alltid grunn til å stille spørsmål om retningslinjene er gode nok. Det er derfor jeg for det første har bedt om dem, og dernest er det slik at det er derfor også Politidirektoratet har bestemt seg for å se på situasjonen. Det er jo nettopp den situasjonen jeg beskrev i sted, hvor unge mennesker kan lide av det som representanten beskrev korrekt som akutt alkoholforgiftning, for ikke å snakke om situasjoner hvor man kan komme bort i kombinasjoner med andre stoffer. Og jeg kommenterer ikke enkeltsaken nå, for jeg kjenner ikke til hva det gjelder. Det er nettopp det som tilsier at man må ta denne tette dialogen med helsemyndighetene for å sortere.

Og jeg gjentar: Jeg tror vi vil få formidable utfordringer, ikke bare i forhold til politiet, men også ved soning, når vi ser utviklingen i narkotika- og rusmiddelbruken. De forholdene er jeg selvfølgelig innstilt på å gå inn i fordi utfordringene er nye, og vi må ta dem på alvor.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er godt og vel omme. Vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir en lang rekke endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmålene 4, 5 og 6, fra henholdsvis representantene Berit Brørby, Olav Gunnar Ballo og Gunn Karin Gjøl til kultur- og kirkeministeren, blir besvart av barne- og familieministeren på vegne av kultur- og kirkeministeren, som er bortreist.

Spørsmålene 17 og 19, fra henholdsvis representantene Søren Fredrik Voie og Rune J. Skjælaaen til utdannings- og forskningsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 18, fra representanten Lena Jensen til utdannings- og forskningsministeren, vil bli besvart av finansministeren på vegne av utdannings- og forskningsministeren, som er bortreist. Etter anmodning fra finansministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 3, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 20, fra representanten Anne Helen Rui til fiskeriministeren, vil bli besvart av landbruksministeren på vegne av fiskeriministeren, som er bortreist. Etter anmodning fra landbruksministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 8, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 32, fra representanten Øystein Hedstrøm til kommunal- og regionalministeren, vil bli besvart av arbeids- og administrasjonsministeren på vegne av kommunal- og regionalministeren, som er bortreist. Etter anmodning fra arbeids- og administrasjonsministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 22, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 33, fra representanten Odd Roger Enoksen til kommunal- og regionalministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 22, fra representanten Heikki Holmås til arbeids- og administrasjonsministeren, bortfaller, da spøreren ikke er til stede.

Spørsmål 34, fra representanten Per Roar Bredvold til forsvarsministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren på vegne av forsvarsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 35, fra representanten Ågot Valle til miljøvernministeren, vil bli besvart av helseministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra helseministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 16, som skal besvares av samme statsråd. Spørsmålet vil bli tatt opp av representanten Hallgeir H. Lange-land.

S p ø r s m å l 1

Arne Sortevik (FrP): Jeg har et spørsmål til finansministeren:

«I forbindelse med evalueringen av Stortingets behandling av stats- og nasjonalbudsjettet var utvalget også inne på flere viktige spørsmål som det ikke ble tid til å vurdere nærmere. Dette gjelder modifisering av kontantprinsippet og spørsmålet om flerårige budsjetter. Enkelte land har helt eller delvis forlatt kontantprinsippet, og en del land arbeider ut fra flerårige budsjetter. Utvalget mente disse spørsmålene måtte utredes nærmere.

Har statsråden tatt initiativ til slik utredning, eller vil han gjøre det?»

Statsråd Per-Kristian Foss: Svaret er ja. Hvis tiden tillater en viss utdypning av svaret, er forholdet slik at dette ble gjort under regjeringen Stoltenberg den 14. september i fjor. Et offentlig utvalg vurderer etter følgende retningslinjer:

1. Prinsippene for budsjettering og regnskapsføring av statsbudsjettet og statsregnskapet, herunder forholdet mellom kontantprinsippet og budsjett- og regnskapsføring etter bedriftsøkonomiske prinsipper.
2. Budsjettering i et fleråring perspektiv.

Utvalget, som ledes av Marianne Andreassen, skal avgi innstilling innen 1. desember dette år. Departementet vil på det grunnlag vurdere oppfølging av utvalgets innstilling når den foreligger.

Arne Sortevik (FrP): Jeg takker for svaret.

Det betyr at et arbeid er på gang, men at det fremdeles er tid til innspill. Mitt poeng er at utvalget som evaluerte Stortingets behandling, pekte på to forhold. Det utvalget ikke berørte, er etter min mening et tredje område, der modernisering og fornyelse kanskje er mer viktig for Norge enn for mange andre OECD-land, nemlig bruk av oljepenger og spesifikt bruk av oljepenger i utlandet. Bruk av oljepenger i utlandet, kjøp av varer og tjenester enten i utlandet eller levert i Norge av utenlandske leverandører og med i hovedsak utenlandsk arbeidskraft er et sentralt tema dersom vi skal modernisere de økonomiske begreper og prinsipper som vi bruker i styringen av landets og statens økonomi. Vil statsråden også inkludere bruk av utenlandsbudsjett i en slik utredning? Selv om arbeidet er igangsatt, er det altså tid igjen til å gi innspill underveis. Så jeg gjentar spørsmålet: Vil statsråden også sørge for at bruk av utenlandsbudsjett blir vurdert i en slik utredning?

Statsråd Per-Kristian Foss: Dette er et annet spørsmål. Jeg kan godt svare på det, og da vil jeg svare ved å henvise til at det står utvalget fritt å vurdere hva de vil innenfor mandatets grenser. Men hvis jeg til representantens refleksjon skulle henvise til noe som kan bidra til tanke om dette, vil jeg gjerne henvise til sentralbanksjefens årstale, hvor han i meget kontante prinsipper og uttrykksmåter omtaler de tanker som Fremskrittspartiet har gjort seg om dette.

S p ø r s m å l 2

Tore Nordtun (A): Jeg har følgende spørsmål til finansministeren:

«Jeg viser til den økende aktivitet og interesse for utnyttelsen av naturgass til innenlands anvendelse.

Hvilket skatteregime vil statsråden legge til grunn for de selskap som vil stå for utbygging og drift av anlegg for slik anvendelse?»

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg går ut fra at spørsmålet gjelder regimet for skattlegging av inntekt fra virksomhet som er nevnt.

Problemstillingen når det gjelder skatteregimet for utnyttelse av naturgass innenlands, blir om en slik virksomhet omfattes av petroleumsskatteloven. Gjenstand for særbeskatning etter denne loven er primært inntekt som knytter seg til utvinningen, dvs. produksjonen av petroleum på norsk kontinentalsokkel. Inn under særskatteregimet faller imidlertid også inntekt vunnet ved rørledningstransport av utvunnet petroleum. Rørledningstransport ved ilandføring i Norge omfattes av petroleumsskatteloven, også når transporten skjer inn på norsk landterritorium. Innenfor særskatteplikten faller etter petroleumsskatteloven § 1 første ledd d også «annen virksomhet ved mottaks- og utskipningsanlegg som ledd i utvinning og rørledningstransport av slik petroleum».

I forskrift til petroleumsskatteloven er begrepet «rørledning» definert slik at anlegg for videre bearbeiding av petroleum, herunder raffinering, faller utenfor. Rørledningens avgrensning mot annet anlegg på land er den målestasjon som petroleum passerer etter å ha gjennomgått rensing, stabilisering og midlertidig lagring.

For mottaksanlegget på Kårstø medfører gjeldende regler at de deler av terminalen som separerer den ilandførte riggassen i tørrgass og våtgass, anses for å tilhøre rørtransportssystemet, og omfattes følgelig av petroleumsskatteloven. Derimot behandles de tilknyttede deler av anlegget som fraksjonerer den utskilte våtgassen til ulike naturgassprodukter, som anlegg for videre bearbeidelse av utvunnet petroleum. Inntekt fra denne virksomheten beskattes etter skattelovens alminnelige regler.

Et annet eksempel er gassprosesseringsanlegget på Kollsnes, som behandles som en del av rørtransportssystemet og dermed omfattes av petroleumsskatteloven. Derimot behandles oljeraffineriet på Mongstad og metanolfabrikken på Tjeldbergodden som landbasert virksomhet som beskattes etter skattelovens alminnelige regler.

Landanlegg for kraftproduksjon basert på naturgass der formålet er å forsyne markedet med elektrisk kraft, vil likeledes omfattes av det alminnelige skatteregimet etter skatteloven, og ikke særskatteregimet etter petroleumsskatteloven. Det samme vil gjelde industriell virksomhet basert på naturgass som energikilde eller råstoff.

Jeg ser ikke noe grunnlag for å foreslå endringer i lovgevingen med sikte på å utvide virkeområdet for petroleumsskatteloven til å omfatte slik innenlands virksomhet basert på naturgass.

Jeg nevner for ordens skyld også at anlegg lokalisert på norsk fastland ikke omfattes av lov om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen. Innenlands bruk av gass er heller ikke omfattet av den innenlandske CO₂-avgiften ved omsetning av petroleumprodukter m.v. Regjeringen vil i løpet av mars legge frem en tilleggs melding til regjeringen Stoltenbergs klimamelding. I den forbindelse er det aktuelt å vurdere om det skal innføres nye klimapolitiske virkemidler.

Tore Nordtun (A): Jeg takker finansministeren for svaret. Det var et meget grundig svar. Jeg oppfattet det slik at dette vil bli omtalt i dokumenter som kommer til Stortinget nå på vårparten, så vi får gå grundigere inn på det. Men det er en del spørsmål blant selskaper nå om skattelekkingen. Dersom energiselskaper vil ta i bruk kraft til innenlands forbruk der man også har rørsystem som er i sjøen, og man går videre på land og det blir omsetning av denne gassen på land til innenlands forbruk, da oppfatter jeg finansministeren slik at dette blir å betrakte som «videre bearbeidelse», og at det svares landskatt for de selskapene som vil sette i gang den virksomheten. Anser finansministeren at man får avklart disse skattepolitiske sakene i så henseende med det regimet som ligger nå?

Statsråd Per-Kristian Foss: Ja, det grundige svaret er vel også et uttrykk for at problemstillingen avgrensning mellom et gunstig petroleumsskatteregime og et landskatteregime er viktig for aktørene og for landets samlede skatteinntekter. Derfor har grensegangen vært ganske omstridt, og den har vært gått opp i forbindelse med de konkrete eksemplene jeg nevner. Jeg mener at i loven og i lovens praksis ligger rimelig klare svar på spørsmålet om når man beskattes etter vanlig skatteregime og når man beskattes etter petroleumsskatteregime. Jeg ser altså ikke noe grunn til at innenlandsk bruk av gass skulle kreve nye grenseganger eller nye skatteregimer. Jeg tror det finnes klare svar i praksis og lov.

Presidenten: Presidenten tenkte også på det da finansministeren leste svaret, at det er godt at svarene kan fås skriftlig, så det går an for andre å forstå saken.

S p ø r s m å l 3

Karl-Anton Swensen (Kp): Jeg vil stille finansministeren følgende spørsmål:

«I sist tilgjengelige oversikt fra 2000 over Petroleumsfondets investeringer i internasjonale selskaper fremgår det at Petroleumsfondet har investert nesten 1 milliard kr i de japanske atomenergiselskapene som leverer brorparten av atomavfallet til Sellafield.

Var statsråden kjent med at Petroleumsfondet har investert så betydelige beløp i disse selskapene?»

Statsråd Per-Kristian Foss: Petroleumsfondet skal forvaltes på en forsvarlig måte, hvor siktemålet er høy avkastning med moderat risiko, for på den måten å bidra til å sikre grunnlaget for fremtidig velferd. Det har vært bred enighet i Stortinget om at man ikke skal benytte Petroleumsfondet som et aktivt virkemiddel for å fremme andre politiske målsettinger.

Statens petroleumsfond er en finansiell investor. Fondet har ved utgangen av 2000 investert i rundt 1 700 ulike selskaper. Eierandelene i enkelt-selskaper er små, og fondet plasseres slik at det gir en avkastning på linje med bredt sammensatte aksje- og obligasjonsindekser i land med velutviklet selskaps-, børs- og verdipapirlovgivning.

Disse børsnoterte selskapene er gjenstand for stor grad av kontroll og åpenhet. Det er lagt til grunn at selskapene forholder seg til hjemlandets lover og regler. Det er som hovedregel ikke særskilte etiske retningslinjer for investeringer i regi av Statens petroleumsfond utover det som følger av lovreglene i landene der selskapene hører hjemme.

Det er imidlertid etablert en uttrekksmekanisme for Petroleumsfondet. I henhold til denne kan Finansdepartementet utelukke selskaper fra Petroleumsfondet dersom investeringer i disse selskapene kan innebære et brudd på Norges folkerettslige forpliktelser. Det er opprettet et råd med høy folkerettslig kompetanse for å bistå Finansdepartementet i dette arbeidet.

Sellafield-anlegget, som spøreren omtaler, er mottaker og behandler av atomavfall fra atomkraftverk o.l. Sellafield-anlegget eies av British Nuclear Fuels Limited, som igjen eies av den britiske stat. Ifølge selskapets nettsider har dette selskapet 51 produksjonsanlegg i 15 land, som til sammen har en markedsandel på verdensbasis på ca. 12 pst.

Fondets eierandeler offentliggjøres i årsrapportene for fondet. Ifølge årsrapporten for 2000 hadde fondet eierandeler i flere japanske atomenergiselskaper. Årsrapporten for 2001 er ikke offentlig ennå. Ettersom Petroleumsfondet i stor grad følger store anerkjente markedsindekser på de internasjonale børsene, er det imidlertid sannsynlig at fondet fortsatt har eierandeler i slike selskaper. I lys av at British Nuclear Fuels Limited har så store markedsandeler på dette feltet, kan det ikke utelukkes at selskapene leverer atomavfall til Sellafield-anlegget.

Jeg er ikke kjent med at investeringer i selskaper som leverer atomavfall til gjenvinning i Sellafield, vil være i strid med Norges folkerettslige forpliktelser. Derfor kan jeg heller ikke se det som naturlig å benytte uttrekksmekanismen, som Stortinget har vedtatt, for å trekke Petroleumsfondets investeringer ut av slike selskaper.

Eirin Falset hadde her overtatt presidentplassen.

Karl-Anton Swensen (Kp): Den siste delen av svaret til finansministeren var litt uklar, så mitt oppfølgings-spørsmål går ut på om han på vegne av Regjeringen vil ta initiativ til at Petroleumsfondet selger seg ut av disse selskapene, og på den måten markerer at Norge ikke aksepterer det som skjer på Sellafield.

Statsråd Per-Kristian Foss: Svaret er nei, og jeg begrunner det med at det er i henhold til Stortingets egne retningslinjer. Jeg minner om at dette faktisk ble behandlet i Stortinget i forrige periode etter forslag fra regjeringen Stoltenberg i revidert nasjonalbudsjett 2001. Der fastslår regjeringen at den ikke vil etablere etiske retningslinjer som «begrenser Petroleumsfondets investeringsmuligheter på grunnlag av en gitt virksomhet». I Stortinget fikk regjeringen bred støtte for dette. Også representanten for Kystpartiet støttet regjeringens vurdering på dette punkt.

Karl-Anton Swensen (Kp): Undertegnede var ikke da representant i Stortinget.

Jeg vil på nytt presisere at Kystpartiet for sin del vil holde godt tak i denne saken, fordi dette dreier seg om vår fremtid – og ikke bare vår fremtid, men våre etterkommeres fremtid og livsgrunnlaget i overskuelig fremtid.

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg skal registrere det, men understreker at Regjeringens kamp for å få den britiske regjering til å innføre begrensninger på Sellafield-anlegget ikke er en kamp mot Sellafield-anlegget som et prosesseringsanlegg, ei heller mot dets leverandører, men en kamp mot det faktum at anlegget slipper ut stoffer som vi mener er giftige, og som andre prosesseringsanlegg av tilsvarende natur ikke slipper ut. Det er dette striden dreier seg om, og ikke det faktum at verden – og her kan man kanskje legge til: dessverre – har mye atomkraft og derfor også mye atomkraftavfall. Prosesseringen av dette i Sellafield foregår etter vår oppfatning på en måte som er uheldig, og den kampen fortsetter.

Presidenten: Vi går da over til spørsmål 18.

S p ø r s m å l 1 8

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Lena Jensen til utdannings- og forskningsministeren, vil bli besvart av finansministeren på vegne av utdannings- og forskningsministeren.

Lena Jensen (SV): «I kronikk i Dagsavisen lørdag 9. februar d.å. skriver statsråden: «Men kanskje er det for mye forlangt at den enkelte lærer skal greie å differensiere undervisningen til hvert enkelt individ i klassen.» Statsråden ønsker å diskutere andre former for differensiering.

Hvilke andre former for differensiering tenker statsråden på?»

Statsråd Per-Kristian Foss: I statsråd Clemets kronikk i Dagsavisen 9. februar stilte hun spørsmål ved om vi stiller for store forventninger til lærerne når det gjelder tilpasset opplæring. OECD-undersøkelsen PISA 2000 viste at norske elever kommer relativt dårlig ut når det gjelder leseforståelse og kunnskaper i matematikk og naturfag. Undersøkelsen viste også at det er foruroligende stor spredning i norske elevers leseforståelse, at mange har negative holdninger til skolearbeid, og at opplæringen ofte forstyrres av uro. Dette er en utfordring for skolen. Vi må spørre oss om det er noe med selve skolen og skolesystemet som gjør at vi ikke er gode nok. Det er dette jeg vil løfte frem i en åpen diskusjon, sier statsråden i denne kronikken.

Mange skoler gjør en stor innsats for å motvirke problematferd, og mange lykkes i betydelig grad. Når skoler ikke får til forbedring, kan det skyldes at de ikke tar mulige virkemidler i bruk. Opplæringsloven åpner bl.a. for å organisere elevene på andre måter enn i vanlige klasser

for bestemte deler av opplæringen og i særlige tilfeller flytte elever når hensynet til andre elever tilsier det.

Ulike alternative tiltak har vist at de kan bidra til å løse alvorlige menneskelige problemer på en måte som er avgjørende for enkelte elevers videre utvikling. Samtidig er alternative opplæringstilbud ikke en løsning som passer for alle. Det finnes også kritiske innvendinger, f.eks. det faktum at elevene i grunnskolen har rett til å gå på den skolen som ligger nærmest, eller ved den skolen i nærmiljøet de sokner til, og de har rett til å høre til en klasse. Det kan derfor være problematisk å ta elever med store atferdsvansker ut av hjemmeskolen og klassen. Å overføre elever til alternative skoletilbud må ikke fungere som sovepute for videreutviklingen av hjemmeskolen. Erfaring viser også at det kan være problematisk å samle mange elever med problematferd i egne enheter.

Jeg mener imidlertid at vi, mer enn det som er vanlig i dag, må være villig til å vurdere alternative opplærings-tilbud. Alternativ tilrettelegging kan foregå både innenfor den enkelte skole og som alternative tiltak for flere skoler i en kommune, bl.a. organisert som egne skoler. En del kommuner har gått sammen om å danne interkommunale alternative tilbud.

Læringscenteret er bedt om å foreta en kartlegging av ulike former for alternativ opplæring knyttet til atferdsproblematikk og å sørge for at det blir foretatt en grundig evaluering av organisering og innhold. Dette materialet vil inngå i grunnlaget for diskusjonen.

Regjeringen har oppnevnt et offentlig utvalg som skal vurdere innholdet, kvaliteten og organiseringen i grunnopplæringen og legge frem en tilråding tidlig våren 2003. Spørsmål knyttet til tilpasset opplæring og differensiering blir viktige tema i dette arbeidet.

Lena Jensen (SV): Jeg takker for svaret. Jeg må si at uttalelsen fra statsråden uroet meg litt da jeg leste den. Høyre sier i sitt program at man ønsker flere spesialskoler for elever med atferdsproblemer for å bedre læringsmiljøet både for eleven og for de andre elevene i klassen, og at det er «uakseptabelt» at en eller noen av elevene skal få ødelegge undervisningen og skolemiljøet for de andre.

Dette er en stemplingsteori og en gammel måte å angripe skolen og elever på. Det vil på mange måter være en dobbel straff for barnet. Hvis man vil satse på flere spesialskoler, vil det for den integrerte skolen være en helomvending og en ny politikk i forhold til den skolepolitikken vi har ført i Norge. Jeg er helt enig i at vi skal ha differensiering i skolen, og at det er viktig å oppnå likhet gjennom differensiering. Spørsmålet mitt til finansministeren er om finansministeren ser at man trenger å øke og styrke kommuneøkonomien og ha en sterkere lærertett- het for å oppnå likhet for elevene?

Statsråd Per-Kristian Foss: Det innlegget som nå ble holdt, forholdt seg verken til mitt svar eller til statsråd Clemets kronikk. Derfor må jeg svare ved å vise til det svaret jeg gav, hvor jeg understreket at kommuner har valgt ulike modeller for differensiering for elever

med atferdsvansker. Disse ulike modellene vil vi nå studere, og Læringssenteret er bedt om å gjøre den jobben og legge dette frem. Jeg synes kanskje at forsøk som baserer seg på å hente erfaringer fra én del av landet over til en annen region, er en ganske nyttig form for forsøk. Det ligger ingen føringer i dette, men det ligger der at erfaringsutveksling kanskje kan være ganske sunt og fornuftig.

På det avsluttende spørsmål, om kommuneøkonomien har betydning for skolenes rammer, kan jeg svare bekreftende. Jeg kan vel også svare bekreftende på at normalt øker kommunerammene fra år til annet. Det er ingen prognose for budsjettet for 2003, men det vil Stortinget bli kjent med i oktober i år.

Lena Jensen (SV): Jeg takker for svaret. Jeg vil følge opp spørsmålet med å si at det er gått fem måneder siden valget, og dette var et valg om grunnskolen og en satsing på grunnskolen, hvor partiene lovte at man skulle gi den et løft. Jeg følger opp dette med differensiering, fordi jeg mener at differensiering er et viktig perspektiv med en større lærertetthet. For å kunne oppnå en differensiering og kunne følge opp de aller svakeste – og de sterkeste – elevene er vi nødt til å ha en større lærertetthet, og vi er nødt til å ha en sterkere kommuneøkonomi. Skolesatsing, som ble lovet i valgkampen, hvor mye verdt er den? Mitt spørsmål gir jeg til finansministeren: Hvor mye er lovnadene om skole verdt, og vil vi se en større satsing på grunnskolen videre – og på kommuneøkonomien?

Presidenten: Spørsmålet er altså stilt til utdannings- og forskningsministeren, men blir besvart av finansministeren.

Statsråd Per-Kristian Foss: Med glede kan jeg svare ja på begge spørsmål, og for øvrig viser jeg til at Norge er blant de land innenfor OECD-området som har høyest lærertetthet. Det man nå driver en diskusjon om, er om den lærertettheten kan utnyttes på en bedre måte, også for de elever som har atferds- og læringsproblemer. Jeg tror det er mye å hente ved erfaringsutveksling mellom ulike deler av landet, og det materialet vil bli lagt frem for Stortinget i tilknytning til den utredningen som jeg omtalte i mitt første svar.

S p ø r s m å l 4

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Berit Brørby til kultur- og kirkeministeren, vil bli besvart av barne- og familieministeren på vegne av kultur- og kirkeministeren, som er bortreist.

Berit Brørby (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til statsråd Dávøy:

«I forbindelse med salg av 25 dekar prestegårdsgjord til Gran kommune har Opplysningsvesenets fond forlangt 7 pst. rente av kjøpesummen på 2,1 mill. kr og et administrasjonsgebyr på vel 50 000 kr. Dette oppleves som svært urimelig.

Synes statsråden dette er en god praksis, og hva vil statsråden gjøre for at fondet benytter en annen forretningskikk ved salg av prestegårdsgjord?»

Statsråd Laila Dávøy: Jeg vil på vegne av kultur- og kirkeministeren besvare dette spørsmålet fra representanten Brørby.

Som representanten sikkert kjenner til, har Opplysningsvesenets fond mange likhetstrekk med en stiftelse. Fondet er bl.a. eier av prestegårder. Forvaltningen av fondets eiendommer har vært diskutert i Stortinget flere ganger, og de seneste årene har det vært arbeidet systematisk med salg av prestegårdsgrunn.

Fram til 1. januar 2001 lå den daglige og løpende forvaltningen av fondet til Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. Fra 2001 ble forvaltningen lagt til et særskilt forvaltningsorgan under departementet, med et eget styre. Det er derfor styret som nå er ansvarlig for forvaltningen av fondet, herunder salg av prestegårdsgrunn, etter de prinsipper og retningslinjer som gjelder. Slike retningslinjer og prinsipper ble senest drøftet i Stortinget for et år siden, i forbindelse med behandlingen av stortingsmeldingen om Kirkens økonomi, som Stoltenberg-regjeringen la fram. Viktig i denne sammenheng er at fondet skal forvaltes etter forretningsmessige prinsipper.

Når det gjelder den konkrete saken som representanten viser til, følger det av den forvaltningsordningen som nylig er etablert, at det er styret for fondet som må foreta en vurdering av om det her foreligger en urimelig avtale i strid med de prinsipper og retningslinjer som gjelder ved salg av prestegårdsgrunn. Jeg skal imidlertid sørge for at styret for fondet blir gjort kjent med representantens spørsmål og mitt svar. Det er også naturlig at fondet orienterer departementet om denne saken.

Berit Brørby (A): Jeg takker for svaret, som i og for seg ikke er noe overraskende svar, for jeg er også klar over at Opplysningsvesenets fond opererer etter retningslinjer gitt av Stortinget. Men i denne saken synes jeg staten som grunneier fremstår som en veldig grådig eier. Spørsmålet er jo om vi skal akseptere dette, sett i lys av at også staten, dvs. vi, bl.a. pålegger kommunene å føre en gebyrpolitikk hvor selvkostprinsippet legges til grunn.

Jeg har forståelse for at man fra Stortingets talerstol ikke kan instruere fondets styre her og nå, men jeg vil utfordre statsråden på om hun kan ta avstand fra at dette er en riktig forretningspolitikk å føre, hvor man faktisk konkurrerer med de grådigste eiendomsmeglere som vi har i landet, at man bør instruere fondets styre til å utøve noe mer politisk skjønn enn det de faktisk har gjort i denne saken.

Statsråd Laila Dávøy: Man har jo uansett konsekvenser vedtatt et prinsipp om at fondet skal drives på et forretningsmessig grunnlag. Dette har det også vært politisk enighet om i Stortinget. Å gå så langt som til å ta avstand i en enkeltsak som departementet ennå ikke har fått en orientering om, kan jeg ikke gjøre. Men det jeg skal

gjøre, er å be departementet innhente en orientering om saken fra fondet. Om man skal gjøre noe i sakens anledning, kan jeg ikke svare på før man får uttalelsen fra fondet. Først da vil departementet kunne se hvordan fondet har håndtert dette spørsmålet.

Berit Brørby (A): Når statsråden da vil ta seg bryet med å sjekke hva fondets styre har gjort i denne saken, er det viktig å ha med seg at fondets styre har sagt til Gran kommune at de vil ha renter på 7 pst. av kjøpesummen, som er 2,1 mill. kr, og at dette skal påløpe helt fram til delingsvedtak er foretatt i fylkeslandbruksstyret. Og det kan ta veldig lang tid. Det høres for meg ut som en svært urimelig politikk fra fondets side, så jeg vil bare be statsråden om å ta med disse synspunktene når hun skal sjekke saken videre.

Statsråd Laila Dāvøy: Det kan jeg bekrefte at vi skal ta med oss i vurderingen.

S p ø r s m å l 5

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Olav Gunnar Ballo til kultur- og kirkeministeren, vil bli besvart av barne- og familieministeren på vegne av kultur- og kirkeministeren, som er bortreist.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg har følgende spørsmål til statsråden:

«I forbindelse med innspillingen av filmen om Kautokeinoopprøret i 1852 (regissør Nils Gaup) ønsker filmteamet å bidra til oppbygging av en permanent bebyggelse i Kautokeino nær identisk slik denne var i 1852. Kostnadene er beregnet til 10 mill. kr. Byggene tenkes brukt til turisme, til Beavvas teater, til overnatting og som et levende museum over hva som hendte i 1852, der rekvisitter fra filmen også kan framvises.

Vil statsråden bidra til at prosjektet kan realiseres?»

Statsråd Laila Dāvøy: Jeg vil besvare dette spørsmålet på vegne av kultur- og kirkeministeren.

Kultur- og kirkedepartementet har ikke mottatt noen søknad om støtte til dette prosjektet direkte.

Kultur- og kirkedepartementet forvalter ordningen med investeringstilskudd til nasjonale kulturbygg. I den sammenhengen vil jeg vise til at tilskudd prioriteres etter en plan som er lagt fram for Stortinget i budsjettproposisjonen for 2002. Av denne proposisjonen fremgår det at det tidligst i 2006 vil være plass til nye prosjekter.

For øvrig vil jeg vise til at all tilskuddsforvaltning til produksjon av film er delegert til Norsk filmfond. Det er lagt opp til at fondet på selvstendig grunnlag og med utgangspunkt i egne faglige vurderinger avgjør hvorvidt et prosjekt skal tildeles støtte. Stortinget sluttet seg til dette prinsippet under behandlingen av budsjettproposisjonen for 2001.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg må bare sterkt betone at dette ikke handler om søknad om midler til en film. De

kostnader som dreier seg om selve kulissene til filmen, vil filmteamet som sådant dekke. Det dreier seg om, er et helt unikt prosjekt, der man altså kan få oppført ca. ni bygg i Kautokeino, inkludert en kirke slik den stod i 1852, i kjølvannet av at filmen er realisert, og ved at man fra filmteamets side går inn og dekker de kostnadene man ellers ville hatt til bygging av kulisser.

Jeg vil også henlede oppmerksomheten på at man i forbindelse med behandlingen av utjammingsmeldingen i Stortinget i juni 2000 fra Stortingets side sa at man nettopp skulle se på tiltak i indre Finnmark som kunne bidra – også med bidrag fra staten – til å skaffe nye arbeidsplasser. Her får man servert – ikke bare på et sølvbrett, men på et gullbrett – en mulighet for å skape slike arbeidsplasser. Og da må man ikke la den muligheten gå fra seg. Og jeg er veldig overrasket – for jeg har hatt kontakt med flere av departementene – over hvor passivt man forholder seg til denne unike muligheten. Jeg er fristet til å spørre: Hva slags alternative tiltak tenker Regjeringen å sette i verk i indre Finnmark for å skape disse arbeidsplassene? Parallelt har man, fra en gruppe som har vært nedsatt i Finnmark, nettopp dette som ett av de prioriterte prosjektene man ønsker å få realisert.

Man vil starte innspillingen av filmen i juli, og hvis man mister den muligheten nå, vil man ha mistet muligheten til å skape nettopp disse arbeidsplassene. Og det står seriøse investorer bak for å kunne drive dette på sikt. Jeg vil igjen spørre statsråden: Vil man fra Regjeringens side gå aktivt inn og se på de mulighetene som her foreligger for å prøve å få til noe i forbindelse med filminnspillingen?

Statsråd Laila Dāvøy: På vegne av kultur- og kirkeministeren må jeg nok en gang presisere at dette også gjelder oppbyggingen av nasjonale kulturbygg, og tilskuddene til disse er prioritert i en rekkefølge. Nå har representanten Ballo tidligere også vært i kontakt med nærings- og handelsministeren om dette prosjektet, og det er gitt et svar 5. februar i år der nærings- og handelsministeren viser til at midler til næringsutvikling, som dette også dreier seg om – representanten snakker om arbeidsplasser – er kanalisert gjennom SND, og i så måte blir filmselskapet anbefalt å ta kontakt med SND Finnmark. Det vet ikke jeg om kan ha vært prøvd.

Olav Gunnar Ballo (SV): Det er et uttrykk som sier at det er en vilje, er det også en vei. Det som man i utjammingsmeldingen tar utgangspunkt i, er situasjonen i Oslo indre øst. Mange har trukket fram nettopp Operaen som et tiltak i Bjørvika som skal bedre forholdene i Oslo øst. Kanskje vil kostnadene komme opp i 4 milliarder kr. Vi snakker her når det gjelder indre Finnmark og Kautokeino, om et prosjekt som kanskje vil koste 10 mill. kr, kanskje vil det koste mindre nettopp fordi man får det som et spleiselag der andre går inn med betydelige midler. Så skal Regjeringen ikke gripe den muligheten begjærlig, være entusiastisk, prøve å få realisert dette. I stedet skal man synliggjøre hvordan politikere klarer å undergrave de mulighetene som ligger her, ved ikke å si: la

oss se nærmere på det, la oss se hva vi kan få til, la oss få det til i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett!

Jeg vil igjen invitere statsråden og kontakte kulturministeren for å prøve å få dette på beina så raskt som mulig, slik at den unike muligheten som her foreligger, ikke glipper.

Statsråd Laila Dāvøy: Jeg skjønner godt at representanten Ballo brenner for dette prosjektet, som sikkert er svært godt. Det jeg selvfølgelig kan gjøre, er å bringe tilbake til kultur- og kirkeministeren det sterke engasjementet i saken. Men jeg kan ikke på vegne av kulturministeren her og nå tilkjennegi en positiv holdning, at dette vil finne sin løsning med 10 mill. kr, verken i revidert eller senere. Så jeg bringer det tilbake; jeg har vel egentlig ikke gitt så veldig mye håp, men jeg skal ta med representanten Ballos innspill her.

S p ø r s m å l 6

Presidenten: Også dette spørsmålet skal besvares av barne- og familieministeren på vegne av kultur- og kirkeministeren.

Gunn Karin Gjøl (A): Jeg vil gjerne stille et spørsmål til kultur- og kirkeministeren:

«I Aurskog har det statlige Opplysningsvesenets fond krevd et eldre par for en leieøkning på deres boligtomt, som de har leid siden 1952, som innebærer 30 ganger større leie, fra dagens 570 kr til 17 100 kr pr. år.

Synes statsråden staten som grunneier bør stå bak en slik enorm tomteleieøkning, og vil statsråden vurdere å instruere fondet til kun å foreta rimelige leieøkninger for å dempe avgiftstrykket for landets mange tomtefestere?»

Statsråd Laila Dāvøy: På vegne av kultur- og kirkeministeren skal jeg besvare spørsmålet fra representanten Gjøl.

Jeg har på vegne av kultur- og kirkeministeren tidligere i dag besvart et annet spørsmål som gjelder Opplysningsvesenets fond. Jeg orienterte da om at den løpende forvaltning av fondet nylig er lagt til et særskilt forvaltningsorgan med eget styre, og at styret skal forestå forvaltningen av fondet på bakgrunn av de overordnede prinsipper og retningslinjer som gjelder. Som jeg også nevnte, var disse prinsippene og retningslinjene til drøfting i Stortinget våren 2001 i forbindelse med behandlingen av stortingsmeldingen om Kirkens økonomi som Stoltenberg-regjeringen la fram.

Generelt gjelder prinsippet om at fondet skal forvaltes på forretningsmessig grunnlag.

I dette ligger at bygninger, skog- og landbrukseieendommer som tilhører fondet, herunder også festetomter, skal forvaltes på en forretningsmessig forsvarlig måte. Både departementet og styret for fondet må legge dette til grunn, noe som innebærer at det vil være markedsverdien av eiendommene som avgjør pris- eller avgiftsnivå.

Når det gjelder den konkrete saken som representanten viser til, er jeg enig i at økningen i festeavgiften sy-

nes uforholdsmessig stor. Jeg har imidlertid ikke grunnlag for å kunne uttale meg om økningen er i utakt med prisutviklingen eller markedsutviklingen i området. Hva som er korrekt markedsverdi, vil ellers kunne være gjenstand for diskusjon. I slike tilfelle kan festeren kreve et rettslig skjønn, eller det kan gjennomføres en ny taksering av eiendommen.

Det følger av den forvaltningsordning for fondet som nå er etablert, at det er styret som må vurdere om økningen i den aktuelle festeavgiften er i strid eller i utakt med de prinsipper og retningslinjer som gjelder, og om det eventuelt bør gjennomføres en ny taksering. Jeg vil derfor sørge for at styret blir orientert om den saken representanten tar opp, og om mitt svar på representantens spørsmål. Det er ellers naturlig at fondet i denne saken orienterer departementet om hvordan saken er blitt fulgt opp fra deres side.

Gunn Karin Gjøl (A): Jeg er glad for at statsråden vil orientere styret om den konkrete saken. Men dette er ikke noe enkelttilfelle, det er noe som gjelder veldig mange tomtefestere i hele landet. Opplysningsvesenets fond er grunneier og har ansvaret for utleie av 12 000 tomter i landet. Det er mange flere enn bare dette ekteparet som opplever den samme situasjonen, at man får en formidabel avgiftsøkning.

Jeg synes også det er uakseptabelt at man dekker seg bak kravet om maks profitt, for her har man også et ansvar for å utøve et skjønn og vise en viss form for rimelighet. Her opplever vi at man øker avgiften fra ca. 500 kr til ca. 17 000 kr i løpet av kort tid, og det mener jeg ikke er å utøve et ansvarlig skjønn. Jeg vil utfordre statsråden på det, om ikke hun som ansvarlig på dette området har et ansvar for å pålegge Opplysningsvesenets fonds styre å utøve et forsvarlig skjønn i et slikt tilfelle som dette.

Statsråd Laila Dāvøy: Nok en gang vil jeg påpeke at også Stortinget har sagt at forretningsmessige prinsipper skal legges til grunn for taksering. Noe av årsaken til at reguleringen av festeavgiftene kan gi store utslag, henger sammen med at prisregulering ofte skjer med flere års mellomrom. Hvis det da har vært en betydelig prisutvikling i denne tiden, vil ny pristaksering av tomtens verdi kunne gi stor økning i festeavgiften, uten at jeg skal si at det er riktig nivå i dette tilfellet. Det er klart at når det blir en økning, blir det motstand og kritikk. Men det er faktisk også en konsekvens av prinsippet om markedsleie, som departementet og fondet er forpliktet til å følge i samsvar med Stortingets forutsetninger. I den konkrete saken fra Aurskog skal avgiftene i henhold til festekontrakten reguleres, etter det jeg er kjent med, hvert 25. år, og det er nå 25 år siden siste regulering.

Det vi skal gjøre, er å be styret om en orientering. Om departementet eventuelt skal gjøre noe mer, vil vi først kunne ta stilling til etter at denne vurderingen foreligger fra fondets styre.

Gunn Karin Gjøl (A): Jeg takker for svaret fra statsråden. Jeg er glad for at hun vil komme til å følge opp

dette. Her dreier det seg om mange eldre mennesker som har bodd på tomtene sine i over 50 år. Det er pensjonister som har et begrenset antall kroner til disposisjon hvert år, som nå får en formidabel avgiftsøkning, som er helt uforutsigbar. Det dreier seg om sosial trygghet. Det dreier seg om forutsigbarhet og rettssikkerheten til folk. Jeg vil utfordre statsråden til å ta et ansvar for at folk ikke kommer i en situasjon hvor man faktisk må gå fra gård og grunn fordi vi dekker oss bak at vi skal drive etter forretningsmessige prinsipper.

Statsråd Laila Dāvøy: Jeg vil bare nok en gang bekrefte at vi tar kontakt med fondets styre og skal på bakgrunn av det svaret vurdere om departementet skal gå nærmere inn i flere av disse sakene som det har vært reist spørsmål om i dag. Justisministeren fikk faktisk også et spørsmål i spontanspørretimen i dag om Opplysningsvesenets fond.

S p ø r s m å l 7

Karin Galaaen (Sp): Jeg vil få stille følgende spørsmål til landbruksministeren:

«Regjeringen legger nå opp til å overføre BU-fondene fra fylkesmannen til kommunene. I dag er disse fondene knyttet til gode faglige miljøer, som forestår rådgivning og saksbehandling på regionalt nivå.

Hvordan skal tilstrekkelig kompetanse på disse områdene sikres i kommunene?»

Statsråd Lars Sponheim: Regjeringen har vedtatt å overføre ansvaret for en stor del av oppgavene innenfor landbruk og miljø fra statlige etater til kommunene. Dette vil gi en betydelig desentralisering, og det vil styrke det lokale selvstyret og vitalisere lokaldemokratiet. Kommunene vil med dette få anledning til å se landbruks- og miljøpolitikken i sammenheng med andre områder og oppgaver.

Av de økonomiske virkemidler som Regjeringen ønsker å legge til kommunene, er både miljørettede virkemidler, skogbruksmidler og bedriftsrettede bygdeutviklingsmidler. De bedriftsrettede BU-midlene forvaltes i dag av Statens nærings- og distriktsutviklingsfond og nyttes både til investeringer i tradisjonelt landbruk og til nyskappings- og utviklingstiltak knyttet til landbruket. Kommunene har allerede i dag oppgaver knyttet til disse midlene, gjennom forberedelse og anbefalinger, kontroll og oppfølging av sakene.

Jeg mener kommunene skal få vedtakskompetanse på disse områdene, men vi må ha en åpen holdning til selve organiseringen av arbeidet. Vi kan f.eks. tenke oss modeller som inkluderer fylkesvise føringer og samarbeid mellom flere kommuner. Jeg ønsker også forsøk med kommunal oppgavedifferensiering, det vil si at kommuner med ulike forutsetninger når det gjelder størrelse, landbrukets omfang, kompetanse og kapasitet, får ulike oppgaver. Dette vil Regjeringen i første omgang komme tilbake til i en stortingsmelding i løpet av våren.

I og med at kommunene gjennom denne reformen vil få betydelig flere oppgaver på landbruksområdet enn i dag, vil Regjeringen også vurdere nærmere kriteriene i inntektssystemet for kommunene, slik at det blir god sammenheng mellom tildeling av midler, oppgavemengde og kompetansebehov i den enkelte kommune.

I sum innebærer denne reform et løft for kommunene på landbruksområdet, og understreker Regjeringens vilje til å vise kommunene tillit til at de kan løse oppgavene de her blir gitt. De fleste kommuner har hatt god og formell kompetanse på disse områdene over lang tid. Av forskjellige grunner har det vært en tendens til nedbygging av denne kompetansen. Det er nettopp dette vi ønsker å snu.

Ved å gi kommunene mer ansvar og handlingsrom, ved å vurdere kriterier for kommunenes inntektssystem og ved betydelig kompetanseoverføring fra regionalt nivå vil nødvendig kompetanse beholdes og videreutvikles.

Karin Galaaen (Sp): Jeg takker for svaret.

Jeg er enig i at kommunene hadde bra kompetanse på mange av disse feltene som er nevnt. Men gjennom flere år har den kompetansen blitt nedbygd på grunn av den veldig dårlige kommuneøkonomien og fordi kommunene er nødt til å prioritere helse og skole. Når overføringene til landbrukskontorene ble lagt inn i rammeoverføringene, så vi at tilskuddet ble gitt etter innbyggertall. Dette gjorde at landbrukskommunene mistet tilskudd med opp til 70 pst., mens storbyene fikk det økt med flere millioner. Jeg håper at landbruksministeren også tar hensyn til dette når man skal vurdere overføringene til kommunene i forbindelse med nye oppgaver.

Statsråd Lars Sponheim: Det vil vi. Det gav jeg også uttrykk for i mitt svar.

La meg si at jeg hadde trodd at representanten også ville gitt uttrykk for en viss glede og entusiasme over at dette er å styrke lokaldemokratiet, det er å ha tillit til lokale folkevalgte, som nå skal ta et større ansvar. Det er iallfall en grunnleggende ideologi og filosofi for denne regjering at vi ønsker å ha tillit til lokaldemokratiets evne til å løse oppgaver – og flere oppgaver. Det er viktige prinsipper. Men så må vi sette kommunene i stand til å stå ved og gjennomføre disse prinsippene på en god måte. Det ene er, som representanten nevner, kompetanse-spørsmål.

Denne reformen regner vi med vil kunne være fullt gjennomført fra 1. januar 2004 – ved en stortingsmelding i vår og nødvendig oppfølging av dette via kommuneøkonomiproposisjonen våren 2003. Da vil vi også kunne reise spørsmålet – og det har Regjeringen varslet – om å integrere også landbruks- og miljøhensyn i inntektssystemet. Det er ofte slik at der det er mange kuer, er det lite folk, og det må også inntektene til kommunene klare å fange opp, og det arbeider Regjeringen med.

Karin Galaaen (Sp): Jeg takker for svaret på nytt.

Selvsagt er det positivt at det blir lagt opp til at beslutninger skal tas nærmest der folk bor, det er jeg helt enig i, men kommunene må settes i stand til dette.

Men et spørsmål som også er relevant i denne sammenhengen, gjelder områder der staten har avgjørelsesmyndighet innen landbruksforvaltningen. Har statsråden tenkt på at det kanskje går an å legge disse oppgavene til et regionalt nivå?

Samtidig vil jeg minne om at BU-midlene er en del av jordbruksavtalen, så avtalepartene må bli tatt med i denne diskusjonen.

Statsråd Lars Sponheim: Denne reformen handler nettopp om saker der staten har avgjørelsesmyndighet, og hvor staten ved fylkesmannen og fylkeslandbruksstyret har fattet vedtak. Og fylkeslandbruksstyret er jo et organ oppnevnt av fylkestinget – det er et statlig folkevalgt organ, kan vi si. Det vi i realiteten gjør, er å overføre disse statlige oppgavene til kommunene, ikke bare til fylkeskommunene og fylkespolitikerne, men til der hvor vi har det mest omfattende og spredte lokaldemokratiet, nemlig hos kommunene. Bare på lovsiden, i konsesjonsaker, jordlovssaker, skoglovssaker, dreier det seg om ca. 8 000 saker i året. Dette er saker som kommunene allerede i dag har kompetanse på, hvor de allerede er førsteinstansbehandlere, hvor de gir sin innstilling, men ikke får lov til å fatte vedtak. Det inviterer vi dem nå til å gjøre gjennom denne reformen. Det er å gi lokaldemokratiet tillit. Og jeg er stolt over at denne regjeringen nå legger til rette for det. Så må vi sørge for å overføre kompetanse og lære opp. Vi har knappe to år på oss til å sørge for å overføre den nødvendige kompetansen og de nødvendige ressursene for at de kan gjøre oppgaven godt.

S p ø r s m å l 8

May Hansen (SV): «Vassdragene i Østfold som Haldenvassdraget, Vansjø og Tunevannet er truet som drikkevannskilder og rekreasjonsområder. Blågrønninger utviklet i fjor så store mengder toksiner at både Vansjø og Tunevannet ble stengt for bading. Landbruket er årsaken til i underkant 60 pst. av forurensingen. Forbud mot høstpløying rundt Morsavassdraget, fangdammer og vegetasjonspløying er tiltak som er iverksatt. Våre drikkevannskilder er truet.

Hvilke tiltak vil statsråden iverksette for å bedre situasjonen?»

Statsråd Lars Sponheim: Som det framgår av representanten May Hansens spørsmål, er landbruket en vesentlig bidragsyter til forurensningsproblemene i en del av våre vassdrag. Dette gjelder også for de nevnte vassdragene i Østfold.

Jeg er opptatt av å bedre vannkvaliteten i Hobøl–Vansjøvassdraget, slik at Vansjø fortsatt skal kunne brukes som drikkevannskilde for 60 000 mennesker og fortsatt skal kunne være et verdifullt rekreasjons- og friluftsområde.

De to hovedkildene for menneskeskapt tilførsel av næringsalter til Vansjø er landbruksvirksomhet og spredt avløp i tilknytning til vassdragene som drenerer til Vansjø.

Regjeringen har i samarbeid med næringsorganisasjonene satt av 3 mill. kr over Landbrukets utviklingsfond for økt satsing i Morsa, som prosjektet i Vansjø kalles. I tillegg har Miljøverndepartementet for 2002 satt av 3 mill. kr til helhetlig vannforvaltning, hvorav 2 mill. kr vil gå til Morsa-prosjektet. Landbruksforvaltningen og miljøforvaltningen samarbeider om prosjektet, slik at en sikrer at aktørene deltar.

For jordbruket er det oppnådd gode resultater i Vansjø allerede. En foreløpig beregning viser en reduksjon i tilførselen av fosfor fra jordbruket på 3,6 tonn, som er over halvveis til foreslåtte mål. For de mest erosjonsutsatte jordbruksarealene, vannførende drag og flomutsatte arealer, er det nær 100 pst. måloppnåelse for tiltakene. I tillegg er det anlagt eller planlagt 40 fangdammer, 30 km vegetasjonssoner og 8 km plantinger langs vassdraget. Det er svært stor interesse blant bøndene i området for å gjennomføre tiltak, noe som utløser årlige og langsiktige midler over jordbruksavtalen, i tillegg til det som er foreslått i tiltakspakken.

Erfaring viser at det tar lang tid å forbedre et økologisk system som en stor innsjø. Det er derfor sannsynlig at man må leve med resultatene av «gamle synder» i flere år framover, selv om vi nå har satt inn store ressurser og tiltak for å bedre situasjonen.

De fleste av virkemidlene Landbruksdepartementet har, er rettet mot den enkelte bonde, men større vassdrag krever en kollektiv oppslutning rundt tiltak for å lykkes. Jeg vil derfor med bakgrunn i erfaringene fra Morsa-prosjektet, og også Venstres fokusering på miljøspørsmål, legge til rette for fellesprosjekter i enda flere vassdrag. Prosjekter der alle aktuelle parter deltar og hvor det skapes lokalt eierskap til prosjektene, har stor positiv motivasjonseffekt. Det gir positive ringvirkninger for den langsiktige oppfølging av prosjektene, og det øker dermed måloppnåelsen.

Når sentrale myndigheter nå legger til rette for slike prosjekter, blir det opp til lokale og regionale myndigheter og næringsliv å følge opp.

May Hansen (SV): Statsråden peker på den store innsatsen som er gjort av Regjeringa. Det er på en måte å overdrive veldig når vi ser på hvilken innsats man har gjort i forhold til Mjøs vassdraget og andre vassdrag. Venstre frontet Vansjø som valgkampsak nr. 1 i valgkampen i Østfold. Den forrige regjeringa foreslo flere melkekvoter til Østfold som et virkemiddel for å redusere forurensningen fra landbruket. Dette ble omgjort av den nåværende regjeringa. Vil statsråden se på dette på nytt?

Statsråd Lars Sponheim: La meg først understreke at en er godt i gang når en kan vise til en måloppnåelse på 100 pst. på noen områder, og for fosfor, som er noe av det verste vi kan tilføre den type vassdrag, på godt over

halvveis. Da er vi godt i gang, og jeg har varslet at vi skal fortsette. Det er en stor innsats, og det er en innsats som må øke.

Når det gjelder spørsmålet om melkekvoter, tror jeg representanten godt vet at forhandlingspartene har valgt ikke å gå utover fylkene, flytte kvoter f.eks. fra Finnmark til Østfold, som Finnmark ville oppleve som meget vanskelig, men holde strengt på fordeling innenfor fylkene. Hvis vi i vårens jordbruksoppgjør får til det denne regjeringen ønsker om mer omsettelige kvoter, vil det åpne mer for muligheter til å ta miljøhensyn ved tildeling av melkekvoter. Det har ikke vært mulig under tidligere regimer.

May Hansen (SV): Påbudet mot høstpløying gjelder kun rundt Morsavassdraget, og jeg er helt enig i at Morsaprojektet har vist at dette nytter. Men dette er et problem. Akershus forurenser våre vassdrag i Østfold. Haldevassdraget, som også er en drikkevannskilde, er like forurenset. Vil statsråden komme med påbud overfor landbruket både i Akershus og Østfold? Det er krise. Toksiner utvikles i våre vassdrag, så det er fare for at vi ikke har drikkevannskilder til befolkningen i Østfold.

Statsråd Lars Sponheim: Jeg skal love at Landbruksdepartementet og undertegnede vil følge nøye opp om vi har tilstrekkelige både lovmessige og andre virkemidler på plass for å forbedre miljøet i disse vassdragene. Det er ikke tvil om at den situasjonen vi utvikler i landbrukspolitikken, hvor grasarealene og husdyrproduksjonen blir flyttet vekk fra de sentrale områdene, og kornarealene blir beholdt, har gjort at åpen åker-problemene har vært store. Jeg tror ikke svaret, av hensyn til distriktene, er en rekanalisering av alt dette, men det er mulig å få til veldig mye og mer enn i dag, og det er fortsatt mulig å ha grasareal selv om en ikke har melkekvoter, f.eks. til kjøttproduksjon. Det er fullt mulig. Men jeg kan forsikre representanten om at vi fortløpende vil følge disse tingene og ta i bruk nye virkemidler hvis det er nødvendig for å ta vare på vassdragene våre.

Presidenten: Vi går nå til spørsmål 20.

S p ø r s m å l 2 0

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Anne Helen Rui til fiskeriministeren, vil bli besvart av landbruksministeren på vegne av fiskeriministeren.

Anne Helen Rui (A): Jeg har følgende spørsmål til statsråden:

«8. juni 2001 vedtok Stortinget å avbemanne alle fyr langs norskekysten.

Er Kystverkets vedtak om å etablere en teststasjon på Stavernsodden fyr et vedtak som statsråden ikke kan overprøve?»

Statsråd Lars Sponheim: Stavernsodden fyrstasjon er et innseilingsfyr, opprettet i 1855, automatisert og avbemannet i 1984. Det er av Riksantikvaren tatt inn i

Nasjonal verneplan for fyrstasjoner. Eiendommen ligger i sammenheng med Citadelløya med verneverdig bebyggelse og festningsanlegg.

Etter avbemanningen har Stavernsodden fyr vært utleid til funksjonærforeningen ved Meteorologisk institutt. Foreningens medlemmer har pusset opp og restaurert bebyggelsen, slik at denne er i meget god stand.

Ved de aller fleste – 25 av 31 – av de fortsatt bemannede fyrstasjonene foretas det meteorologiske observasjoner. I takt med planen om avbemannning av fyrene, som Stortinget vedtok 8. juni 2001, vil det være nødvendig å finne andre metoder for slike meteorologiske observasjoner. På denne bakgrunn søkte Det norske meteorologiske institutt i brev av 12. juni 2001 om å få leie Stavernsodden fyrstasjon for å etablere en teststasjon som ledd i etableringen av gode og driftssikre målesystemer som kan erstatte de meteorologiske observasjonene fra fyrstasjonene. Meteorologisk institutt har opplyst at man her vil konsentrere seg om metoder/utstyr som kan kompensere for bortfall av visuelle observasjoner samt for automatisering. Det vil bli lagt spesiell vekt på å evaluere utstyrets stabilitet over tid og hvilket tilsyn som trengs for å få gode resultater. Både for Kystverket og Meteorologisk institutt er det en uttrykt målsetting og i samsvar med de føringer som er gitt, å finne gode løsninger med sikte på fortsatt meteorologiske observasjoner ved avbemannning av de fyrstasjonene som i dag utfører slike observasjoner. Dette vil også komme allmennheten til gode mer generelt ved at det som resultat av testvirksomheten på Stavernsodden fyr fortsatt vil være mulig å foreta pålitelige værobservasjoner på de ytre deler av kysten. Fiskeridepartementet anser ikke at dette er i strid med avbemanningen av fyr.

Ved behandlingen av Dokument nr. 8:52 for 2000-2001, om opprettelse av et fond for bevaring av festninger og andre militærhistoriske bygninger, fattet Stortinget bl.a. følgende vedtak:

«Stortinget ber Regjeringen utrede ulike ordninger for organisering av eierskap og forvaltning av eiendommer, bygg og anlegg av historisk verdi.»

Arbeids- og administrasjonsdepartementet har iverksatt et forprosjekt, Vern av statens kulturhistoriske eiendommer. Politikk for statlig eierskap. Her er også forslaget i St.meld. nr. 28 for 2000-2001, Fyrstasjonene – posisjon og betydning i en moderne navigasjonsinfrastruktur, om at Fiskeridepartementet og Miljøverndepartementet utreder alternative forvaltningsformer for fredede fyrstasjoner som ikke lenger benyttes som navigasjonshjelpemiddel, eller som av andre årsaker kan avhendes, tatt inn.

Anne Helen Rui (A): Jeg takker for svaret. Vet statsråden om det virkelig er slik at den nye teststasjonen ikke kan ligge på land nær ved, eller er det slik at kostnadene for Det norske meteorologiske institutt er mer vesentlig enn allmennhetens rett til tilgjengelighet til Stavernsodden fyr?

Statsråd Lars Sponheim: Det er slik at Det norske meteorologiske institutt har fått godkjenning til å gjen-

nomføre dette testingsprosjektet, som nettopp skal gjøre det mulig å gi værobservasjoner ikke bare på dette fyret, men på 25 av de andre fyrene som i dag er bemannet, og hvor det gjøres. En trenger å skaffe seg kunnskap for å kunne fortsette å gjøre værobservasjoner uten at fyrene er bemannet – og når det står skrevet i mine papirer, får jeg tro at det er tilfellet. Jeg har i alle fall ikke kompetanse eller grunnlag for å overprøve det. Men jeg vet jo hva som ligger bak spørsmålet, det går på bruken av de øvrige eiendomsmassene osv. Det er klart at dette er en situasjon hvor det fortsatt må være mulig å ha en dialog, f.eks. med lokale myndigheter, hvis man har andre planer for hvordan den framtidige disponeringen av disse områdene skal være, f.eks. ved å inngå leieavtaler og gjøre det tilgjengelig for allmennheten mens en har nødvendige prosedyrer for å gjennomføre Stortingets vilje omkring takst og salg. Det må være mulig, vil jeg tro – om jeg kan få tilføye for egen regning – å finne fram til gode kombinasjoner der man tar hensyn både til allmennhetens behov og meteorologenes behov for å måle og se på været.

Anne Helen Rui (A): Da takker jeg statsråden veldig mye for svaret.

Det er også min mening at Det norske meteorologiske institutt egentlig er en serviceorganisasjon for det norske folk. Jeg vil også tro at det vil være mulig å forhandle seg fram til en annen form for avtale om sambruk av noen av bygningene på Stavernsodden fyr, i alle fall på sommertid. Hvis jeg tolker statsrådens andre svar rett, er statsråd Sponheim langt på vei enig med meg i at det kanskje bør la seg ordne i framtida.

Statsråd Lars Sponheim: I samsvar med Stortingets vedtak er det slik at her er det lagt veldig nøye prosedyrer for framtidig salg av disse fyrstasjonene, hvor det skal ligge en takst til grunn, og hvor nettopp statlige, fylkeskommunale eller kommunale institusjoner skal prioriteres og hvor allmennhetens behov selvsagt må være hovedsiktemålet. Fiskeridepartementet, som forvalter dette på vegne av staten, har ikke anledning til å gå utover stortingsvedtaket. Hvis man skal under takst, eller gjøre dette veldig billig, må man tilbake til Stortinget for å be om hjemmel for det. Det står ettertrykkelig i mine papirer at Fiskeridepartementet ikke direkte kan overdra Stavernsodden fyrstasjon til kommunen uten at nettopp disse prosedyrer jeg nevnte, følges. Inngåelse av en leieavtale er imidlertid mulig i påvente av en endelig beslutning. Da tror jeg litt av spørrerens intensjoner og settestatsrådets mening møtes her.

Presidenten: Da går vi tilbake til spørsmål 9.

S p ø r s m å l 9

Leif Lund (A): «Politidirektoratet er bekymret over misforholdet mellom antall registrerte håndvåpen og aktiviteten på norske skytebaner. Våpenloven krever at for å få kjøpe en revolver eller en pistol må man være medlem

av skytterklubb og ha gjennomført seks måneders skyteopplæring. Intensjonen er at man skal bruke håndvåpen til organisert skyting.

Hva er statsrådets syn på denne situasjonen?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Våpenloven § 7 krever at den som skal erverve skytevåpen, må være edrue og pålitelig. Det må i tillegg dokumenteres et behov eller annen rimelig grunn for ervervet.

Skal man erverve pistoler og revolvere til øvelse og konkurranseskyting, er det stilt krav om at vedkommende må godtgjøre minst seks måneders aktivt medlemskap i skytterlag/-klubb tilsluttet en skytterorganisasjon godkjent av Justisdepartementet.

Politidirektoratet har uttalt følgende til departementet om forholdet:

«Politidirektoratet har merket seg at det enkelte steder i landet har vært et misforhold mellom antall registrerte enhåndsvåpen og den aktivitet som har vært utvist i det lokale skyttermiljø. Som eksempel på dette har Politidirektoratet merket seg at det i fylkene Oslo og Akershus pr april 2001 var registrert 37 879 håndvåpen av typen pistol/revolver, mens det i regionen ikke synes som om aktiviteten har stått i rimelig forhold til antall registrerte enhåndsvåpen, selv om en tar i betraktning at enkelte av våpnene er ervervet til samling.

Da enkelte skyttere synes å ha ervervet et langt større antall våpen enn aktiviteten skulle tilsi, har direktoratet innledet et konstruktivt samarbeid med skytterorganisasjonene. Siktemålet er å avklare hvor mange våpen en skytter antas å ha et reelt behov for for å kunne utøve sin idrett sett ut fra det aktivitetsnivå vedkommende legger for dagen. En av problemstillingene som drøftes med skytterorganisasjonene, er bl.a. på hvilken måte de som ikke deltar aktivt i konkurransesammenheng, men som skyter i rekreasjonsøyemed, skal få sin aktivitet registrert.

Politidirektoratet er også kjent med at enkelte melder seg inn i en pistolklubb, er aktive i seks måneder til de får klubbens bekreftelse på aktivt medlemskap, hvorefter de erverver et antall håndvåpen, før de etter forholdsvis kort tid melder seg ut av klubben. Det er våpenlovens klare forutsetning at de kvaliteter hos søkeren og det behov for våpen som forelå på innvilgestidspunktet skal foreligge så lenge vedkommende har våpen. Politiet kan derfor, i medhold av våpenloven § 10, 2. ledd, vurdere å tilbakekalle våpenkort i de tilfeller en våpeneier ikke lenger tilfredsstiller kravene til personlige egenskaper eller behov.»

Så langt redegjørelsen fra Politidirektoratet.

Det er jo slik at bruk av skytevåpen til ulike aktiviteter utgjør en viktig rekreasjonsmulighet for svært mange i Norge og har sterke historiske og kulturelle forankringer i mange miljøer og frivillige organisasjoner.

Jeg har som justisminister vært opptatt av å opprettholde folks mulighet til å dyrke sine fritidsinteresser på området, samtidig som det er viktig å ha kontrollordninger som hindrer at skytevåpen blir misbrukt eller kom-

(Statsråd Dørum)

mer på avveie. Det er derfor gjennomført flere tiltak for å bedre kontrollen og ansvarliggjøre våpeneierne.

Jeg vil derfor uttrykke min tilfredshet med at Politidirektoratet har lagt opp til et nært samarbeid med skytterorganisasjonene når man nå skal vurdere spørsmål knyttet til «behovskrav» og antallet skytevåpen som kan tillates ervervet til de ulike formål.

Jeg anser det imidlertid også som svært viktig at eventuelle nye kontrolltiltak skal være begrunnet ut fra at de vil bidra til å realisere våpenlovens formål, nemlig økt sikkerhet og trygghet. Jeg vil derfor be Politidirektoratet om en orientering om samarbeidet og dialogen med skytterorganisasjonene.

Leif Lund (A): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg synes det var et veldig utdypende og godt svar. Jeg er, som statsråden, opptatt av dette problemet. Av statsrådens svar fremgår det at det er 37 000 registrerte revolvere og pistoler bare i Oslo og Akershus, og på landsbasis er det vel 50 000, så problemet er nok størst i tettbygde strøk. Jeg er glad for at dette nå følges opp. Jeg håper statsråden kan komme tilbake til Stortinget med denne saken hvis det skulle vise seg at det er et problem at så mange har pistoler og revolvere i Norge uten å delta aktivt i skytterklubb.

Statsråd Odd Einar Dørum: Representanten kan regne med at jeg vil følge med, fordi norsk våpenpolitikk er basert på tre pilarer. For det første en tillit til sunne, frivillige, fungerende organisasjoner. For det andre rett til å inndra våpen hos dem som misbruker det, bl.a. når det gjelder forbud mot å ha skytevåpen på offentlig sted – og snart får vi en skjerping av bestemmelsen om kniver. Og så er det da for det tredje en del reguleringer som også er knyttet til lovgivningen, og som jeg har sitert i mitt svar, og som også under gitte omstendigheter tillater politiet å visitere etter forhåndsvarsel i private hjem. Jeg kommer til å holde fast på de tre pilarene. Og skjer det avvik, vil jeg selvfølgelig ta det opp med Stortinget.

S p ø r s m å l 1 0

Knut Storberget (A): «Det har over tid vært kjent at soningskøene i Norge er uakseptabelt lange. Debatten om kriminalitetsforebygging har ingen verdi så lenge idømt reaksjon ikke kan fullbyrdes raskt og effektivt.

Hvordan er situasjonen i dag, hva vil statsråden gjøre for å redusere køene, og er arbeidet med å ta i bruk nedlagte forsvarsanstasjoner i rute, f.eks. Vardåsen ved Kongsvinger?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Det er ingen grunn til å legge skjul på at den såkalte soningskøen bekymrer meg. Det er viktig at den enkelte straffedømte får en merkbar reaksjon på kriminaliteten så raskt som mulig, og det er viktig at samfunnet ser at det reageres. Soningskøen er dermed med på å svekke både effektiviteten i kriminali-

tetsbekjempelsen og troverdigheten aktørene i straffesaksjeden må ha.

Den faktiske situasjonen er at soningskøen øker. Ved årsskiftet var det 2 057 rettskraftige dommer hvor det ikke var iverksatt soning innen tomånedersfristen. Ved forrige telling, pr. 30. september 2001, var tallet 1 620 – økningen har altså vært 27 pst.

De fleste dommene i soningskøen er korte og har en lengde på under 60 dager. Bare en femtedel av dommene er over 90 dager. Ca. 60 pst. av soningskøen er lokalisert til østlandsområdet.

Soningskø er ikke noe nytt fenomen. På slutten av 1980-tallet og i begynnelsen av 1990-årene hadde vi en soningskø med i underkant av 7 000 dommer. Denne restansen ble sakte nedarbeidet og køen utkvittert i 1994. Deretter var det en overdekning av fengselskapasitet fram til slutten av 1999, da det oppstod nye domsrestanser fordi Oslo fengsel og Stavanger fengsel måtte redusere kapasiteten på grunn av nødvendige bygningsarbeider. Deretter har soningskøen vokst sakte fram til dagens nivå.

Situasjonen i dag er at den alminnelige produksjonen av straffesaker i politi/påtalemyndighet og domstoler overstiger den fengselskapasiteten som er etablert. Det er ingenting som tyder på at straffevolumet i årene framover vil bli redusert, og Regjeringen har derfor i Sem-erklæringen fastsatt at den vil arbeide for å øke fengselskapasiteten.

Det er dessverre ikke gjort i en håndvending å etablere økt fengselskapasitet. Også nye fengselsplasser skal ha tilfredsstillende standard både i forhold til sikkerhets- og kontrollutfordringer og i forhold til den rehabiliterende innsatsen for å redusere tilbakefallet og bli bemannet med fagutdannet personell. Disse forholdene gjør at det ikke uten videre er et relevant virkemiddel å overta nedlagte forsvarsanlegg eller andre institusjoner. Erfaring viser at ombygging av anlegg til fengselsformål koster like mye som å bygge nytt.

Vardåsen leir vurderes nå av Statsbygg, og vi vil få en analyse av kostnader ved å omgjøre anlegget til fengsel. De foreløpige indikasjonene er at dette synes å være et godt grunnlag for et nytt Kongsvinger Fengsel som vil gi en økt kapasitet.

Som en forutsetning for utvidelse av fengselskapasiteten har vi lagt opp til økt opptak til Fengselsskolen. Vi tar sikte på at dette høye opptaket må vare noen år framover for å sikre kompetansen i kriminalomsorgen.

For øvrig arbeider vi med et nytt stort fengsel i Østfold. Det vil jeg komme tilbake til i budsjettprosessen. I tillegg arbeider vi med å utvide kapasiteten i allerede eksisterende anstalter. Der har vi grunnlagsinvesteringer, bl.a. i infrastruktur, vi kan få god kvalitet i utvidelser med lavest mulig kostnadsnivå. Også dette vil jeg komme tilbake til i budsjettsammenheng.

Knut Storberget (A): Jeg takker for svaret. Svaret er jo godt når det gjelder beskrivelse av faktum, som er svært alvorlig. At man har en økning i løpet av det siste halvåret på 27 pst. i forhold til soningskø, og at man nå

er oppe i 2 057 usonede dommer, kan jo ikke betegnes som noe annet enn svært alvorlig. Vi ser også at høyprofilerte domfelte i alvorlige straffesaker faktisk må gå og vente for i det hele tatt å bli innkalt til soning.

Jeg må få lov til å utfordre justisministeren: Ser man ingen mulighet for å iverksette noen strakstiltak, noen midlertidige tiltak for å kunne redusere den veksten som vi nå står overfor?

Statsråd Odd Einar Dørum: La meg først kommentere den høyprofilerte dom som representanten Storberget uttalte seg om til media i går. Den saken har jeg konstatert er hos statsadvokaten. Jeg regner med at statsadvokaten meget raskt på grunn av sakens karakter sender den over til domsmyndighetene. Og da kan jeg garantere at vedkommende åker fort inn. Det er dessuten i samsvar med prioriteringene i tildelingsbrevet til Kriminalomsorgen. Vedkommende er på en prioritert liste og skal selvfølgelig også få oppfylt sitt ønske om å sone.

Når det så gjelder situasjonen, har den utviklet seg gjennom 2000 og 2001. I disse årene hadde Arbeiderpartiet regjeringsmakt. Man så ikke for seg noen umiddelbare strakstiltak, men hadde et positivt arbeid, bl.a. knyttet til nytt fengsel i Østfold. Det er disse tiltakene vi jobber med.

Så har det oppstått en konstruktiv dialog med Stortinget om å se på nedlagte militæranlegg. Jeg tror at det å se på disse – og da nevner jeg spesielt Vardåsen, som så langt ser ut til å være i god stand – må være et viktig tiltak som må kunne gis prioritet.

Knut Storberget (A): Man kan gjøre dette til en debatt om hva som er gjort i fjor og i forfjor. Men jeg er viss på at justisministeren er enig med meg når det gjelder hvor viktig det er i forhold til å bekjempe kriminalitet at vi får folk inn til soning, og at det vi egentlig må dreie debatten mot, er: Hva gjør vi nå?

Jeg gjentar spørsmålet mitt: Ser ikke justisministeren for seg noen mulige midlertidige tiltak, noen strakstiltak? Og jeg vil tilføye: Hva slags omfang av ressurstildeling til kriminalomsorgen ser justisministeren for seg i årene framover, for at vi i det hele tatt skal kunne bote på veksten i antall «soningstrengende» – for å bruke et slikt uttrykk?

Statsråd Odd Einar Dørum: Når det gjelder budsjettet, kommer vi tilbake til det senere.

Når det gjelder strakstiltakene, vil jeg gjerne vise til at vi nå har en kapasitetsutnyttelse som er så høy som en kan komme – opp mot 100 pst. – i norske institusjoner. Vi har kjørt dubleringen der det er forsvarlig, og skal vi kjøre det lenger, vil representanten Storberget antyde et annet soningsregime. Det vil i så fall være en politikk jeg må merke meg. Jeg er i alle fall ikke kjent med at Arbeiderpartiet – så langt – har stått for det. Vi har altså presset dette så langt som det er mulig.

Det vi kan gjøre, men som ikke er aktuelt, er å gi generelle amnestier. Det synes jeg ikke vi skal gjøre. Da er vi nødt til å prioritere, og da er prioriteringen veldig klar:

Varetekt prioriteres, lange dommer og dommer der politiet gir uttrykk for at domfelte er aktive gjengmedlemmer, prioriteres – og kortere volds- eller voldsrelaterte dommer. Det vil bety at andre kan bli sittende og vente en tid, dvs. lenger enn to måneder. Det største trykket har vi her på Østlandet. Derfor er det ingen tilfeldighet at Vardåsen er en aktuell mulighet som jeg så langt har fått beskrevet som positiv. Og derfor er det heller ingen tilfeldighet at det pågår arbeid med et nytt fengsel i Østfold. Det er rett og slett for å minske det trykket som foreligger.

Representanten Storberget og jeg deler én ting: Vi skal forholde oss til nåtiden, ikke til fortiden. Hvis Storberget gir meg det løftet også heretter, samarbeider man godt på det grunnlaget.

S p ø r s m å l 1 1

Linda Cathrine Hofstad (H): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«De siste dagene har Aftenposten og Adresseavisen satt fokus på den store kriminalitetsøkningen blant barn og unge. Stadig flere under den kriminelle lavalder begår alvorlige volds- og narkotikaforbrytelser, og politi, barnevern, foreldre og skole føler seg maktesløse i kampen for å få barna på rett kjøl igjen.

Hvilke nye reaksjonsformer vil statsråden vurdere å sette i verk overfor kriminelle barn og unge?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Statistikken over siktede for forbrytelser har vist en jevn stigning i antall siktede i alle aldersgrupper de siste årene. Dette gjelder også for personer under 15 år. Selv om det ikke er grunnlag for å si at økningen er spesielt dramatisk nå, er det likevel all grunn til å rette oppmerksomheten mot de unge lovbrysterne, ikke minst de som er under den kriminelle lavalder. Det er ingen god utvikling at bruk av vold og trusler blant de yngste øker, og at antall narkotikasaker med 15–17-åringer stiger.

Arbeidet med barn og unge er en prioritert oppgave for Regjeringen. Denne bekymringsfulle utviklingen er da også noe av grunnlaget for at politiet ved budsjettildelingen for 2002 er pålagt å prioritere innsatsen for å forebygge kriminalitet blant barn og unge og iverksette grensesettende tiltak for å hindre at barn utvikler kriminell atferd. Innsatsen skal skje i samarbeid med andre instanser som arbeider med barn og unge. Sem-erklæringen gir også klart uttrykk for at Regjeringen vil videreutvikle samarbeidet mellom de ulike instansene, slik at en mulig kriminell løpebane kan stanses på et tidlig tidspunkt. Politiet, barnevernet, skolen og foreldrene er alle nødvendige medspillere når barn som begår alvorlige lovbrudd, skal ivaretas.

Barn under strafferettslig lavalder som begår alvorlige lovbrudd, utgjør en særlig utfordring. Her er det spørsmål både om hvem som skal følge opp med reaksjoner, og om hvordan man skal få til helhetlige hjelpetiltak.

En tverrdepartemental arbeidsgruppe utredet i fjor bl.a. behovet for ansvarsavklaring og regler for samar-

beid i forbindelse med tiltak overfor unge lovbrøyttere. Et forslag til tiltak og lovendringer, basert på rapporten, har vært på høring. På bakgrunn av høringsinstansenes noe ulike oppfatninger har Justisdepartementet tatt initiativ til at problemstillingene blir nærmere avklart i samarbeid med andre berørte departementer. Dette gjelder bl.a. spørsmål knyttet til hvilke tiltak som ivaretar barnets behov og samtidig ivaretar samfunnets rett til beskyttelse mot forbrytelse.

Etter min oppfatning kan en del av forslagene i rapporten gjennomføres relativt raskt, noe som vil bidra til å stimulere til økt innsats mot barne- og ungdomskriminalitet. Regjeringen tar derfor sikte på å fremme en proposisjon – antakelig til våren – der man bl.a. behandler spørsmålet om det bør bli straffbart å tilskynde barn under 15 år til å begå lovbrudd, og om politiet skal pålegges plikt til å etterforske lovbrudd som er begått av barn under strafferettslig lavalder.

Videre vil proposisjonen omhandle spørsmålet om det skal kunne gjøres til vilkår for påtaleunntatelse eller betinget dom at unge lovbrøyttere møter til megling i konfliktrådet, og at avtalene som eventuelt inngås i meklingsmøtet, faktisk oppfylles.

Jeg vil også vurdere om politiet skal kunne pålegge barn og foreldre å møte til «bekymringssamtale» dersom politiet har grunn til å tro at den mindreårige deltar i straffbare handlinger. Videre ønsker vi at politiet bør kunne få mulighet til å vedta at et barn mellom 12 og 15 år ikke får oppholde seg på et bestemt sted hvis det er en åpenbar risiko for at barnet kan begå lovbrudd der.

La meg avslutte med å peke på viktigheten av at de tiltak vi ønsker å forelegge Stortinget, virker sammen – at de trekker i samme retning – og at alle instanser som arbeider med barn og unge, har en klar forståelse av de overordnede mål for arbeidet.

Linda Cathrine Hofstad (H): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg er svært glad for at Regjeringen tar dette på alvor.

Det har vist seg å være et stort problem at barn helt ned i 12-årsalderen blir rekruttert av eldre kriminelle, bl.a. som mellommenn i narkotikatrafikken. Når barn så tidlig blir dratt inn i et kriminelt belastet miljø, er det viktig å finne tiltak som får dem til å holde seg unna, og å beskytte dem mot ytterligere tilknytning.

Statsråden nevnte en rekke tiltak som departementet vurderer. Men kommer det andre forslag til tiltak i proposisjonen som statsråden kan si noe om her?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg kan vise til tiltak som i hvert fall er aktuelle: Ett er at etterforskning skal kunne brukes i forberedelse av sak etter barnevernsloven der kriminalitet er et element – vi snakker også om mindreårige. Jeg vil også se på spørsmålet om hvorvidt seks-ukersfristen – som Riksadvokaten har tatt inn i sin instruks – for å ta ut tiltale dersom mistenkte er under 18 år, skal gjøres til lov. Jeg vil videre gå inn på spørsmålet om taushetsplikt, først og fremst ved at man – helt arbeidsmessig – tester taushetsplikten slik den praktiseres i

forskjellige deler av landet. Det er min overbevisning at taushetsplikten gir gode muligheter til å samarbeide hvis en vil. Det vil jeg teste. Hvis det etter testen viser seg at vi – selv med svært dyktige og trygge fagfolk – har problemer, må vi se på taushetspliktens unntaksbestemmelser.

Jeg vil også være så fri og si at jeg har tatt initiativ overfor barne- og familieministeren til en åpen diskusjon om velkjente problemstillinger som reiser kontroversielle kriminalpolitiske spørsmål angående barnevernets oppgaver. Jeg tror jeg vil si det på den måten. Vi lever med en utvikling hvor jeg tror ingen – det være seg foreldre, psykiatri, barnevern eller politi – kan stille seg utenfor.

Så vil jeg også slå fast: Politiet alene kan ikke løse dette. Politiet kan gjøre en god del, men vi er nødt til å få alle på banen. Foreldrene må på banen, men da må foreldrene også vite at hvis de ikke får det til, er det lov til å be om hjelp. Og så må vi også kunne tåle den barnevernsfaglige debatten, som f.eks. Befring-utvalget i sin tid la opp til.

S p ø r s m å l 1 2

John I. Alvheim (FrP): «Bare en liten del av de pasienter som ved bruk av motgift reddes fra overdosedødsfall av ambulansetjenesten i de større byene, blir fulgt opp med akuttinnleggelse i somatisk eller psykiatrisk sykehus, noe som burde vært rutine.

Hva kan statsråden gjøre for å bedre den medisinske oppfølgingen av pasienter som akuttredde fra overdosedødsfall?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Rusmiddelmissbrukere skal ha den samme rett som alle andre til nødvendige helsetjenester når de har behov for det og ønsker det. Når det gjelder overdosesituasjoner, er nok dette en spesielt krevende situasjon for alle involverte parter. Misbrukerne må få akutt hjelp, men er ikke nødvendigvis motivert for hjelp og behandling. Hjelpepersonell må handle raskt og på en forsvarlig måte. Rusmiddelmissbrukere som har tatt overdose, og som har behov for akutt hjelp utover det ambulansepersonell kan gi, må tas inn i somatiske sykehus for videre behandling.

Når det gjelder videre oppfølging og behandling utover det akutte hjelpebehovet, er det rusmiddelmissbrukerens situasjon og antatte hjelpebehov på det aktuelle tidspunkt, det være seg av somatisk, psykisk eller annen art, som må være avgjørende for den videre oppfølging og behandling.

Oslo kommune kan opplyse at det i dag rutinemessig blir gitt tilbud om oppfølging fra Oppsøkende og koordinerende tjeneste ved overdoser. Situasjonen når misbrukerne våkner etter akutt behandling, er som regel komplisert, fordi de fleste rusmiddelmissbrukere ofte er svært forvirret og misfornøyd med at rusen er blitt ødelagt, og det er heller ikke nødvendigvis slik at vedkommende ønsker videre behandling. Frivillighet er det beste utgangspunktet for videre behandling, da misbrukerens

egen motivasjon vil være avgjørende for rehabiliteringen. Behandling uten samtykke kan selvfølgelig være aktuelt i enkelte av disse tilfellene. Dersom vedkommende misbruker motsetter seg videre behandling, og det ikke lenger foreligger en øyeblikkelig hjelp-situasjon, må det finnes et lovgrunnlag for videre behandling uten pasientens samtykke. Lov om sosiale tjenester m.v. § 6-2 gir hjemmel for tvangsinnleggelse av rusmiddelmisbrukere. Dersom det foreligger en alvorlig sinnslidelse i tillegg til rusmiddelbruket, kan lov om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern være aktuell i forhold til å etablere et tvunget vern.

Det er vel kjent at rusmiddelmisbrukere ofte har omfattende behov for helsetjenester. Det er grunn til å anta at den sterkt svekkede helsetilstanden gjør misbrukerne mer utsatt for overdoser, altfor ofte med døden til følge. De viktigste tiltakene fra Regjeringens side er:

For det første: Videre satsing på de såkalte lavterskelhelsetiltak for tyngre rusmiddelmisbrukere. Gjennom disse tiltakene er det gitt et helsetilbud til et betydelig antall rusmiddelmisbrukere, og mye tyder på at de bidrar til at rusmiddelmisbrukere blir mindre utsatt for overdoser. Tiltakene har også en viktig funksjon ved at misbrukerne henvises til videre relevant behandling. Jeg viser til at Stortinget har sluttet seg til Regjeringens forslag om en økning på 20 mill. kr til dette tiltaket i år. Midler fra denne bevilgningen er nylig fordelt på 21 kommuner med store utfordringer når det gjelder nettopp overdosedødsfall.

For det andre: Sosial- og helsedirektoratet har i år fått i oppdrag å gjennomgå og vurdere erfaringene både med lavterskelhelsetiltak og med legemiddelassistert rehabilitering med sikte på å videreutvikle disse tiltakene. Direktoratet er videre bedt om å vurdere hvordan den ordinære helsetjenestens innsats kan styrkes i forhold til rusmiddelmisbrukere.

For det tredje: Departementet har nylig sendt på høring forslag om statlig overtakelse av deler av fylkeskommunens ansvar for tiltak for rusmiddelmisbrukere. Forslaget innebærer at staten alene får ansvaret for å yte spesialisthelsetjenester til denne gruppen. Jeg har tro på at denne omleggingen på sikt vil innebære en bedre utnyttelse av ressursene og en bedre helsetjeneste for rusmiddelmisbrukerne.

For det fjerde: Regjeringen har under arbeid en handlingsplan mot rusmiddelproblemer som vil dekke flere departementers arbeidsområde. Videre utvikling av helsetiltak vil stå sentralt i denne. Handlingsplanen planlegges fremlagt i løpet av inneværende år.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker helseministeren for svaret, og er langt på vei på linje med departementet og helseministeren når det gjelder de tiltak som her listes opp.

Det har vært vanskelig å få eksakte opplysninger om hva som egentlig skjer i forbindelse med at pasienter akuttredes fra overdosedødsfall. Det er ofte påstand mot påstand. Jeg har derfor bestemt meg for å følge uttryk-

ningsbilen to ettermiddagsskift for å få en god oversikt over hva som egentlig skjer.

Det er ellers vanlig i helsevesenet at pasienter med intoksikasjoner, altså forgiftninger av ulike slag, legges inn som øyeblikkelig hjelp. Jeg mener det burde være en selvfølge at det også skjedde i denne sammenheng. Men – og det er vi vel alle enige om – så langt har de narkomane ikke møtt særlig stor velvilje i det offentlige helsevesen, verken ved akuttinnleggelse eller ved sykehusinnleggelse.

Jeg spør da helseministeren: Vil det bli gjort noe i forhold til helseforetakene nå og i forhold til instruksjon av helsepersonell om å imøtekomme disse menneskenes behandlingsbehov?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg deler mye av representanten Alvheims utgangspunkt, at denne gruppen mennesker ikke får en god nok og en likeverdig oppfølging av helsetjenesten. Det er bakgrunnen for at jeg har satt i gang Sosial- og helsedirektoratet med å gjennomgå måten helsetjenesten møter rusmiddelmisbrukere på. I forlengelsen av den gjennomgangen forventer jeg at det vil komme opp spørsmål om hvordan vi kan styrke kompetansen, hvordan vi kan bedre holdningene. Og sammen med de tiltakene som vi setter inn når det gjelder selve organiseringen av tilbudet og styrkingen av helsetilbudet til denne gruppen, mener jeg at vi skal kunne møte denne situasjonen og denne utfordringen på en bedre måte.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker igjen helseministeren for svaret.

Jeg har bare et kort spørsmål: Vil helseministeren medvirke til at dette blir et tema i de regionale helseforetakene når man nå får den statlige reformen på skinnene og vi har fått inn en annen lovgivning på dette området?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Det er selvsagt at de regionale helseforetakene skal være gjennomføringsorganer for den nasjonale helsepolitikken. Når dette spørsmålet løftes så tydelig i den nasjonale helsepolitikken som Regjeringen gjør, vil én naturlig oppfølgingsvei være å sette dette på kartet overfor de regionale helseforetakene og stille krav til dem i den forbindelse.

S p ø r s m å l 1 3

Harald T. Nesvik (FrP): Jeg vil få lov å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Ifølge oppslag i Dagbladet 13. februar d.å. blir en rekke søknader om behandlingsopphold for barn med astma i Syden avslått med bakgrunn i at det ikke finnes tilstrekkelig med midler til dette formålet. Ut fra en søkermasse på ca. 700 blir bare ca. 170 innvilget, og det til tross for at de aller fleste av disse 700 har behov for et slikt opphold i varmere strøk.

Vil statsråden nå sørge for at det blir gitt tilstrekkelig med midler, slik at flere barn med astma kan få tilbud om behandling i Spania?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Under behandlingsreiseordningen er det lagt opp til et felles program for barn med astma, andre kroniske lungesykdommer og atopisk eksem.

I NOU 2000:2 om behandlingsreiser fremgår det at det er et udekket behov for behandlingsreiser for denne pasientgruppen, gitt at behandlingseffekten kan dokumenteres. Anslag over behovet for behandlingsreiser for barn med astma, andre kroniske lungesykdommer og atopisk eksem er derfor foreløpig usikkert.

Det foreligger dokumentasjon på at høvfjellsklima bedrer symptomer på astma, bronkitt, atopisk eksem og andre hudsykdommer, men det foreligger ingen publisert studie av effekt av behandlingsreiser. Voksentoppen Senter for astma og allergi har utarbeidet en rapport som tyder på positiv effekt av behandlingsreiser for denne pasientgruppen.

Selv om det er etablert en ordning med behandlingsreiser for barn med astma, andre kroniske lungesykdommer og atopisk eksem, er det ønskelig bedre å dokumentere effekten av behandlingsreiser for denne gruppen. Voksentoppen har derfor fått midler til å gjennomføre et prosjekt for å vurdere effekten av behandlingsreiser. Jeg har fått opplyst at prosjektet forventes ferdigstilt i første halvår i år.

Jeg vil på grunnlag av dette prosjektarbeidet vurdere om tilbudet til denne pasientgruppen kan utvides over bevilgningen til Behandlingsreiseordningen under kap. 2790 post 72 Sykebehandling i utlandet.

J o r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Harald T. Nesvik (FrP): Jeg vil takke statsråden for svaret.

Det interessante her er det som overlege Gisle Rød ved Voksentoppen Senter for astma og allergi sier til Dagbladet i den samme artikkelen:

«Alle som søker, hadde hatt godt av en behandlingstur, nå må vi velge ut de aller sykeste og si nei til andre veldig trengende barn».

Det sies også at en rekke av disse barna faktisk ikke klarer seg gjennom vinteren uten å ha betydelig fravær både fra skole og barnehage som følge av sin sykdom. Det vises bl.a. i denne artikkelen fra overlege Gisle Rød til at man har både behov for og nytte av et slikt opphold.

Tar ikke helseministeren uttalelsene fra denne overlegen på Voksentoppen Senter, som skal ha den kompetansen innenfor astma og allergi som finnes her i landet, alvorlig?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Det er nettopp det Helsedepartementet har gjort når man har satt i gang et prosjekt for å sørge for at den behandlingsmessige effekt av behandlingsreiser for denne gruppen kan dokumenteres på den vitenskapelige måten som hele ordningen med behandlingsreiser faktisk forutsetter. Jeg har til hensikt å følge opp en slik prosjektrapport i forhold til behandling

i utlandet, dersom den gir det tilstrekkelige vitenskapelige grunnlag for det.

Harald T. Nesvik (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Det er interessant og for så vidt beklagelig at denne gruppen, som har et så stort behov for behandlingsopplegg i Syden og varmere strøk, nå må vente såpass lenge, for når man får rapporten, så skal en vurdere den, og så vurdere å legge dette fram i statsbudsjettet. Da går det enda en vinter for disse barna som har så stort behov for å få hjelp i Syden.

Jeg ber helseministeren innstendig om å foreta en veldig rask behandling av denne rapporten med en gang den foreligger – hvis man da får en positiv tilbakemelding i forbindelse med rapporten – slik at denne gruppen raskt kan utvides til å gjelde et betydelig større antall, som da kan gå vinteren i møte på en mye bedre måte enn det som er tilfellet i dag, nettopp fordi denne svake gruppen generelt sett strir så hardt i hverdagen med å takle sykdommen sin.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Det er nettopp fagmiljøet på Voksentoppen Senter som har i oppdrag å legge fram den dokumentasjonen som hele ordningen med behandlingsreiser forutsetter, og jeg legger til grunn at fagmiljøet vil gjøre det så raskt som det overhodet er forsvarelig.

På det grunnlaget vil jeg vurdere allerede i inneværende år å bruke midler fra den posten Stortinget har bevilget til utenlandsbehandling, til denne gruppen, når det kan dokumenteres på en slik måte som ordningen krever.

S p ø r s m å l 1 4

Morten Høglund (FrP): Jeg vil få lov å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Ifølge Asker og Bærums Budstikke 13. februar d.å. er Helsedepartementet og Akershus fylkeskommune i ferd med å inngå en avtale som innebærer at Bærum Sykehus mister opptil 194 av de 298 leilighetene de i dag disponerer for sine ansatte. Leilighetene er i dag et av sykehusets fremste rekrutteringsvirkemidler i et område med stort press på boligmarkedet.

Hva kan statsråden gjøre for å sikre at Bærum Sykehus ikke får redusert sin boligmasse?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Oppslaget i Asker og Bærums Budstikke refererer til resultatet av de drøftinger departementet har hatt med Akershus fylkeskommune og landets øvrige fylkeskommuner, for å avklare hvilke eendommer som skal overføres til staten ved de regionale helseforetakene, eventuelt beholdes av fylkeskommunen i henhold til kriteriene i helseforetaksloven § 52 nr. 6.

I disse drøftingene er det fra departementets side utøvd et skjønn hvor en bl.a. har sett på boligenes faktiske bruk av spesialisthelsetjenesten, utnyttelsesgrad, beliggenhet, betydning som personalpolitisk virkemiddel, be-

hov innen andre fylkeskommunale sektorer, som f.eks. rekruttering av annet fylkeskommunalt personell.

Jeg minner i den forbindelse om at det gjennomgående var stor avstand mellom departementet og fylkeskommunene om rekkevidden av helseforetaksloven og hvilke eiendommer som omfattes av overføringen, og at dette bl.a. gjaldt boliger. Det er på denne bakgrunn kun oppnådd enighet med 8 av 19 fylkeskommuner om boliger, herunder med Akershus fylkeskommune.

Resultatet av drøftingene med Akershus fylkeskommune innebærer at Bærum sykehus og de øvrige sykehusene i Akershus vest vil få rettighetene til ca. 500 boliger eller ca. 80 pst. av det antall boliger som sykehusene i området hittil har hatt tilgang til, dette gjennom disposisjonsrett til boliger i boligstiftelser i området og ved overføring av eiendomsretten til en del av de boliger som Akershus fylkeskommune har eid direkte.

Sykehusene i området vil med andre ord fortsatt ha tilgang til et betydelig antall boliger som gjennom en målrettet forvaltning og utnyttelse vil framstå som et sentralt personalpolitisk virkemiddel også i framtiden.

Jeg vil videre understreke at endringene ikke vil innrette umiddelbart, ved at det er enighet med fylkeskommunen om at personell innen spesialisthelsetjenesten som i dag bor i boliger som fylkeskommunen fortatt skal eie, beholder sine kontrakter.

Jeg har merket meg kritikken som har kommet mot boligløsningene ved Bærum sykehus. Helsedepartementet vil innlede dialog med Helse Øst, de berørte foretak og Akershus fylkeskommune, med sikte på å etablere samlede løsninger som ivaretar spesialisthelsetjenestens funksjonelle behov.

Morten Høglund (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Det som det har blitt reagert på, som også helseministeren var innom, er denne reduksjonen i antallet, og det er allerede i dag mangel på boliger. Man antar at man kan dekke opp halvparten av det reelle behovet, og rekrutteringssituasjonen er, som helseministeren er godt kjent med, vanskelig overalt, ikke minst er bolig-situasjonen spesielt vanskelig her. Men jeg forstår statsråden dit hen at man vil arbeide for å komme dette i møte.

Ser statsråden for seg at man vil komme dit hen at sykehuset kan opprettholde boliger i noenlunde det omfang man har i dag?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Den linjen man har arbeidet etter til nå, har vært at man dels overtar boliger, dels overtar disposisjonsrett til boliger som eies av boligstiftelser og andre, slik at man samlet sett får en akseptabel situasjon når det gjelder å bruke dette som virkemiddel i personalpolitikken. Det vil også være utgangspunktet for den dialogen jeg varslet at Helsedepartementet vil innlede med det regionale helseforetaket, de berørte sykehusforetakene og fylkeskommunen.

S p ø r s m å l 1 5

Asmund Kristoffersen (A): Jeg vil få lov til å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Apotekene er ut fra konsesjonsvilkårene forpliktet til å dekke behovet for legemidler hos folk som må ha medisiner tilvirket i det enkelte tilfellet, f.eks. personer med allergier, overfølsomhet m.m. Dette er ofte legemidler med lite volum og lite lønnsomhet. Statens legemiddelverk har stilt meget strenge krav til slik produksjon.

Hvordan har departementet sikret at apotekkonsesjonsvilkårene oppfylles, og hva er gjort for å sikre at de strenge kvalitetskravene til slik produksjon er fulgt opp?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Apotekloven § 5–3 pålegger apotekene leveringsplikt for alle legemidler som er tillatt solgt her i landet, herunder legemidler som må tilvirkes for kunder i det enkelte tilfellet.

Etter den gamle apotekloven ble forsyningen av spesielle legemidler sikret ved at alle apotek hadde plikt til selv å ha kapasitet for egenproduksjon. Etterspørselen etter apotekproduserte legemidler er imidlertid relativt liten. Apotekenes egenproduksjon utgjør ifølge Norges Apotekerforening ikke mer enn 1 pst. av omsetningen. Det er derfor lite rasjonelt å pålegge alle apotekenheter å ha egen tilvirkningskapasitet. Også sikkerhetsmessig er det fordelaktig å sentralisere en del av denne produksjonen, siden vedlikehold av produksjonskompetanse forutsetter en viss størrelse på produksjonen. Kapasitet for egenproduksjon ble på denne bakgrunn valgfri med den nye apotekloven som trådte i kraft 1. mars 2001. Til gjengjeld krever loven at alle apotekeiere «må dokumentere evne til hurtig og sikker levering av legemidler som må fremstilles i det enkelte tilfellet etter resept». Kravet kan ifølge forskrift om apotek § 7 oppfylles på to ulike måter: enten ved at det enkelte apotek selv har tilvirker-tillatelse, eller ved at det inngås avtale om levering eller såkalt leieproduksjon med en tilvirker av slike legemidler. Apoteket tillates ikke å selge legemidler før slik dokumentasjon er gitt til Statens legemiddelverk, og det gis ikke unntak fra dette kravet.

Statens legemiddelverk fører tilsyn med at apoteklov-givningen etterleves, og Legemiddelverket har nå konkrete planer om i nær framtid å iverksette et særskilt tilsyn både med kvaliteten på og tilgjengeligheten av legemidler tilvirket i det enkelte tilfellet.

Jeg vil også legge til at maksimalprisreguleringen på legemidler tilvirket i det enkelte tilfellet ble opphevet fra 1. januar i år. Dette sikrer at apotekproduksjonen ikke går med tap, og burde føre til at apotekene satser mer på å gi fullgod service med hensyn til slike legemidler.

Asmund Kristoffersen (A): Jeg er klar over at en etter at den nye apotekloven trådte i kraft, måtte regne med økt konkurranse, og at nye eiere kanskje hadde behov for å rasjonalisere sitt driftsopplegg for å møte nett-opp økt konkurranse og kanskje økt krav til avkastning. Derfor gjaldt min bekymring pasienter som hadde behov

for legemidler som legemiddelindustrien på grunn av lite volum eller lav lønnsomhet ikke ønsket å levere dem.

Det var tilfredsstillende å høre at helseministeren er fullt oppmerksom på dette problemet. Det er jeg glad for å høre. Men i hvor stor grad har en i dag kontroll med at alle apotek faktisk leverer de varene som leveringsplikten omfatter?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg viser til det jeg sa i mitt første svar, om at apotek ikke tillates å selge legemidler før slik dokumentasjon er gitt til Statens legemiddelverk, og at det ikke er unntaksmuligheter for dette. Legemiddelverket opplyser at de har fått fem–seks ulike henvendelser om at pasienter har blitt henvist til andre apotek fordi apoteket finner det tungvint selv å besørge bestilling. Dette er et uheldig utslag, som det må reageres på.

Legemiddelverkets opplegg innebærer at samtlige apoteker nå vil måtte svare for seg i forhold til hvordan de etterlever leveringsplikten for spesialtilvirkede legemidler, både når det gjelder leveringstider, leveringsgrad og etterspørsel fra kunder. Det vil dermed være en bred screening – så å si – av apotekene som nå vil bli iverksatt i løpet av inneværende måned, etter det jeg har fått opplyst fra Statens legemiddelverk.

Asmund Kristoffersen (A): Det var tilfredsstillende å høre.

Helseministeren nevnte i sitt første svar at en har opphevet maksimalprisen på disse produktene. En kan ha mistanke om at det er apotekkjeder som øker prisen for enten å få kuttet ut etterspørselen etter slike produkter eller for å sikre seg høy fortjeneste. Dermed utsettes pasientgrupper for å komme i en vanskelig situasjon på grunn av eventuell mangel på kontroll.

Kan helseministeren gjøre noe for å hindre så høy prissetting at pasienter faktisk ikke får de medisiner som de ut fra apotekkonsesjonsvilkårene har krav på å få levert fra det enkelte apotek?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Utgangspunktet er at apotekene har plikt til å sørge for at slike varer blir levert. I forbindelse med innvilgelse av nye konsesjoner håndheves dokumentasjon av slik leveringsevne meget strengt. Jeg regner med at når Legemiddelverket nå skal gjennomføre et tilsyn som omfatter alle landets apotek, vil de slå ned på sider ved praksis som ikke er i samsvar med intensjonene i lovgivningen, nemlig å sikre pasientene tilgang til de medisinerne som de har behov for.

S p ø r s m å l 1 6

Ingebrigt S. Sørffonn (KrF): «Frå tid til anna er det medieoppslag om ulike former for alternativ medisin, som t.d. i Bergens Tidende 9. februar i år, der det går fram at nærare definerte naturprodukt har gjeve gode resultat i behandling av kreft.

Kva tid tek statsråden sikte på å leggja fram stortingsmelding om alternativ medisin, slik det m.a. er nemnt i Sem-erklæringa?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Alternativmedisinske behandlingsmetoder har for mange vist seg å være et verdifullt supplement og et godt alternativ til det ordinære tilbudet av helsetjenester. Jeg mener at det er viktig å ha en åpen holdning til alternativ medisin og til naturmiddeleprodukter.

Å sette pasienten i sentrum innebærer også at pasienten må ha frihet til å velge behandlingsmetoder som tradisjonelt ikke har vært en del av den alminnelige helsetjenesten. For at pasientenes valgmulighet skal være reell og trygg, må det arbeides for å oppnå økt vitenskapelig innsikt i de prinsippene som alternative utøvere bygger virksomheten sin på. Det er nødvendig at effekten av de ulike behandlingsmetodene blir godt dokumentert, og at denne informasjonen blir tilgjengelig for pasientene og for helsetjenesten.

Departementet arbeider nå med en gjennomgang av legemiddelovens regulering av hvilke helsepåstander som kan knyttes til ikke-legemidler. Jeg tar sikte på å presentere en odelstingsproposisjon om dette i vår.

Norges forskningsråd har finansiert etablering av et kompetansemiljø innen alternativ medisin lokalisert ved Institutt for farmasi ved Universitetet i Tromsø. Miljøet har en sentral rolle i forskningsprogrammet som omfatter pasientnær klinisk forskning og alternativ medisin. Programmet har potensial for å skape fruktbare møteplasser mellom den etablerte medisinen og ulike former for alternativ medisin. I programplanen er studier som kan gi konsekvenser for klinisk praksis i helsetjenesten, prioritert. Det betyr at dokumentasjon av effekt av alternative behandlingsformer er et sentralt tema.

For pasientenes valgfrihet og trygghet er det også viktig at alternativmedisinske behandlingsmetoder gis en riktig plass i forhold til den etablerte helsetjenesten. Å løse denne problemstillingen på en god måte er en viktig utfordring.

I Sem-erklæringen er det varslet at Regjeringen vil legge frem en stortingsmelding om alternativ medisin på bakgrunn av Aarbakke-utvalgets innstilling.

Under budsjettbehandlingen for 2002 bad Stortinget Regjeringen om å legge frem en slik stortingsmelding i løpet av 2002. Regjeringen ble i den forbindelse også bedt om å vurdere autorisasjon for nye helsepersonellgrupper. Jeg vil følge opp dette. I den forbindelse vil jeg også vurdere nødvendige lovendringer.

En generell problemstilling i forbindelse med lovarbeidet vil være hvilken rolle alternative utøvere og behandlingsformer skal ha i forhold til den ordinære helsetjenesten.

Særlige spørsmål som må vurderes, er bl.a. om det skal etableres en egen godkjenningsordning for alternative utøvere, og i hvilken grad nye grupper utøvere eventuelt kan autoriseres som helsepersonell i henhold til helsepersonelloven.

Et annet spørsmål er om det i stedet for en godkjenningsordning skal etableres en registerordning for denne gruppen behandlere. Videre må problemstillinger når det gjelder taushetsplikt for alternative behandlere som ikke er helsepersonell, og strafferettslig regulering av alternativmedisinsk behandling vurderes. Sistnevnte vil i så fall kunne innebære at kvakksalverloven oppheves.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF): Eg takkar for eit positivt svar. Eg er glad for at statsråden har ei open haldning til alternativ medisin og til naturmiddelprodukt, og for at statsråden streka under at det her er omsynet til pasienten som skal vera i sentrum. Det er òg gledeleg å få opplyst at statsråden er offensiv i behandlinga av dette temaet.

No trur eg at det tidvis kan vera vanskeleg å skilja mellom kva som er tradisjonell medisin, og kva som er definert som alternativ medisin. Heile tida er det jo ei utvikling på gang. Mitt spørsmål vert då: Vil det i det arbeidet som no pågår, òg verta sett på ein grenseoppgang mellom alternativ og tradisjonell medisin?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Noe av kjernen i behandlingen av dette spørsmålet vil være hvordan vi skal skape et godt møtepunkt for det vi kaller skolemedisin, og alternativ medisin.

Jeg tror det beste svaret på det spørsmålet er dokumentert effekt. Der man kan dokumentere effekt av alternativ medisinsk behandling, vil man naturlig ha et faglig møtepunkt med skolemedisinen. Og jeg tror det er fra slike møtepunkter, definert ut fra dokumentert effekt, vi må utvikle et mer naturlig samspill mellom den ordinære helsetjenesten og alternativ medisin.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF): Eg takkar for svaret på oppfølgingsspørsmålet.

Eg oppfatter det slik at legemiddel som verkar, og som ikkje er altfor kostnadskevjangande, i grunnen alltid vil vera interessante, for dette dreier seg om grunnleggjande tryggleik. Liv og helse vil aldri verta likegyldige tema for oss menneske. Derfor er eg veldig glad for dei positive signala som no kjem frå statsråden, og som i realiteten inneber, slik eg oppfattar det, at departementet her vil vera på hogget og medverka til ei trygg og positiv utvikling, anten preparatet vert kalla alternativ eller tradisjonell medisin.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg kan bekrefte en offensiv holdning. Samtidig vil jeg understreke at det er et krevende terreng å bevege seg i – ikke spesielt ryddig. Det å ha noen grunnleggende prinsipper trukket opp fra Stortingets side, vil være nødvendig for å komme videre. Det vil jeg invitere Stortinget til i den varslede stortingsmeldingen.

Presidenten: Da går vi over til spørsmål 35.

S p ø r s m å l 3 5

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ågot Valle til miljøvernministeren, vil bli tatt opp av representanten Hallgeir H. Langeland og vil bli besvart av helseministeren som rette vedkommende.

Hallgeir H. Langeland (SV): «Euratomdirektivet åpner for at radioaktivt avfall kan blandes inn i forbruksvarer. Direktivet ble vedtatt uten at dette faktum ble synliggjort overfor Stortinget. Tall fra irskeysten viser overhyppighet av leukemi, sannsynligvis på grunn av avfall fra Sellafield. Statsråden» – altså Børge Brende, ikke Høybråten – «har frontet Sellafield-saka på grunn av miljøkonsekvensene. Radioaktivt avfall i forbruksvarer kan føre til alvorlige konsekvenser for miljø og helse.

Vil statsråden ta initiativet til å stoppe produkter med atomavfall?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Norge deltar ikke i EURATOM-samarbeidet. Vi er derfor ikke bundet til å gjennomføre bestemmelsene i EURATOM-direktiv 96/29. Direktivet er ikke vedtatt i Norge eller innarbeidet i norsk lov. Varer som er produsert i overensstemmelse med direktivet, er imidlertid omfattet av EØS-avtalens regler om fri bevegelighet av varer. Direktivet bygger på internasjonalt anerkjente grunnprinsipper og er innskjerpende i forhold til tidligere direktiver.

Jeg vil opplyse at EURATOM-direktiv 96/29 fastsetter grunnleggende sikkerhetsstandarder for vern av arbeidstakere og befolkningen mot ioniserende stråling. Direktivet er en oppdatert sikkerhetsstandard som erstatter en rekke tidligere direktiver. I EU er direktivet gjennomført i medlemsstatene for å harmonisere strålevernlovgivningen.

EURATOM-direktivet fastsetter at medlemsstatene skal kreve forhåndstillatelse for bl.a. forsettlig tilsetning av radioaktive stoffer ved produksjon og fremstilling av forbruksvarer og import og eksport av slike varer. Ett av grunnprinsippene i all internasjonal strålevernsforvaltning er at enhver bruk av stråling skal være berettiget, eller med andre ord rettfærdiggjort. Det innebærer at det må kunne dokumenteres en netto nytteverdi for å ta i bruk strålekilder. Dette prinsippet kommer til uttrykk i direktivets artikkel 6. Bevisst tilsetning av radioaktive stoffer til et produkt er kun aktuelt der man ønsker å gjøre bruk av stoffets radioaktive egenskaper. Det gjelder f.eks. ved produksjon av røykvarslere, lysindikasjon på varselskilter og kompassnåler og annet. Tilsetning i den hensikt å bli kvitt radioaktivt avfall er ikke berettiget, og det er derfor ikke tillatt.

Dersom det likevel skulle komme produkter som norske myndigheter anser som helseskadelige, vil strålevernsloven § 20 kunne anvendes. Den fastsetter:

«Statens strålevern kan nekte import eller omsetning av ethvert produkt eller stoff og enhver vare som kan medføre en helse- eller miljøsikro på grunn av stråling, forutsatt at dette ikke strider mot internasjonale avtaler som Norge er tilsluttet.»

Dette innebærer at vi kan nekte import eller omsetning såfremt det skjer i henhold til de regler som er avtalt innen EØS-samarbeidet. EØS-avtalens artikkel 13 gir som kjent bl.a. adgang til å forby helseskadelige produkter ut fra hensynet til menneskers og dyrs liv og helse.

Statens strålevern opplyser at norsk kontroll og forebyggende arbeid for å møte disse problemene skjer ved egenkontroll, grensekontroll og et utstrakt internasjonalt varslingsystem.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg har tidlegare spurt helseministeren om denne problematikken, i juni 1999, og noko av svaret den gong liknar på det me fekk i dag – ikkje minst dette med at ein ikkje treng å implementera det. I si tid då dette var oppe, var det veldig lite debatt om det i Stortinget.

1. Er det aktuelt for statsråden, ut frå dei opplysningane eg sit med, og som statsråden sjølv legg fram, å gå ein ny runde med Stortinget om dette?
2. Ser statsråden det slik at føre var-prinsippet her blir følgt, i og med at det faktisk er eit land – Storbritannia, der Sellafield ligg – som ikkje har implementert dette direktivet?
3. Er det sånn å forstå at statsråden er budd på å forby import av slike varer? Slik tolkar eg ham.

Eg takkar for svaret – det gløymde eg å seia.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Når det gjelder forholdet til Stortinget – siden det også har vært oppe i den offentlige debatt i dag – la meg bare slå kort og enkelt fast at de opplysninger jeg har gitt i dag, er i samsvar med de opplysninger jeg gav i mitt svar til Hallgeir H. Langeland 2. juni 1999, og som også fremgår av proposisjonen som ble fremmet for Stortinget 18. juni samme år.

Hele poenget med strålevernsloven er å forebygge skadelige virkninger av stråling på menneskers helse. Lovens grunnleggende forsvarlighetskrav fastslår at enhver import, omsetning, bruk eller håndtering av strålekilder skal være forsvarlig, og forsvarlighetskravet innebærer at dersom stråling skal anvendes i et produkt, skal dette være berettiget. Jeg nevnte noen eksempler på produkter hvor det kan være berettiget. Men det skal altså grunngis at bruken av stråling har en nytteverdi i produktet.

Det er ikke bare slik at myndighetene har en rett til å nekte import og omsetning av enhver vare som kan medføre helse- og miljørisiko, men de har også en plikt til å vurdere dette når de spørsmålene blir reist. Jeg mener at den norske lovgivningen gir anledning til å praktisere et føre var-prinsipp.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg vil gjenta det eg sa om Storbritannia, så får statsråden anledning til å svara på det. Eg må berre få seia at slik eg tolkar statsråden, så meiner han at ein har så god oversikt over denne problematikken at dersom det skulle bli aktuelt, blir det forbod

mot import. Det vurderer ein då i kvart enkelt tilfelle. Slik tolkar eg han.

Då blir oppfølgingsspørsmålet: Er det mogleg å ha ein slik kontroll når ein veit kor mange produkt ein her i prinsippet snakkar om?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Når det gjelder Storbritannias holdning til dette direktivet, har jeg fått opplyst fra britiske myndigheter at de har implementert direktivet, med unntak av dette punktet, men at de også har til hensikt å implementere dette – så jeg tror at vi foreløpig ikke skal gjøre det til et stort politisk poeng i den norske debatten.

Når det så gjelder den norske lovgivningen, har vi altså en hjemmel for å nekte import eller omsetning av produkter som er helseskadelige. Det er min politiske holdning at vi skal bruke den hjemmelen innenfor rammen av de internasjonale forpliktelser vi har i EØS-avtalen.

Når det gjelder overvåkning og kontroll, vil jeg minne om at markedet i seg selv er meget effektivt når det gjelder å reagere i forhold til helseskadelige produkter. I tillegg har Strålevernet kontrollmekanismer knyttet til egenkontroll og grensekontroll og et utstrakt varslings-samarbeid med internasjonale organer.

S p ø r s m å l 1 7

Fra representanten Søren Fredrik Voie til utdannings- og forskningsministeren:

«Flere elever, deres foreldre og pårørende opplever avmakt overfor skolesystemet i forhold til mulighetene for å nå frem med klager knyttet til mobbing, undervisning og skolespørsmål generelt, spesielt når dette er knyttet til forhold som berører enkeltlærere eller den enkelte skole og skoleledelse.

Vil statsråden ta initiativ til å få utprøvd en ordning med skoleombud som uholdt klageinstans og kontaktorgan for elever og deres foreldre når de ikke når frem overfor skolen gjennom ordinære kanaler?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt. Spørsmål 18 er allerede besvart.

S p ø r s m å l 1 9

Fra representanten Rune J. Skjælaaen til utdannings- og forskningsministeren:

«Videregående opplæring gis i dag med utgangspunkt i 15 grunnkurs og til sammen 110 videregående kurs som bygger på ett eller flere av grunnkursene. Fag- og svennebrevsordningen omfatter 250 ulike yrker som har sitt utgangspunkt i et av VK1-kursene.

Hvordan vil Regjeringen sikre at det faglige tilbudet, som i dag er bygd opp gjennom fylkeskommunene, blir sikret i en eventuell ansvarsoverføring til enkelte kommuner innen én region?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt. Spørsmål 20 er allerede behandlet.

S p ø r s m å l 2 1

Eli Sollied Øveraas (Sp): Eg vil stille eit spørsmål til arbeids- og administrasjonsministeren:

«Regjeringen foreslår nå at det gjennomføres forsøk med enhetsfylke. Forslaget kan tilbakeføres til forslagene i en utredning fra KS – KOU 1-98. En sentral forutsetning i denne utredningen er at den nye fylkesadministrasjonen er underlagt folkevalgt styring gjennom fylkestinget.

Kan statsråden bekrefte at Regjeringens opplegg for enhetsfylke vil bety at den regionale myndighet som i dag er lagt til fylkesmannen, blir underlagt folkevalgt styring gjennom fylkestinget?»

Statsråd Victor D. Norman: La meg først presisere at det nærmere opplegget for forsøksvirksomheten med enhetsfylke skal presenteres av kommunalministeren i den stortingsmeldingen som Regjeringen skal fremme til våren. Det er derfor ikke riktig av meg å gå i detaljer når det gjelder forsøksordningen.

Uten å gå nærmere inn på opplegget vil jeg presisere at det fra Regjeringens side er en klar forutsetning at viktige forvaltningspolitiske prinsipper ivaretas i forsøksmodellene. Hensynet til innbyggernes rettssikkerhet og behovet for en uavhengig tilsynsmyndighet er to slike prinsipper som vil legge føringer for utformingen av forsøket med enhetsfylke.

I dag ivaretar fylkesmannsembetet en rekke oppgaver knyttet til tilsyn og klagebehandling. For at innbyggerne skal oppleve tilsyn og klagebehandling som en garanti for rettssikkerhet, må tilsyns- og klageorganet være uavhengig og habilt i forhold til det organ som har ansvar for tjenesteytelsen, eller som treffer vedtak i første instans. Enhetsfylkemodellen må derfor utformes på en måte som gjerder inn disse oppgavene, og ikke skaper inntrykk av rolleklarhet. Dette har Regjeringen lagt som føring på arbeidet med enhetsfylke.

For øvrig må vi gå igjennom dagens oppgaver hos fylkesmannen og se hvor det eventuelt finnes et regionalpolitisk handlingsrom som tilsier en politisk forankring i fylkestinget.

Eli Sollied Øveraas (Sp): Eg takkar for svaret.

Når det gjeld dette med å få klare roller, er eg veldig einig i det statsråden no seier. Eg er einig i at det er fylkesmannen som skal vareta dette med tilsyn. Det er betenkjeleg at talet på stillingar i fylkesmannen sitt embete har blitt seksdobla frå 1976 og fram til dags dato, altså har auka med 600 pst.

Det som fylkeskommunen har, skal gjennomgåast med tanke på det som skal leggast fram frå kommunalministeren. Eg ser jo at det er ein del ting som er endra sidan Oppgåvefordelingsutvalet si innstilling fekk fleirtal her i Stortinget. Men ser statsråden føre seg at dei avdelingane som ligg under fylkesmannen, som t.d. utdanningsdirektøren og fylkesutdanningsavdelinga, kan slåast saman til ei avdeling, og at det er det folkevalde organet som skal styre t.d. desse to tidlegare avdelingane som no kan bli ei?

Statsråd Victor D. Norman: Jeg kan i grunnen bare gjenta det jeg allerede har sagt, at detaljene når det gjelder opplegget, vil det verken være riktig av meg å snakke om eller for så vidt tiden til å gjøre det nå. Men det jeg kan si, er at en del av de oppgavene det er stilt spørsmål om her, har å gjøre med tilsyn. De skal altså gjerdes inn i forhold til det folkevalgte organ.

De øvrige oppgavene som ligger til både utdanningskontor og andre, og som går på forvaltning, skal integres i forhold til fylkeskommunen i forsøksordningen. Men det er ikke snakk om at man kan ta avdeling for avdeling og si at de og de avdelingene vil bli integrert med fylkeskommunen, mens de og de avdelingene skal gjerdes inn på grunn av klage- og tilsynsoppgavene, fordi grensene her i mange tilfeller går tvers gjennom de avdelingene som ligger hos fylkesmannen i dag.

Eli Sollied Øveraas (Sp): Det kan tyde på at det er ein del oppgåver som Samarbeidsregjeringa framleis vil fjerne frå det fylkeskommunale nivået. Eg synest ikkje det ville vere unaturleg om statsråden når det gjeld ein del oppgåver som ligg på fylkesnivået i dag, kunne bekrefte at det var naturleg å sjå på dei i samanheng. Eg merka meg statsråden sitt svar, men for å ta eit konkret spørsmål heilt til slutt: Kan statsråden bekrefte at det framleis er fylkesmannsnivået, det statlege nivået, som skal føre tilsyn og kontroll, og at uansett korleis avdelingane blir slått saman, skal dette vere underlagt folkevald styring?

Statsråd Victor D. Norman: Det jeg kan understreke veldig sterkt, er at tilsynsoppgaven er en statlig oppgave, at fylkeskommunen ikke kan føre tilsyn med virksomhet i primærkommunene ut fra forholdet mellom disse to, og at tilsynsoppgavene derfor må gjerdes inn i forhold til enhetsfylkemodellen. Dette er avgjørende med hensyn til rettssikkerheten for innbyggerne, og det vil vi sørge for.

For øvrig er det helt klart at det er en jobb som skal gjøres for å få forsøkene med enhetsfylke til å fungere på en måte som både innebærer at man får folkevalgt styring over det som bør ha folkevalgt styring, og at man får sikret at tilsynsmyndigheten er uavhengig i forhold til det folkevalgte organ.

S p ø r s m å l 2 2

Fra representanten Heikki Holmås til arbeids- og administrasjonsministeren:

«I årets budsjett fikk Regjeringen fullmakt til å selge statlige tomter «til lavere pris enn markedspris der særlige hensyn tilsier det». Forslagsstillers intensjon var at slike tomter skulle kunne selges til kommuner blant annet for å bygge billige utleieboliger, eller offentlige skoler der den subsidierte prisen blir liggende i prosjektet.

Har statsråden laget en plan for et slikt statlig tomtesalg i områder der behovet for billige utleieboliger er størst?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller. Vi går da til spørsmål 32.

S p ø r s m å l 3 2

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Øystein Hedstrøm til kommunal- og regionalministeren, vil bli besvart av arbeids- og administrasjonsministeren på vegne av kommunal- og regionalministeren.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg har følgende spørsmål til arbeids- og administrasjonsministeren, som vil svare på vegne av kommunal- og regionalministeren:

«Det etableres nye statlige asylmottak i kommunene i Østfold. I Sarpsborg belastes kommunen med betydelige utgifter grunnet pålegg om tjenester for beboerne. I Fredrikstad på Veumalleen statlige mottak for asylsøkere mottas asylanter fra Kosovo og Tyrkia som har fått avslag på asylsøknad i Sverige etter grundig behandling.

For å oppnå kontroll med tilstrømmingen og en raskere søknadsbehandling bør ikke de med avslag i Dublin-samarbeidsland tilbakesendes dit umiddelbart?»

Statsråd Victor D. Norman: Norge tiltrådte Dublin-konvensjonen i april 2001. Konvensjonen skal forhindre såkalt asylhopping samt innføre klare regler for hvilket land som har ansvar for den enkelte asylsøker.

Det er riktig at det i dag sitter asylsøkere i norske mottak som tidligere har fått behandlet sine søknader om asyl i Sverige eller andre land tilknyttet Dublin-samarbeidet. Når disse asylsøkerne ikke returneres umiddelbart ved ankomst til Norge, skyldes dette at ulike prosedyregler i Dublin-konvensjonen innebærer at det alltid vil ta noe tid før tilbakeføring kan skje.

Norske myndigheter må, etter at politiet har foretatt fingeravtryksundersøkelser, sende en formell forespørsel om overtakelse eller tilbaketakelse til det aktuelle Dublin-land. Å få svar på en slik forespørsel kan ta noe tid. Dersom man får aksept for tilbakeføring, fatter Utlendingsdirektoratet et avslag, og asylsøkeren bortvises til Dublin-staten. Slikt vedtak skal fattes så snart som mulig, og direktoratet har styrket sin beredskap for å kunne behandle disse sakene raskt. Etter endelig vedtak skal uttransport skje raskt, og politiet prioriterer disse sakene.

For å effektivisere og forenkle rutinene rundt returarbeid Norge nå med å få i stand særavtaler med Sverige, Danmark, Finland og Tyskland. Avtalene vil innebære at en asylsøker umiddelbart kan returneres til et av avtalelandene dersom det er sannsynlig at dette landet er nærmere til å ha ansvaret i medhold av konvensjonen.

For øvrig kan jeg nevne at direktoratet har satt i gang en hurtigsaksbehandling av søknader som er antatt grunnløse. For disse sakene foretas det ikke noen Dublin-prosedyre, og uttransport kan derfor skje raskt, i mange tilfeller raskere enn om søknaden behandles etter Dublin-konvensjonen.

Vedrørende opprettelsen av nye mottak ønsker jeg å presisere at UDI er ansvarlig for at det til enhver tid er et tilstrekkelig antall mottaksplasser for asylsøkere i Norge.

I den forbindelse etableres det for tiden mottak i alle landets fylker, herunder også Østfold fylke. I forbindelse med etablering av mottak får kommunen en vertskommunal kompensasjon som skal dekke utgifter til helsetjenester, barnevern, tolk og administrasjon som påløper i forbindelse med mottaket. Kommunekompensasjonen består av to elementer, der det ene elementet er et grunnbeløp på 175 000 kr som kommunen får uavhengig av antall mottaksplasser. I tillegg kommer 1 900 kr pr. mottaksplass i kommunen. Disse tilskuddene skal dekke de kommunale utgiftene som er nevnt ovenfor.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg takker statsråden for svaret, og jeg er meget glad for at departementet nå er i fullt arbeid med å gjøre noe på dette området. Det er jo en enorm tilstrømming til Norge, og det vi risikerer hvis man ikke får fortgang i dette arbeidet, er at de som har et reelt beskyttelsesbehov, ekte flyktninger, blir sittende i lange køer på grunn av at UDI og mottaksapparatet er overarbeidet.

I Sarpsborg kommune, som er en av mange kommuner i Østfold hvor det nå etableres statlige mottak, har man vært misfornøyd med at man pålegges oppgaver, fordi man ikke får dekket de fullstendige kostnadene til nettopp det som statsråden nevnte, helse- og tolketjenester, barnevern og administrasjon. Her får man altså et beløp på 479 000 kr til å dekke dette. Men kommunen lager et eget mottaksregnskap for å kunne legge på bordet hva som er de reelle og nødvendige kostnadene for å yte disse tjenestene (presidenten klubber).

Vil statsråden innføre ordninger, slik man har i Sverige og Danmark, der de fulle kostnader blir dekket når kommunene pålegges disse tjenestene?

Statsråd Victor D. Norman: Det er ikke ønskelig for noen parter at staten fra tid til annen ser seg nødt til å etablere mottak for asylsøkere i kommuner som i utgangspunktet ikke ønsker dette. Imidlertid må vi ta innover oss de forpliktelser vi har i forhold til dem som søker asyl i Norge, og det minste vi må kunne tilby, er innkvartering til dem som kommer. Kommunene har på flere områder det samme ansvar for beboere i mottak som for befolkningen ellers i kommunen. I tråd med forutsetningen om at statlige mottak ikke skal være en økonomisk belastning for kommunene, gis det en økonomisk kompensasjon til vertskommuner for statlige mottak. Denne vertskommunale kompensasjonen skal dekke de kommunale utgiftene til tolk, helsetjeneste, barnevern og administrasjon i forbindelse med mottakene. Og noe mer er det for så vidt ikke å si om det.

Presidenten: Øystein Hedstrøm – til tillegsspørsmål. Presidenten ber representanten vennligst holde seg innenfor taletiden.

Øystein Hedstrøm (FrP): Ja, da begynner vi på 30 sekunder – nå!

Departementet og UDI har nå startet med en ny måte å utplassere asylanter på, såkalt spredt bosetting i desentra-

liserte mottak. Dette har vært prøvd i en rekke andre land, bl.a. i Skåne-området i Sverige. Evalueringen av den privatboendemodellen har som konklusjon at dette virker for gettoisering og imot integrering. Vil departementet ta innover seg de resultatene man har oppnådd med spredt bosetting i andre land og lære av disse, slik at man ikke gjør de samme feilene man har gjort der?

Statsråd Victor D. Norman: Når det gjelder forsøket med at asylsøkere kan finne seg bolig selv, ble dette foreslått i St.meld. nr. 17 for 2000-2001, Asyl- og flyktningpolitikken i Noreg. Forslaget fikk tilslutning i Stortinget. I komiteinnstillingen var det enighet om etablering av en forsøksordning der asylsøkere kan finne seg bolig selv. Det ble forutsatt at dette ble gjort innenfor strukturer som knytter enkeltpersoner opp mot mottak.

Erfaringer fra Sverige, som har hatt en ordning med såkalt egetboende siden 1994, er både positive og negative. Det er behov for å få mer kunnskap om alternative mottaksformer i Norge i tillegg til dagens mottakssystem med i hovedsak sentraliserte mottak. Et prøveprosjekt der beboere fra mottak selv kan finne seg et sted å bo med en viss bostøtte, er primært et tiltak for å øke kunnskapen på dette området når det gjelder å finne fram til modeller som gir større muligheter for et aktivt liv, og som også kan være økonomisk lønnsomt for samfunnet som helhet. Vi har erfart at lange opphold i mottak kan virke passiviserende og reduserer beboernes mestringsevne. Så vi fastholder at forsøket er fornuftig.

Presidenten: Vi går så tilbake til spørsmål 23.

S p ø r s m å l 23

Britt Hildeng (A): «I april 1998 bad et flertall i Stortinget Regjeringen utrede mulighetene for utvidelse av listen over yrkessykdommer slik at den også ville omfatte spesielle slitasje- og belastningslidelser som er klart yrkesbetingede.

Hvilke utredninger har departementet gjort, og på hvilken måte er resultatet av disse utredningene fulgt opp mht. å endre lov og forskrifter slik at slitasje- og belastningslidelser som er yrkesbetingede, blir sidestilt med øvrige yrkessykdommer?»

Statsråd Ingjerd Schou: Personer som blir rammet av en yrkesskade, kan ha rett til en rekke særfordeler i folketrygden og erstatning fra den obligatoriske yrkesskadeforsikringen. Som en yrkesskade regnes først og fremst skader som skyldes en arbeidsulykke. I tillegg er det i forskrifter gitt en liste over visse typiske yrkessykdommer som likestilles med yrkesskade. Dette er lidelser som det erfaringsmessig er en særlig risiko for å pådra seg i arbeidssammenheng. Belastningslidelser som skyldes langvarig påvirkning, er på et generelt grunnlag unntatt fra yrkesskadedekningen.

Stortinget bad i 1998 den daværende Bondevik-regjeringen om å utrede muligheten for å inkludere enkelte

spesielle belastningslidelser som er klart yrkesbetingede, på listen over yrkessykdommer.

Departementet har sørget for at muligheten for å inkludere enkelte belastningslidelser på listen er utredet, bl.a. med bistand fra Statens arbeidsmiljøinstitutt. En rapport om saken ble avgitt til departementet den 22. november 1999 og deretter sendt på høring.

I rapporten frarådes en generell utvidelse av yrkesskadedekningen til å omfatte belastningslidelser. Statens arbeidsmiljøinstitutt foreslår likevel noen få spesielle belastningslidelser som man bør vurdere å ta med på listen over likestilte yrkessykdommer. I høringsrunden var det delte oppfatninger. Arbeidstakerorganisasjonene er stort sett positive til utvidelser, mens arbeidsgiversiden og de som administrerer yrkesskadeordningene, Rikstrygdeverket og forsikringsbransjen, går imot.

I rapporten ble det ellers foreslått en særregel for skader oppstått etter personløft, noe som særlig er et problem i pleie- og omsorgssektoren. Høringsinstansene er stort sett positive til dette forslaget, men forsikringsnæringen går imot.

Saken ble ikke fulgt opp av Stoltenberg-regjeringen etter denne høringsrunden. Jeg ser at saken har betydelige administrative problemer, og innebærer vanskelige avgrensningsspørsmål.

Stoltenberg-regjeringen satte ned et offentlig utvalg som skal vurdere viktige spørsmål på yrkesskadeområdet, bl.a. når det gjelder organisering og saksbehandling. En yrkesskadet person kan i dag ha rett til særskilte yrkesskadefordeler fra folketrygden og erstatning fra den obligatoriske yrkesskadeforsikringen. Den skadelidte må altså forholde seg til flere ulike regelsett og instanser. Utvalget skal vurdere å samle de ulike ytelsene ved yrkesskade i én ordning for å oppnå forenkling og bedre ressursbruk. Utvalget skal levere sin innstilling innen 1. mai 2003.

Eventuelle endringer i organiseringen og saksbehandlingen på dette området bør derfor vurderes før man tar stilling til en eventuell utvidelse. Å innføre erstatning for enkelte belastningslidelser nå vil etter min mening kunne belaste et administrativt og medisinsk apparat som allerede er under kritikk fra ulike hold.

Britt Hildeng (A): Takk for svaret.

De motforestillingene som statsråden viser til, er jo sånt som er kjent. Og utgangspunktet for at denne saken i sin tid ble reist i Stortinget, var en bred vilje til å gjøre noe med det. Det er åpenbart at lovgivningen på dette området er klart kvinnekriminerende, noe som også NOU-utredningen påpekte når det gjelder kvinners helse.

Det er og var et bredt ønske fra stortingsflertallets side å gjøre noe med dette, og det har gått lang tid uten at Stortinget i hvert fall har fått noen tilbakemelding på den henvendelsen som ble gjort i form av dette vedtaket.

Vil statsråden ta initiativ til at vi får en bredere behandling av dette?

Statsråd Ingjerd Schou: Det er viktig at den enkelte blir vurdert med utgangspunkt i seg selv og sin sykdom. Likevel har Regjeringen fokusert på at det er arbeids-

evnen som må være i fokus i forhold til å klare å tilbakeføre til arbeid.

Utvalget er nedsatt. Det er riktig som representanten sier, det er et uklart lovverk, og det må følges opp. Utvalget skal vurdere å samle de ulike ytelsene ved yrkesskade i én ordning for å oppnå forenklinger og bedre ressursbruk. Innstillingen kommer som nevnt 1. mai 2003, og vi vil følge opp saken deretter.

Britt Hildeng (A): Det er jo flere sider innenfor trygdelovgivningingen som klart diskriminerer kvinner, og det er også sider ved helsetilbudene som har en diskriminerende effekt. Det beskrives i denne NOU-en når det gjelder kvinner og helse. Det er vel et forhold som Regjeringsen også vil følge opp med en sak til Stortinget.

Vil sosialministeren bidra til at man får en bred vurdering av kvinners forhold til helsetilbud og til trygdelovgivningingen?

Statsråd Ingjerd Schou: Ja, det er viktig at både kvinners og menns helse vurderes i en helhet, og vi vil selvfølgelig fokusere på det når vi følger opp saken etter at utvalget har kommet med sin innstilling. Da skal vi ha en god, bred og grundig gjennomgang.

S p ø r s m å l 24

Elsa Skarbøvik (KrF): Jeg vil stille følgende spørsmål til sosialministeren:

«Unge voksne med funksjonshemmingen ADHD får ofte ikke tilstrekkelig hjelp, bl.a. har kommuner i Vestfold avslått søknad om brukerstyrt personlig assistanse. Foreldres nødrops blir ikke fulgt opp, og konsekvensene kan bli katastrofale både for personene med ADHD og deres omgivelser.

Hva mener statsråden må gjøres for å bedre situasjonen for disse?»

Statsråd Ingjerd Schou: Brukerstyrt personlig assistanse er en alternativ organisering av praktisk og personlig hjelp for sterkt funksjonshemmede som har behov for bistand i dagliglivet. Søknader om brukerstyrt personlig assistanse skal vurderes innenfor de samme rettslige rammene som de andre tjenestene nevnt i sosialtjenesteloven § 4-2. Dette innebærer at kommunen, i samråd med brukeren, skal foreta en individuell vurdering av den enkeltes behov for hjelp. De som ikke kan dra omsorg for seg selv, eller er helt avhengig av praktisk eller personlig hjelp for å greie dagliglivets gjøremål, har krav på hjelp. Det er imidlertid kommunen som fatter beslutning om hvilken type tjeneste som skal tilbys. Hvis det skulle være slik at kommunen erkjenner at det er et hjelpebehov, men mener den hjelpeformen det er søkt om, ikke passer, skal kommunen rådføre seg med søkeren for å komme fram til en bedre løsning som begge parter kan akseptere.

Representanten Skarbøvik har tidligere vist til at en kommune i Vestfold har avslått en søknad om brukerstyrt personlig assistanse med den begrunnelse at brukeren ikke kan ivareta arbeidsgiveransvaret alene. Da ordningen med brukerstyrt personlig assistanse ble behandlet i Stortinget, pekte sosialkomiteen på at ut fra erfaringene i forsøksperioden skal nærstående personer eller hjelpeverge ikke utelukkes fra å bistå i arbeidslederfunksjonen. Dette er i dag ikke tydeliggjort godt nok i rundskrivet til kommunene, og jeg vil derfor sørge for at dette kommer tydelig fram.

Hjelpeapparatet i kommunene vil ikke alltid ha tilstrekkelig kompetanse til å kunne vurdere alle typer hjelpebehov. Når det gjelder ADHD, er det helt klart at det er behov for å tilføre mer kompetanse. Det er derfor etablert et statlig kompetansesenter, «Nasjonal Kompetansenhet for AD/HD, Tourettes Syndrom og Narkolepsi», som skal spre kompetanse og bistå øvrig hjelpeapparat.

Når det gjelder voksne med ADHD, er det i tillegg etablert tre regionale sakkyndige team knyttet til medisinske fagmiljø, lokalisert til henholdsvis Oslo, Bergen og Trondheim. Disse teamene bistår hjelpeapparatet i enkeltsaker og bidrar til å bygge opp kompetanse lokalt.

Elsa Skarbøvik (KrF): Takk for et positivt svar, som jeg tror vil bidra til at vi kan hjelpe enda flere enn i dag.

Det er viktig å finne løsninger som hjelper dem som er helt avhengig av praktisk eller personlig hjelp for å greie dagliglivets gjøremål, og da er nettopp dette med brukerstyrt personlig assistent så viktig, og en god løsning. Jeg er glad for at statsråden vil tydeliggjøre dette overfor kommunene, for her har det antakelig vært en misforståelse, ved at det sosialkomiteen sa i sin merknad om at nærstående personer eller hjelpeverge ikke skal utelukkes fra å bistå i arbeidslederfunksjonen, ikke har nådd godt nok fram.

Av svaret forstår jeg det da slik at en kommune ikke kan utelukke denne løsningen, hvor altså en mellommann, en nærstående person – en mor eventuelt – kan ta del i arbeidslederfunksjonen og hjelpe til slik at man kan få en brukerstyrt assistent.

Jeg vil gjerne ha slått fast at dette nå vil bli sendt rundt – at kommunene får det tilsendt.

Statsråd Ingjerd Schou: Svaret er ja.

Elsa Skarbøvik (KrF): Det er fint at det kan slås fast, for jeg vet konkret at dette ikke har vært fulgt opp i kommunene på en slik måte.

Til slutt vil jeg bare følge opp det siste som ble sagt i svaret vedrørende kompetansesenterne for ADHD, som skal bistå hjelpeapparatet. Jeg vet at dette med medisiner er et problem. For å få Ritalin må man gå i tre måneder og vente før man kan komme inn på medisiner, hvis man altså er diagnostisert etter at man er 18 år. Vi vet at fengslene i dag er fulle av personer med ADHD på grunn av narkomani og mange som har en kriminell løpebane. Kan statsråden også se på om det kan gjøres noe

med dette, slik at man kan komme tidligere inn til behandling?

Presidenten: Statsråd Ingjerd Schou, vær så god – i den grad det er mulig, vi begynner jo å bevege oss litt bort fra hovedspørsmålet.

Statsråd Ingjerd Schou: Ja, det slo meg også.

Til representanten er det vel det å si at det er viktig at de som har diagnosen ADHD, får hjelp og tilbud. Jeg vet også at det er lagt spesielle rammer omkring hvordan denne behandlingen skal være. Jeg kjenner det imidlertid i detalj ikke godt nok, men jeg ser selvfølgelig på saken hvis det er ønskelig.

S p ø r s m å l 2 5

Torstein Rudihagen (A): Eg har følgjande spørsmål til nærings- og handelsministeren:

«I et foredrag holdt av statsministeren og i brev fra Kommunal- og regionaldepartementet sies det at størstedelen av de distrikts- og regionalpolitiske virkemidlene fra kategori 13.50 på statsbudsjettet skal legges til fylkeskommunen. SND er nå i ferd med å tilpasse seg de store nedskjæringene Regjeringen foreslo, og som stortingsflertallet vedtok i årets statsbudsjett.

Hvilke konsekvenser vil dette få for SND, og vil statsråden klargjøre rollen og omfanget SND skal ha i næringsutviklingen?»

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Midlene til bedrifts- og næringsutvikling i distriktene forvaltes i dag i sin helhet av SND. Størstedelen av midlene tildeles SNDs distriktskontor via fylkeskommunene.

Regjeringen ønsker å styrke fylkeskommunene som utviklingsaktør ved å gi dem et større ansvar for å forvalte de distriktspolitiske virkemidlene. For SND vil dette innebære at føringene i sterkere grad vil komme fra fylkeskommunene istedenfor fra staten. Dette vil gi fylkeskommunene større frihet til å foreta vurderinger basert på lokale og regionale forhold.

Det pågår nå et arbeid med å utrede de administrative konsekvensene av operasjonsrammene SND fikk i forbindelse med Stortingets budsjettvedtak for 2002. Regjeringen tar sikte på å komme tilbake med en mer helhetlig vurdering av SNDs virksomhet, organisasjon og eventuelle tiltak i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett våren 2002.

Videre må dette ses i forhold til at det nå pågår en helhetlig gjennomgang av det offentlig finansierte virkemiddelapparatet rettet mot næringslivet. SND vil inngå i denne gjennomgangen. Det er behov for å vurdere om virkemiddelapparatet fungerer effektivt og er tilpasset næringslivets behov. Dessuten er det, i lys av økt vekt på de generelle rammebetingelsene, nødvendig i større grad å spisse innsatsen mot de områdene hvor de private markedene ikke fungerer effektivt. I denne sammenheng vil både eksisterende og nye virkemidler bli vurdert. Gjennomgangen ledes av Nærings- og handelsdepartementet

og skal munne ut i et forslag om ny sammensetning av virkemidler og organisering av apparatet. Dette arbeidet skal være avsluttet til sommeren.

Torstein Rudihagen (A): Eg takkar for svaret. Det var ikkje så veldig klargjerande i forhold til SNDs framtidige rolle.

Det er riktig at verkemiddelapparatet sjølvsagt ikkje er noko mål i seg sjølv, det er den regionale næringsutviklinga som er målet. Men SND har gjort ein god og nødvendig jobb for utvikling av kompetanse og næringsutvikling, og det konkluderte faktisk òg stortingsfleirtalet med så seint som i fjor vår. Men vi veit òg at for å finansiere skattelette på 3,4 milliardar kr vart det m.a. kuttet i Regjeringas budsjettpropplegg med 1,7 milliardar kr totalt på utviklingsprosjekt i norsk næringsliv, og det faktisk i ei tid da vi slit med å få nødvendige etableringar, særleg i Distrikts-Noreg. Og det er ikkje slik at skatteincentiv hjelper særleg mykje for nyetableringar og småbedrifter i ein tidleg utviklingsfase. I denne prosessen fekk SND nedskjeringar på 25 pst., som vil medføre ein reduksjon på om lag 100 tilsette osb. Og så er det gitt ytterlegare signal no, og da synest eg at statsråden må klargjere SNDs rolle.

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Som representanten er vel kjent med – det ligger jo i spørsmålet – holder vi på å justere SNDs organisasjon etter de vedtak som er fattet i Stortinget.

I tillegg har vi en gjennomgang av hele virkemiddelapparatet, herunder SND, for å se om vi har de rette tingene i fokus i forhold til de tilgjengelige ressursene. Da nevnte representanten Rudihagen et stikkord om tidligfasen i en bedrifts liv. Jeg har faktisk i formiddag hatt møte med SND, og det er helt åpenbart at fokuseringen kommer til å dreie mer i retning av oppstart, nyskaping og innovasjon, i forhold til det som går på den alminnelige driften i en bedrifts liv.

Resultatet av dette kommer til høsten etter at denne prosessen er ferdig, men konsekvensen av årets budsjettvedtak kommer i revidert nasjonalbudsjett.

Torstein Rudihagen (A): Eg takkar for svaret enda ein gong.

Det er greitt at det er ein prosess på gang, men Regjeringa gir jo òg ein del signal. I nemnde foredrag sa statsministeren at 800 mill. kr skulle leggjast inn til regionale utviklingstiltak i fylkeskommunen. Dessutan skriv Erna Solberg i eit brev ho har sendt ut, at ansvaret for BUMidlane skal over til primærkommunane – i seg sjølv er det 60 årsverk. Dessutan har Gabrielsen og Regjeringa tidlegare signalisert ei privatisering av låneporteføljen – som faktisk er på 30 milliardar kr – som òg vil gje eit stort inntektstap for SND. Kva blir da att til SND?

Det er interessant å høyre Gabrielsen prate om å styrke fylkeskommunens rolle. Vi veit jo at Høgre har programfesta å avvikle fylkeskommunen. Det er ikkje mange dagane sidan eg høyrde fylkesleiaren til Høgre i Oppland seie at fylkeskommunen ville vere borte om 5–6 år.

No snakkar Gabrielsen om å styrkje fylkeskommunens rolle. Pratar Gabrielsen frå hjartet?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Hvor i kroppen min tale kommer fra, er ikke spesielt interessant, etter mitt skjønn. Det er de ord som blir sagt, som må være det interessante. På samme måte som i det partiet som Rudihaugen representerer, er det forskjellig syn på de fleste spørsmål. Det har vi jo fått anskueliggjort i betydelig grad i den senere tid. De synspunktene Høyre tidligere har hatt og har på fylkeskommunen, er også vel kjent.

Det statsministeren sa om å styrke fylkeskommunen som regional aktør, er det som ligger til grunn for det som skjer, med ca. 800 mill. kr anslått. Det betyr at det tildelingsbrevet som tidligere kom fra Kommunal- og regionaldepartementet, ikke vil ha den detaljeringsgraden det tidligere hadde, men det vil være fylkeskommunal prioritering som skal gi signaler til hvordan SND skal håndtere disse midlene.

Når det gjelder de BU-midlene, er det ikke 60 stillinger som er brukt på å håndtere det, det er ca. halvdelen. Men det er Stortinget som skal bestemme hvordan dette skal gjøres i siste instans. SND vil antakeligvis være en interessant aktør for å gjøre den jobben også i framtiden.

S p ø r s m å l 2 6

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg har følgjande spørsmål til samferdselsministeren:

«I behandlinga av finansinnstillinga gjorde Stortinget vedtak om å be Regjeringa føreta ein gjennomgang av økonomien i Luftfartsverket og vurdere behov for tilleggsløyvingar eller andre tiltak i 2002. Regjeringa vart vidare bedt om å koma tilbake til Stortinget med dette på eigna måte så raskt som mogleg.

Korleis har statsråden planar om å følgja opp dette vedtaket, og kan ho forsikra om at det ikkje vert gjort større endringar i lufthamntilbodet før Stortinget har handsama denne saka?»

Statsråd Torild Skogsholm: I behandlinga av Innst. S. nr. 119 for 2000-2001 fra samferdselskomiteen om Nasjonal transportplan 2002-2011 sluttet Stortinget seg til å vurdere lufthavnstrukturen, bl.a. med henvisning til at nye samferdselsprosjekt og -tilbud de senere år har redusert reisetiden mellom flere lufthavner betydelig.

Luftfartsverket har etter oppdrag fra departementet, i regjeringen Stoltenbergs tid, utredet og lagt fram ulike sider ved sitt tilbud av tjenester i det regionale flyplassnettet. Videre drift og investeringer er vurdert ut fra ulike krav til standard i rutetilbudet og de tekniske/økonomiske utviklingsmuligheter som foreligger for den enkelte flyplass. Hensynene til de myndighetskrav som stilles til utforming og utstyr på flyplassene, vil stå sentralt.

Jeg tar sikte på å komme med framlegg for Stortinget om lufthavnstrukturen i april.

Jeg tar vidare sikte på å legge fram forslag til revidert budsjett for Luftfartsverket for 2002 i en proposisjon i mai, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Stortinget vil på denne bakgrunn ha mulighet til å behandle de to framleggene samtidig.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg takkar statsråden for svaret – det vart jo litt svar på det eg spurde om, heilt til slutt. Eg spurde ikkje om saka om luftfartsstrukturen, men faktisk om oppfølginga av eit romertalsvedtak som vart gjort, knytt til finansinnstillinga i Stortinget. Som statsråden sikkert hugsar, var luftfart eit ganske sentralt tema, og me – i alle fall Arbeidarpartiet og fleire andre parti – peikte på ein del problem som allereie var på gang. Kan eg i dette svaret lesa – det vil eg gjerne ha presisert – at det ikkje vert nokon innskrenkingar eller særlege endringar i tilbodet før Stortinget får saka tilbake? Me hadde fleire innspel, me hadde dette vedtaket om å koma tilbake om Luftfartsverkets situasjon, me hadde ein fleirtalsmerknad om at Sola-utbygginga skal gå sin gang, og me hadde ein arbeidartimerknad om Oslo Lufthamn, som eg skal koma tilbake til i neste tilleggs-spørsmål. Kan me no veta at det ikkje vert innskrenkingar på diverse flyplassar, nattestenging og ulike tiltak for å spare pengar?

Statsråd Torild Skogsholm: Som jeg sa i mitt svar, vil jeg komme tilbake til Stortinget med denne saken i revidert budsjett, og da vil disse ulike sidene bli belyst. Luftfartsverket står til enhver tid ansvarlig for sin egen økonomi, og i den grad de er nødt til å ta tak i spesielle situasjoner, har de en viss frihet til det. Men de store, prinsipielle spørsmålene vil bli lagt fram for Stortinget, slik at Stortinget på en ordentlig måte kan forholde seg til dette. Luftfartsverkets økonomi er viktig, og det opptar meg mye i disse dager. Derfor er det også riktig og viktig at vi får lagt fram denne saken på en ordentlig måte for Stortinget.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg takkar igjen for svaret.

I tillegg til å vera ansvarleg for sin eigen økonomi forvaltar Luftfartsverket eit område som har store samfunnsmessige konsekvensar. Difor er det eg bryr meg med dette i dag. Eg registrerer at luftfartsdirektøren seier at når det gjeld problema på Oslo Lufthamn, går det på stoltheita, dei skal klara det sjølve dersom det er mogleg. Og stoltheit er ein bra ting om det ikkje vert eigenrådige, og om det ikkje går så langt at det går langt utover dei fullmaktene som ein luftfartsdirektør har.

Korleis vil statsråden sikra at problema på Gardermoen vert løyste, men at dei ikkje vert løyste på ein måte som går ut over flytilbodet i resten av landet?

Statsråd Torild Skogsholm: Det er viktig at Luftfartsverket er i stand til å utøve sin funksjon på en rasjonell og god måte, og at deres tilbud skal være i tråd med det behovet som er i forhold til den lufttrafikken som er der. Ikke minst er sikkerhetsaspektet veldig viktig, og Luftfartsverket er veldig klar over at jeg som samferdselsminister legger veldig stor vekt på det. Så sikkerheten er viktigst i denne situasjonen hvor økonomien er veldig

stram, og det er de kjørereglene som Luftfartsverket opererer med akkurat nå. Og da synes jeg det er viktig at Stortinget får forholde seg til den økonomiske situasjonen som de står overfor, og som representanten her er inne på.

S p ø r s m å l 2 7

Kenneth Svendsen (FrP): «Ifølge Norges Lastebileier-Forbund er strøingen av glatt veibane meget dårlig. I enkelte tilfeller, bl.a. over Haukeli, må sjåførene ringe politiet for å få strødd veiene slik at de blir sikre. Grunnen til dette er bl.a. Vegvesenets egne definisjoner om hva som er glatt.

Vil statsråden sørge for at veier som er glatte, blir strødd, og at sjåførene slipper å ringe politiet for å få Vegvesenet til å strø veiene?»

Statsråd Torild Skogsholm: Statens vegvesen har som målsetting å sørge for gode og sikre kjøreforhold til enhver tid. Men samtidig er det klart at det vil være en utfordring å nå dette målet 100 pst. i vårt langstrakte land med svært skiftende værforhold.

Det er laget retningslinjer om akseptable friksjonsforhold som alle vegkontor skal bruke. Strøstandarden er i tillegg differensiert etter trafikkmengden på vegen. Dette gjelder f.eks. den tiden som kan gå fra det er oppdaget glatte veger, til vegene er strødd. For den laveste trafikkklassen er tiltakstiden 4 timer. Disse retningslinjene ble gjort gjeldende i 1999 og innebar en skjerping av tidligere krav med hensyn til strøing av veger. På veger i og omkring våre største byer legges det opp til at det skal være mest mulig bar vegbane. På disse vegene benyttes salt som spres ut før snøfall og/eller etter temperaturendringer som kan medføre isdannelse.

Haukelifjell blir strødd etter den strengeste vintervegstandarden. Tiltakstiden er her 2 timer.

Det er beklagelig dersom vegbrukerne ikke er fornøyd med den tjenesten Vegvesenet utfører. Samtidig vil jeg peke på at enhver bilist har ansvar for å sikre kjøringen. Spesielt gjelder dette førere av tunge kjøretøy, som skal ha kjettingutstyr tilgjengelig når de ferdes i områder der det kan bli glatt. Alle må være forberedt på at det kan bli glatt på vegene i Vinter-Norge. Dette må påvirke kjøremåten, og kjettinger må legges på i tide. Jeg har nylig tatt initiativ overfor Vegdirektoratet for å skjerpe innsatsen overfor utenlandske vogntog som er dårlig skodd for norske vinterforhold.

Jeg er blitt gjort kjent med at Norges Lastebileier-Forbund har henvendt seg til Vegdirektoratet, der en tar opp spørsmål om vintertjenesten. Vegdirektoratet vil med bakgrunn i denne henvendelsen vurdere mulige forbedringer. Jeg vil holde meg orientert om resultatet av dette.

Kenneth Svendsen (FrP): Jeg takker for svaret.

Det er bra at man har tatt tak i dette med utenlandske trailere, som klart er et problem. Men når Norges Lastebileier-Forbund hevder at det i år har vært dårligere vintervedlikehold enn noensinne, så er det et problem. Man-

gel på strøing og dårlig brøyting har gjort mange sjåfører helt oppgitt, og det er jo sjåførene som på mange måter får skylden for dette. Lastebileier-Forbundet hevder også at sjåfører henges ut med påstand om at de ikke vil bruke kjettinger, mens realiteten er at det nesten ikke finnes plasser til å legge på kjettinger, og at de plassene som er, ikke blir brøytet.

Statsråden var inne på den definerte standarden for når det glatt eller ikke. Når man så får slike opplysninger om at det er veldig glatt, vil da statsråden se på om disse definisjonene er riktig utformet, slik at det virkelig ikke er for glatt når de her slår til?

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg har også hørt disse innvendingene som er kommet fra Lastebileier-Forbundet. De er oppfordret til å komme med en skriftlig henvendelse til Vegdirektoratet om denne situasjonen som vi har hørt om. Det er ikke kommet inn noen henvendelse om det.

Det er likevel viktig å presisere at trafikksikkerheten skal stå i høysetet. Derfor er det viktig at Statens vegvesen følger opp retningslinjene i forhold til hvordan man skal behandle vegbaner som er glatte. Det har jeg tillit til at de gjør, og de vet at det er trafikksikkerheten som er i fokus, samtidig som jeg vil understreke at det er viktig å huske at enhver som ferdes på vegene, det være seg om man er lastebilsjåfør eller annen sjåfør, må ta de forholdsreglene som gjelder.

Kenneth Svendsen (FrP): Takk for svaret.

I forrige uke var komiteen i Telemark og fikk høre om problemene der. Der manglet man 600 mill. kr til vedlikehold på veiene. Det gjaldt selvfølgelig ikke bare brøyting og strøing, men også dårlig asfalt.

Hvis det er penger som er problemet for at man skal ha sikre veier, og for at strøing og brøyting skal foregå på en skikkelig måte for å holde veiene åpne, er det da slik å forstå at departementet vil sørge for at det vil bli penger nok i budsjettene til at dette kan opprettholdes på en ordentlig måte og sikkerheten ivaretas?

Statsråd Torild Skogsholm: Nå er det selvfølgelig alltid slik at det er ønskelig med mye større budsjetter på alle felt, så også på dette området. Budsjettene blir forelagt Stortinget, og slik sett har Stortinget mulighet til å komme med innspill i forhold til det. Jeg vil likevel også presisere at vi har alle et ansvar i forhold til sikkerheten. Som vegmyndighet har vi et ansvar som vi skal følge opp, på samme måte som lastebileiere og sjåfører har et ansvar, når det gjelder den siden av svaret.

S p ø r s m å l 2 8

Heidi Sørensen (SV): «Flere av regjeringspartiene gikk til valg på bedre og billigere kollektivtransport. I Sem-erklæringen understrekes det også at man skal jobbe for økte investeringer og reduserte priser på kollektivtrafikken. Fra 1. mars i år varsler Oslo Sporveier at de på

(Sørensen)

nytt vil øke takstene, men et flertall i Oslo bystyre vil stanse denne takstøkningen.

Hva har statsråden tenkt å gjøre i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for å sikre at nødvendig vedlikehold og nødvendige investeringer blir foretatt i Oslo Sporveier?»

Statsråd Torild Skogsholm: Når det gjelder dette spørsmålet, vil det for det første ikke være riktig av meg å gå inn på hva som skal ligge inne i revidert budsjett, men jeg føler at det er viktig å presisere en del ting når det gjelder kollektivtransporten, og spesielt storbyproblematikken.

Det å gi folk i Oslo og andre storbyområder et bedre kollektivtilbud er et av mine viktigste mål og en av mine viktigste ambisjoner som samferdselsminister. Godt utbygd kollektivtransport gir mindre utslipp og dermed renere luft. Det bidrar også til å redusere støyproblemene og lette presset på arealene. Et godt kollektivtilbud betyr mindre køer og bedre framkommelighet for nærings- og nytte-transport og demper behovet for nye vegprosjekter.

I statsbudsjettet for 2002 fikk Samarbeidsregjeringen gjennomslag for 45 mill. kr ekstra til oppgradering av linjenettet på T-banen i Oslo. Det er nær en dobling av det statlige bidraget til T-banen i forhold til forrige regjerings forslag. I tillegg bevilger vi ekstra midler for å få ned prisene på kollektivtransport for elever og studenter fra høsten av.

Jeg er også svært opptatt av at storbyene skal få bedre mulighet til å ha innvirkning på valg av transportløsninger for sine innbyggere. Derfor har jeg invitert de største byområdene i landet til prøveprosjekter hvor byene skal få et større overordnet ansvar for samferdselssektoren, med bl.a. muligheter til å se finansiering, drift og vedlikehold i sammenheng. Dette kan bety at f.eks. veg- og kollektivsatsing blir sett mer i sammenheng enn tilfellet er i dag. Ved at lokale myndigheter får adgang til å se virkemiddelbruken i sammenheng, styrkes mulighetene for at de reisende snarlig oppnår bedring i tilbudet.

Dette er de første viktige stegene for å styrke kollektivtransporten i Oslo-området. Mitt og Regjeringens mål er å bedre kapasiteten, øke frekvensen og på sikt redusere prisene. Oppgradering av T-banen vil bidra til økt sikkerhet, punktlighet og reisehastighet på T-banenettet. Jeg legger til grunn at de midlene som staten bevilger til T-banen i Oslo, skal komme i tillegg til, ikke som erstatning for Oslo kommunes støtte til kollektivtransporten i Oslo. De ambisiøse planene Byrådet i Oslo har lagt for å investere stort i oppgradering av T-banen og ta igjen etterslepet, er meget positive, og forplikter også staten til videre innsats i et spleiselag.

Som representanten Sørensen kjenner til, vil Regjeringen ta sikte på å legge fram en egen stortingsmelding om kollektivtransport nå i vår. Når det gjelder ytterligere utdyping av denne satsingen på kollektivtransport, vil jeg vise til denne stortingsmeldingen.

Heidi Sørensen (SV): I høst, før valget, tilbragte jeg seks uker på Karl Johan og prøvde å forklare folk hvorfor jeg i denne valgperioden ikke kunne love folk billigere kollektivtransport. Etter at de hadde stått og akkedert med meg om det, gikk de 20 meter bort, til Kristelig Folkeparti og til Venstre, som lovet dem 25 pst. reduksjon.

Nå er det altså andre gang at de samme folkene som jeg snakket med før valget, ringer og spør hvorfor prisene går opp, når valgkampen handlet om at prisene skulle gå ned. Etter min oppfatning er dette et spørsmål som avler politikerforakt. Jeg syns det er på tide at vi begynner å snakke sant om disse spørsmålene.

Det kan heller ikke komme som noe sjokk på samferdselsministeren at investeringsbehovet og vedlikeholdsbehovet i Oslo Sporveier er så stort som det faktisk er, og at vi i overskuelig framtid ikke kan se for oss noen prisreduksjon. Men skal vi i hvert fall gå sammen i et spleiselag og sørge for at vi ikke opplever ytterligere prisøkninger?

Statsråd Torild Skogsholm: Det er viktig å snakke sant, og det er også viktig at jeg får lov til å understreke at vi styrer etter Sem-erklæringen.

I forbindelse med det å snakke sant vil jeg vise til at alle partier har skyld i at situasjonen er slik som den er i Oslo. Også SV har sittet i byråd i Oslo, uten at verken kapasitet, punktlighet eller priser utviklet seg bedre i den perioden. Men det er for så vidt irrelevant og ikke så interessant å se på nå. Det som er interessant å se på, er hvordan vi kan satse videre, fordi det er et etterslep, og det er store vedlikeholdsbehov som vi må gripe fatt i. Staten er nå villig til å ta sin del og går inn med store midler, og Oslo kommune gjør det samme. Det er på tide. Den store regningen vi nå får, skyldes at vi tidligere har tenkt altfor lite på de gode kollektivløsningene for Oslo.

Heidi Sørensen (SV): Jeg er helt enig i at spleiselaget må bestå av stat, kommune og trafikanter. Men kan vi være enige om at det spleiselaget i framtida ikke skal være slik at vi skyver ytterligere belastninger over på dem som faktisk reiser kollektivt i Oslo i dag?

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Torild Skogsholm: Det som er viktig i forhold til pris i første omgang, er at de med dårligst råd – i hvert fall en gruppe av dem – skal få rabatter. Derfor er vi opptatt av skoleungdom og studenter i første omgang.

For øvrig vil jeg vise til at det har skjedd positive ting når det gjelder kollektivtransporten i Oslo. Det har vært en vekst i kollektivtransporten, og det er bra. Det er også slik, ifølge Oslo Sporveier, at gjennomsnittsprisen for en påstigning på et transportmiddel er 10 kr. Det betyr at den prisen i gjennomsnitt ikke er så hårreisende høy. Men det er fortsatt et mål for oss at vi skal bedre kollektivtransporten – punktlighet, pålitelighet, frekvens – og

så, når vi da får det til, pris. Det nytter ikke å ha lave priser hvis vi ikke har et tilbud som er godt.

S p ø r s m å l 29

Thore A. Nistad (FrP): «Bare administrasjonen av bompengeselskapene har kostet bilistene hele 2 mrd. kr siden 1987, ifølge VG den 25. januar 2002.

Har statsråden noen total kostnader for samfunnet i denne perioden når det gjelder utgiftene både til bomadministrasjon, renteutgifter, oppsetting/nedtaking av bomstasjoner, papirbehandling (kommuner, fylker og stat), forsinkelser/køer ved bomstasjoner, økte drivstoffkostnader, kostnader/skifte av billettssystemer med mer?»

Statsråd Torild Skogsholm: Det er først og fremst et statlig ansvar å finansiere riksvegutbygging i Norge. Behovet er imidlertid stort, og bompengefinansiering er blitt en viktig tilleggsfinansiering for å få prosjekter realisert raskere enn de ellers ville ha blitt. Jeg vil understreke at bompengefinansiering av vegprosjekt oppstår på bakgrunn av lokale initiativ, kommunale og fylkeskommunale vedtak. Det har vært bred politisk enighet på riksplass om å stille seg positiv til denne finansieringsformen på grunn av den store og varige merverdien disse veganleggene har gitt folk og næringsliv i aktuelle områder. Ulike former for trafikantbetaling er heller ikke noe særnorsk fenomen, men en mye brukt finansieringskilde i mange europeiske land.

I årene 1995–2000 har gjennomsnittlig 24 pst. av inntektene til bompengeselskapene gått med til å dekke renteutgifter. Ved at man realiserer prosjekter på et tidligere tidspunkt ved låneopptak, oppnås en samfunnsøkonomisk nytte som kan være betydelig, og som vil være en motpost til rentekostnader. Selskap som ikke lånefinansierer, må benytte seg av den direkte kontantstrømmen fra år til år, og dermed blir anlegget satt i gang senere og får en senere ferdigstilling. Også statlige bevilgninger har en alternativ anvendelse som kan uttrykkes i form av en rentekostnad.

Analysen som har blitt gjort, viser at kostnadene ved forsinkelser og køer i bomstasjonene er små. I de store bompengeprojektene, som f.eks. i Oslo, er andelen av brikke med elektronisk billettering høy, slik at her er det ingen køkostnader av betydning. Bompengeprojekter uten elektronisk billettering har som regel lave trafikk-tall, slik at kø- og forsinkelseskostnadene også her blir ubetydelige.

Oppsetting av en bomstasjon koster i størrelsesordenen 2,5–3 mill. kr for små bomstasjoner, og opp i 20 mill. kr for store.

I perioden 1994–2000 har 10 pst. av bompenginntektene gått til drift og administrasjon. Denne andelen har vist en synkende tendens siden tidlig på 1990-tallet. Det er viktig at så mye som mulig av bompenginntektene går til å finansiere de aktuelle utbyggingsprosjektene. Ineffektiv innkreving i form av høye drifts- og administrasjonskostnader må unngås. Det er viktig i årene fremover

å se på tiltak for å redusere kostnadene ytterligere, ved f.eks. å gjøre nytte av ny teknologi.

Jeg vil også understreke at det i denne sammenheng må tas hensyn til de samfunnsøkonomiske kostnader som er forbundet med skattefinansiering. Skattefinansiering innebærer et samfunnsøkonomisk effektivitetstap. Dette blir det tatt hensyn til i nytte-kostnadsanalysene ved at den statlige finansieringen multipliseres med en faktor på 1,2. Det er viktig å ha dette med når en vurderer innkreivingskostnader ved bompengefinansiering.

Thore A. Nistad (FrP): Her var det mye snakk og lite realiteter i kroner.

Det er jo kjent at det er et vell av både avgifter og innkreivingsmåter når det gjelder nær sagt alt mulig som har med bil å gjøre. Jeg skal ikke nevne alle avgiftene, men det er årsavgifter, bensinavgifter, bomavgifter, og så er det alt byråkratiet – for det må jo sitte noen og ta inn disse pengene og dele dem ut igjen. Regjeringen har jo i Sem-erklæringen også hatt som målsetting at den skal redusere og effektivisere byråkratiet slik at vi får mindre skjemavelde.

Synes da statsråden at denne målsettingen stemmer når det gjelder den inntjeningsmåten og det byråkratiet som vi driver og skaper for akkurat biltrafikken og bilistene?

Statsråd Torild Skogsholm: Ja, jeg mener at dette er en rimelig enkel måte å gjøre det på, og det viser da at finansieringsmetoden isolert sett muligens er minst like god som den med skattefinansiering.

Så er det slik at det aldri har vært intensjonen at rent fiskale avgifter skal øremerkes. Det å øremerke avgifter på bilhold og bilbruk til samferdsel, transport eller for den saks skyld vegsektoren, har aldri vært en politikk vi har ført her i landet. Derfor mener jeg at bompengefinansiering er et bra supplement i forhold til den ordinære statsfinansieringen av bygging av veger her i landet.

Thore A. Nistad (FrP): Jeg hører med forbauselse at statsråden synes at dette er en enkel og god finansieringsmåte – og da går jeg ut fra at det også er snakk om bompengefinansiering. Når hele 24 pst. av disse pengene går andre steder, kan ikke jeg skjønne at dette er en god og enkel finansieringsmåte – men det er for så vidt greit at det er statsrådets syn.

Men når statsråden, som jeg skjønner, vil fortsette med dette systemet, vil hun da ta tak i det slik at bilistene skal få mindre avgifter på andre ting?

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg finner grunn til å understreke at vi ser bompengefinansieringsprosjekter uavhengig av skatte- og avgiftspolitikken når det gjelder bruk og eie av bil. Det er selvfølgelig et interessant tema å drøfte, men det vil ikke bli koblet prinsipielt med de enkelte bompengeprojekter.

S p ø r s m å l 3 0

Jorunn Ringstad (Sp): Eg skal få stille følgjande spørsmål til samferdselsministeren:

«I dag er ansvarsdelinga i vegsektoren tredelt, mellom staten, fylkeskommunane og kommunane. Vegdirektoratet har nyleg sendt ut høyringsforslag om ei todeling av vegnettet i statlege og kommunale vegar. Forslaget inneber at fylkesvegane blir fordelte mellom staten og kommunane.

Støttar Regjeringa forslaget frå Vegdirektoratet om ei todeling av vegnettet?»

Statsråd Torild Skogsholm: På oppdrag fra Samferdselsdepartementet i september 2001 startet Vegdirektoratet et utredningsarbeid om prinsipper for klassifisering av vegnettet. Dette er omtalt i St.prp. nr. 1 for 2001-2002. Vegdirektoratets rapport «Ny klassifisering av offentlig vegnett» er sendt på høring bl.a. til landets fylkeskommuner og kommuner, med høyringsfrist 15. april. Her gjennomgås det prinsipielle grunnlaget for eventuell todeling av vegnettet. En drøfting av fordeler og ulemper ved et todelt vegnett er sentralt i denne gjennomgangen. Det har også vært naturlig å inkludere en vurdering av framtidig stamvegnett i arbeidet med klassifisering av vegnettet.

Regjeringen tar sikte på å forelegge en prinsipiell gjennomgang av spørsmålet om todeling av vegnettet for Stortinget våren 2002. Dette vil ta utgangspunkt i bl.a. Vegdirektoratets utredningsarbeid og innkomne høyringsuttalelser. Regjeringen vil da tilkjennegi sin holdning i saken.

Jorunn Ringstad (Sp): Eg takkar for svaret.

Ei eventuell todeling av vegnettet slik at kommunane får ansvar for 40–60 pst. av dagens fylkesveggar, fører til at kommunane overtek eit større ansvar på samferdselsområdet. Etter dagens kommuneinndeling har vi ein del relativt små kommunar som då kvar for seg vil få ansvar for delar av fylkesvegane. Eg vil her streke under at vi har eit stort fleirtal på Stortinget som òg har sagt at vi ikkje skal endre på kommuneinndelingar med tvang. Ser statsråden problem med at relativt små kommunar må ta eit større ansvar for delar av vegnettet? Ei todeling av vegnettet vil òg redusere fylkeskommunane sitt ansvar på samferdselsområdet. Kva rolle har Regjeringa tenkt fylkeskommunane skal ha på dette området i framtida?

Statsråd Torild Skogsholm: De problemstillingene som her reises, er aktuelle, og jeg syns det er høyst naturlig å ta dem med i de vurderingene som Regjeringen vil legge fram for Stortinget. Det er vanskelig for meg å kommentere disse nå, for det vil være naturlig å ta dem inn i framlegget til Stortinget. Så jeg ber om forståelse for det.

Jorunn Ringstad (Sp): Eg takkar for svaret, som statsråden sjølv òg innrømde ikkje er særleg presist i høve til spørsmålsstillinga.

Vi veit at for heile vegnettet har vi eit stort etterslep når det gjeld vedlikehald. Når det gjeld riksvegnettet, veit vi at det er på 8–10 milliardar pr. i dag. Fylkesvegnettet har òg etterslep når det gjeld vedlikehald. Dette vegnettet er samtidig veldig viktig for store delar av næringslivet og for lokalbefolkninga rundt om i landet. I tilfelle kommunane skal overta store delar av fylkesvegnettet, blir det nye oppgåver for kommunane med trong både for økonomiske ressursar og arbeidskraft. Har Regjeringa pr. i dag tankar om korleis ein vil setje kommunane i stand til å overta ansvaret?

Statsråd Torild Skogsholm: Dette vil måtte tas opp i denne meldingen. Jeg kan ikke her og nå gå inn på realitetene, idet det pågår en prosess. Nå har vi fått innspill fra Vegdirektoratet, og vi venter på innspill i høyringsrunden. Det vil være naturlig for oss og for meg å gå gjennom dem på en ordentlig måte før vi legger fram meldingen. Jeg legger da til grunn at problemstillingen som er reist her nå, naturlig vil inngå i dette.

S p ø r s m å l 3 1

Sigbjørn Mølvik (SV): Jeg vil stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Fra 1. april i år vil NSB slutte å kjøre godstog mellom Oslo og Skien. Det betyr at store mengder gods som hittil er frakta med tog, nå blir flytta over på vei. Dette vil få store negative konsekvenser. For en bedrift i Skien alene – Expert Norge AS – vil det medføre over 2 000 flere vogntog i året på veiene mellom Oslo og Skien.

Hva vil statsråden gjøre for å få stoppa denne ekstremt uheldige og miljøødeleggende utviklinga?»

Statsråd Torild Skogsholm: Innledningsvis vil jeg vise til at det er min oppgave å sikre rammevilkår innen transportsektoren som fører til en transportfordeling mellom transportmidlene som er til det beste for samfunnet som helhet.

I tråd med St.meld. nr. 48 for 2000-2001, Om NSB BAs virksomhet 2001-2003, ble NSBs godsvirksomhet fra 1. januar 2002 overført til selskapet CargoNet AS, hvor NSB BA eier 55 pst. av aksjene og den svenske godsoperatøren Green Cargo AB står som eier av 45 pst. av aksjene. Selskapet ønsker å satse på kombinerte transporter.

CargoNet AS har startet et tilbud for kombinerte transporter mellom Alnabru i Oslo og Skien. Grunnlaget for disse transportene er volumer som kommer inn sjøveien til Europa-Terminalen Brevik, og det arbeides nå med elektrifisering og tilpasning slik at terminalen betjenes direkte med containertog. Jeg har fått opplyst at selskapet arbeider med å finne løsninger for de ulike transportbrukerne basert på containertransport med betjening ut fra Europa-Terminalen. Dette gjøres i dialog med transportbrukerne og ulike samarbeidspartnere slik at hele transporten kan gå i kombinerte opplegg, noe som er mer fleksibelt og mer effektivt for alle parter enn konvensjonell jernbane på gammelmåten – for å si det sånn.

Det forventes at denne endringen vil kunne skje fra 1. april i år.

Målet for CargoNet er å kapre nye godskunder til toget – ikke bare på strekningen Oslo–Skien, men at det også skal gi ringvirkninger til andre strekninger. CargoNets erfaring er at når toget greier å kapre godset ved innførsel til Norge, er det stor sannsynlighet for at også den videre transporten, som i dette tilfellet vil være ut fra Alnabru, vil gå med tog.

Jeg tror en slik helhetlig strategi er riktig for å nå målet om å få mer av godstransporten over fra veg til bane.

Sigbjørn Molvik (SV): Jeg takker statsråden for svaret.

Når det gjelder den transportformen for gods som nå forsvinner, er det det som kalles «vognlast», som statsråden også sa, men man vil fortsatt tilbys kombilast. Bedrifter og næringsliv som har lagt til rette for og basert seg på vognlast, får ikke lenger den muligheten som de har hatt før til å bruke denne typen transport for sitt gods, og kombilast er, så vidt jeg har fått opplyst, et mye dårligere alternativ for disse brukerne. Altså blir virkningen at godsmengdene nå går over på vei.

Jeg skal ta litt mer om eksemplet bedriften Expert Norge, som har sitt sentrallager for hvitevarer for hele landet liggende i Skien. Den har basert det meste av sitt inngående transportbehov på vognlast med jernbane. Bedriften ble etablert der den ligger, nettopp på grunn av den enkle tilgjengeligheten til jernbanetransport, og har anlagt jernbanespor helt inn i lagerbygningen, så man slipper noen form for omlasting til bil.

Fra 1. april må en godsmengde på 80 000 m³ i året over på veitransport, og det vil bety store belastninger på veinettet på E18 og i byområdet i Grenland bare fra denne ene bedriften. (Presidenten klubber.) Syns statsråden, fra et parti som har markedsført seg som miljøparti, at dette er forenlig med Sem-erklæringen, der det heter:

«Samarbeidsregjeringen vil føre en offensiv miljø- og ressurspolitikk basert på målet om en bærekraftig utvikling»?

Statsråd Torild Skogsholm: Det er helt riktig at vi ønsker å ha en offensiv miljøpolitikk, hvor også jernbanen spiller en vesentlig rolle. Derfor er det viktig i den posisjonen jeg har, at jeg kan legge til rette for at det gis muligheter for det gjennom de generelle rammevilkårene.

Jeg ser meget positivt på at CargoNet er innstilt på å kapre nye godskunder. Derfor ser jeg med interesse på at de er opptatt av å finne gode løsninger for dem som har disse behovene i det området vi nå snakker om, og at disse oppgavene kan løses via jernbanen. Det vil selvfølgelig være ønskelig ut fra et større perspektiv. Samtidig må jeg gi CargoNet frihet til å løse sine spesielle utfordringer så fleksibelt som de kan.

Presidenten: Før presidenten gir ordet til Sigbjørn Molvik, minner presidenten om at tillegsspørsmål skal være innenfor ett minutt.

Sigbjørn Molvik (SV): Jeg skal prøve på det, president.

Jeg takker igjen for svaret. Det er positivt hvis det er slik at CargoNet kan tilby en transportløsning som gjør at f.eks. den bedriften jeg har nevnt, kan få sitt inngående transportbehov dekket uten omlasting til bil – det er det som er det store problemet.

Og så over til rammebetingelsene: Det er slik at NSB betaler kjøreveisavgift til Jernbaneverket for å kjøre tog på skinnegangen. Uten en slik avgift vil etter min oppfatning NSB kunne tilby billigere godstransport til næringslivet og på den måten skape et mulig grunnlag for å opprettholde vognlasttrafikk på Vestfoldbanen og andre strekninger og mulig også øke denne. Spørsmålet blir da: Vil statsråden vurdere å bruke avgiftssystemet aktivt for å få til en mer miljøriktig utvikling når det gjelder transport av gods i Norge?

Statsråd Torild Skogsholm: Da man skilte infrastrukturen fra transporten som går oppå infrastrukturen, var meningen at man skulle betale for bruken av infrastrukturen på samme måten som man gjør på vei. Det vil gi like rammevilkår. Når det gjelder jernbane, er det bare for gods man i dag betaler denne infrastrukturavgiften. Den er ikke så høy som noen vil hevde at den burde vært, så på den måten blir det gitt rimeligere løsninger enn det som det kunne vært naturlig å gi. Jeg vil understreke at når det gjelder persontransport på jernbanen, er denne helt unntatt kjøreveisavgiften.

Presidenten: Spørsmål 32 er behandlet tidligere, etter spørsmål 22.

S p ø r s m å l 3 3

Fra representanten Odd Roger Enoksen til kommunal- og regionalministeren:

«Regjeringen foreslår nå en reversering av stortingsvedtak om ny oppgavefordeling som angår fylkeskommunen.

Hva er statsrådets visjon for den nye fylkeskommunen?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

S p ø r s m å l 3 4

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Per Roar Bredvold til forsvarsministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren på vegne av forsvarsministeren.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg ønsker å stille forsvarsministeren følgende spørsmål, som jeg skjønner vil bli besvart av samferdselsministeren:

«Heimevernet i Drammen leier 22 biler til sin HV-øvelse. Tidligere har de lånt biler fra andre militære avdelinger. Nå er mange militære kjøretøyer enten skrotet eller solgt, slik at dette ikke er mulig i alle tilfeller.

Leie av sivile biler er sikkert riktig og praktisk, men ser statsråden at en altfor stor reduksjon av antall kjøretøy kan svekke Forsvarets evne til raskt å utføre sine oppdrag m.m.?»

Statsråd Torild Skogsholm: Heimevernet er oppsatt med svært få kjøretøyer i sin fredsorganisasjon. Ved all aktivitet i fredstid, utenom den daglige rutinemessige tjeneste, må Heimevernet leie eller låne kjøretøyer. Det økte behovet for kjøretøyer i fredstid oppstår som regel i forbindelse med heimevernsøvelser. Dette innebærer at det økte kjøretøybehovet i fredstid er av relativt kort varighet. De investeringer som vil være nødvendige for å ha en stor permanent kjøretøykapasitet i fredstid, lar seg derfor vanskelig forsvare.

Tidligere kunne Heimevernet låne kjøretøyer gratis fra Hæren i forbindelse med øvelsesvirksomhet. Forsvaret legger nå vekt på at reelle driftskostnader skal synliggjøres. Dette gjennomføres bl.a. ved at Forsvaret har tatt i bruk internprising. Det betyr at Heimevernet må betale Hæren, eller øvrige forsvarsgrener, for å anvende deres kjøretøyer i forbindelse med øvelser. Som følge av dette har Heimevernet vurdert ulike alternativer for å dekke sitt behov for kjøretøyer i forbindelse med øvelsesvirksomhet. Heimevernet har kommet fram til at det er mest kostnadseffektivt å leie kjøretøyer fra sivile bilutleiefirmaer.

Dagens løsning svekker ikke Heimevernets beredskap i en eventuell krise- eller krigssituasjon. I slike situasjoner er Heimevernets behov for mobiliseringskjøretøyer forutsatt dekket ved at rekvisisjonsloven kommer til anvendelse. Ved et bestemt beredskapstiltak gis Forsvaret fullmakt til å ta i bruk nevnte lov. Forsvaret rekvirerer da de sivile kjøretøyer man har behov for i henhold til krigsoppsetningsplanene.

Forsvaret for øvrig har i hovedsak en meget god dekning av sitt kjøretøybehov, også i tilfelle krise eller krig. En rekke av de kjøretøyer som vil være relevante å anvende i slike situasjoner, er nå på lager.

Kostnadene forbundet med å ta disse kjøretøyene inn og ut av lager for en HV-øvelse, er betydelige. Nå som internprising i økende grad er tatt i bruk i Forsvaret, vil Heimevernet bli belastet disse kostnadene dersom de ønsker å bruke kjøretøyene i sine øvelser. Det er dermed mer kostnadseffektivt å leie inn kjøretøyer fra sivile firmaer.

Forsvaret har således ivaretatt sitt behov for tilgang på kjøretøyer der dette er nødvendig for raskt å kunne utføre sine oppdrag.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg takker for et godt og fylldig svar, som gir god forståelse for hvorfor man gjør som man gjør.

Men som gammel militær synes jeg fortsatt at det på en militærøvelse skal være militære biler, med militære farger. Når man ser på all den skrotingen som foregår av militære kjøretøyer – jeg kan bare nevne beltevogn BV 202, 2 200 kjøretøyer skrotes, vi har Landrovere, Volvo-

jeper, diverse lastebiler etc. som blir solgt på auksjon for en rimelig pris – synes jeg at noen av disse kjøretøyene kunne vært overlatt til HV-distrikter. Eller man kunne gjort som man gjorde før, at befal/soldater i Heimevernet fikk mulighet til å kjøpe utdankede – hvis man kan bruke det ordet i en positiv betydning – militære kjøretøyer for en billig sum mot at kjøretøyene skulle være med på HV-øvelser i så og så mange år framover, altså at den enkelte soldat/offiser tok vare på bilen og brukte den på øvelser. Kan dette være noe å tenke på videre, slik at vi får grønne farger på de kjøretøyene som er med på en øvelse? Jeg tror det vil bety ganske mye for sivilbefolkningen at man ser at det er militære øvelser.

Statsråd Torild Skogsholm: Det er lite aktuelt for Heimevernet å overta gamle kjøretøyer som Hæren skroter. Selv om erverv av kjøretøyene i et slikt tilfelle vil være kostnadmessig gunstig, vil en slik løsning medføre høye driftsutgifter pr. kjøretøy for Heimevernet, fordi vedlikeholdsmassen blir liten. Dette vil være i strid med Forsvarets målsetting om å kontrollere og redusere driftsrelaterte utgifter.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg takker nok en gang for svaret.

Jeg skjønner at HV som organisasjon – militær enhet – ikke er interessert i dette. Men da går jeg tilbake til det jeg tenkte på i mitt forrige tillegsspørsmål, om HV-soldater/offiserer kan overta utdankede – fortsatt i en positiv betydning – militære kjøretøyer til en veldig billig sum mot at de vedlikeholdes av den enkelte, at det belastes den enkeltes eget budsjett, ikke Forsvarets, og dermed kan kjøretøyene brukes på HV-øvelser, som i dette tilfellet. Jeg skjønner at Forsvaret skal spare penger, og jeg skjønner at man skal gjøre dette effektivt og enkelt, og at det å leie inn biler i mange tilfeller kan være veldig praktisk – og økonomisk også. Men jeg synes fortsatt at på en militær øvelse skal det være militære kjøretøyer.

Statsråd Torild Skogsholm: Effektivitet innenfor Forsvaret er viktig i fredstid så vel som i krise og krig, og det er rammen rundt det temaet vi snakker om nå. Når det gjelder kjøp av kjøretøyene som er utrangerte, er det et synspunkt som jeg gjerne tar med meg til forsvarsministeren som et innspill, som jeg ikke vil kommentere nærmere. Men jeg tar det med meg til forsvarsministeren.

Presidenten: Spørsmål 35 er behandlet tidligere, etter spørsmål 16.

Sak nr. 1 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.